

Razvoj ženskog preduzetništva u opštini Rožaje

Projekat finansiran od strane EU

PODRŠKA RAZVOJU ŽENSKOG PREDUZETNIŠTVA

VODIČ ZA OTPOČINJANJE BIZNISA

Projekat sprovode:

OPŠTINA ROŽAJE

Naslov:

Podrška razvoju ženskog preduzetništva – Vodič za otpočinjanje biznisa

Izdavači:

Opština Rožaje
www.rozaje.me

Unija poslodavaca Crne Gore
www.poslodavci.org

Urednici:

Amela Kalender i Ana Maraš

Štampa:

Berk Ali DOO Rožaje

Tiraž:

300

Rožaje, jun 2017.g.

Ovaj Vodič je nastao u sklopu projekta „Razvoj ženskog preduzetništva“ podržan od strane EU.

Program Mladi, žene i dugoročno nezaposleni u tržištu rada
Operativni program IPA Razvoj ljudskih resursa 2013-2014.

Naziv ugovora: Razvoj ženskog preduzetništva u opštini Rožaje

Broj ugovora: CFCU/MNE/023

SADRŽAJ:

UMJESTO UVODA	7
---------------	---

I PRAVNI OKVIR	13
----------------	----

1. OBLICI OBAVLJANJA PRIVREDNE DJELATNOSTI	14
1.1. PREDUZETNIK	14
REGISTRACIJA PREDUZETNIKA	14
1.1.1. DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU (DOO)	16
1.1.2. REGISTRACIJA DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU	18
1.3. ORTAČKO DRUŠTVO	22
1.4. KOMANDITNO DRUŠTVO	24
1.5. AKCIONARSKO DRUŠTVO	25
1.6. DIO STRANOG DRUŠTVA	25
1.7. REGISTRACIJA POLJOPRIVREDNOG PROIZVOĐAČA	25

II LOKALNE DOZVOLE I ODOBRENJA ZA RAD - OPŠTINA ROŽAJE	26
---	----

III POREZI	30
------------	----

1. PREDUZETNIK	30
2. DOO – DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU	36
3. PDV – POREZ NA DODATU VRIJEDNOST	37
4. PORESKA OSLOBOĐENJA I OLAKŠICE	41
4.1. Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica	41
4.2. Zakon o porezu na dobit pravnih lica	42

4.3. Korisnici biznis zona	42
4.4. Subvencije za zapošljavanje teže zapošljivih lica	43
4.5. Subvencije za zapošljavanje lica sa invaliditetom	44
5. DRUGI TROŠKOVI POSLOVANJA	44

IV FINANSIJSKA PODRŠKA ZA OTPOČINJANJE BIZNISA 45

1. INVESTICIONO – RAZVOJNI FOND	45
1.1. Program podrške razvoju preduzetništva	45
1.2. Program kreditiranja visokoškolaca	48
1.3. Program podrške ženama u biznisu UNDP	49
1.4. Program podrške ženama u biznizu	50
1.5. Program podrške ženama u biznisu - start up	51
1.6. Program kreditiranja početnika u biznisu – start up	52
1.7. Program kreditiranja mladih u biznisu	54
2. ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE CG	55
3. OSTALI IZVORI FINANSIRANJA I NEFINANSIJSKA PODRŠKA RAZVOJU BIZNISA	58

V MOGUĆNOSTI ZA BAVLJENJE ZELENIIM POSLOVIMA 59

VI PRIMJER DOBRE PRAKSE 61

KORISNE ADRESE 63

PRILOZI 68

UMJESTO UVODA

„Ideje su kapital koji donosi kamatu samo u rukama nadarenih“

Antoine de Rivarol

Strategija Evropa 2020 počiva na tri prioriteta: pametan, održiv i inkluzivan rast. Crnu Goru, kao državu koja je na putu ulaska u članstvo Evropske unije (EU), navedeno dodatno obavezuje i s aspekta primjene mjera podrške za razvoj ženskog biznisa koji predstavlja jedan od najjačih, ali još uvijek nedovoljno iskorišćenih potencijala razvoja privrede i ekonomskog osnaživanja žena.

U Crnoj Gori, i pored evidentnog napretka u odnosu na period od prije deset godina, dostupni podaci pokazuju da je, u prosjeku, tek svako deseto preduzeće u vlasništvu žena¹, što je svojevrsan paradoks ako imamo u vidu da žene istovremeno čine većinu u ukupnoj populaciji, a manjinu u privrednom životu Crne Gore. I dok čekamo nove statističke podatke koji će omogućiti zvaničnu verifikaciju mogućih (i očekivanih) pozitivnih kretanja po ovoj oblasti, treba istaći da rezultati brojnih istraživanja i analiza u svijetu pokazuju da upravo ulaganje i podrška ženama u biznisu i menadžmentu predstavljaju jedno od najefikasnijih sredstava za povećanje jednakosti i promociju inkluzivnog i održivog ekonomskog rasta.² Stoga, rodna ravnopravnost nije samo tzv. ženska tema, već, iznad svega, životna tema i ekonomski i politički imperativ, što upućuje na dužnu pažnju ne samo od strane kreatora politika i donosioca odluka, već i šire društvene zajednice.

Uporedni podaci po ovoj oblasti pokazuju da se oko 30% biznisa na evropskom nivou nalazi u vlasništvu žena (Evropska komisija, 2014), a situacija je slična i na globalnom nivou – u odnosu na ukupan broj malih preduzeća koja su registrovana širom svijeta, učešće žena vlasnica biznisa

1 Poslednji zvanični podaci kojima Crna Gora raspolaže, objavljeni 2011. godine od strane Monstat-a, pokazuju da Crna Gora ima 9.6% privrednih subjekata u kojima su nosioci vlasništva žene

2 Women in Business and Management: Gaining momentum, ILO - Bureau for Employers' Activities, 2015

iznosi oko 38% (OECD, 2011). Kada se “spustimo” na nivo našeg regiona, slika je sljedeća – Albanija ima oko 26% žena vlasnica malog i srednjeg biznisa, Bosna i Hercegovina oko 22%, a Srbija oko 29%. Sa učešćem od oko 32% žena preduzetnica u ukupnoj privredi, Hrvatska se nalazi na nivou prosjeka EU i svojevrsan je lider po ovoj oblasti u zemljama okruženja. Navedeno vrlo jasno pokazuje da naša zemlja još uvijek kaska po ovoj oblasti, a to upućuje na potrebu snažnog, zajedničkog djelovanja svih činioca društva - javnog, privatnog i civilnog sektora, kao i medija – od kojih se očekuje ne samo da prepoznaju potencijal žena preduzetnica, već prvenstveno da istom poklone zasluženu pažnju i pruže očekivanu pomoć i podršku.

U tradicionalnim ekonomijama kakva je i crnogorska, još uvijek postoje brojni problemi koji u većoj ili manjoj mjeri usporavaju i otežavaju razvoj ženskog preduzetništva. Da bi se ti izazovi uspješnije riješili, potrebno je da se ženama obezbijedi pristup za niz ključnih finansijskih i nefinansijskih resursa, kao i za poslovanje koje isključuje polno zasnovane institucionalne, kulturološke, regulatorne i pravne barijere koje ograničavaju potencijal i ukupan nivo njihovih poslovnih aktivnosti.³ Takođe, potrebno je ohrabrivati i podsticati poslovno umrežavanje žena, te ulagati u intenzivniju promociju ženskih poslovnih mreža i pojedinačnih primjera uspjeha žena u biznisu i menadžmentu – prije svega od strane medija, ali i ostalih razvojnih partnera iz javnog, privatnog i civilnog sektora. Konačno, upravo je promocija ženskog biznisa jedan od najefektnijih modela budućeg razvoja ove oblasti, a time i prepoznavanja žena kao nosilaca promjena koje vode dobrobiti, ekonomskom i socijalnom napretku cijelog društva.

Prema rezultatima istraživanja o ženskom preduzetništvu⁴, za uspješno započinjanje sopstvenog posla potencijalnim preduzetnicama u našoj zemlji u najvećoj mjeri nedostaju novac i povoljni modeli finansiranja (kreditiranja). Ostale prepreke svode se na odsustvo pomoći u izradi biznis plana, kao i u vezi sa izborom i opremanjem poslovnog prostora.

3 Prema: Knowles. A, Žene i tržište rada (2012), u „Forum“, ND Vijesti, 08.03.2012., str. 19

4 Žensko preduzetništvo u Crnoj Gori, Ipsos Strategic Marketing, 2011. Istraživanje je realizovano za potrebe Programa rodne ravnopravnosti IPA 2010 koji su partnerski sprovodili Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i UNDP u Crnoj Gori.

ra, na nedovoljne poreske olakšice u prvim godinama poslovanja, slabe poslovne kontakte, te nedostatak informacije o registraciji preduzeća. Osim ušteđevine, žene značajno rjeđe posjeduju sopstvenu imovinu koju bi mogle založiti kao garanciju za početni kapital. S druge strane, tek 2/3 žena koje se izjašnjavaju kao vlasnice različitih dobara navode da bi ta dobra mogle da prodaju ili založe za kredit po sopstvenoj slobodnoj volji, bez odobrenja drugih članova domaćinstva.

Strateški dokument koji se bavi analizom privrednog ambijenta s aspekta preduzetništva žena⁵ ističe da iako biznis barijere u našoj zemlji ometaju redovno poslovanje svih privrednih subjekata, postoje izvjesne razlike u intenzitetu i načinu na koji one utiču na žene, u odnosu na muškarce vlasnike biznisa. Ove implikacije usko su povezane sa tradicionalnom ulogom žene u crnogorskom društvu i privatnom sferom. S druge strane, dokument navodi da se većina preduzetnica u Crnoj Gori odlučuje za skromne biznis planove i da su one generalno manje sklone poslovnom riziku u odnosu na muškarce, što je često posljedica stava okoline koja je mnogo kritičnija prema potencijalnom neuspjehu žena nego muškaraca. Kada je naša zemlja u pitanju, uz postojeća strateška dokumenta, pravni i institucionalni okvir, važan podsticaj za dalje procese ekonomskog osnaživanja žena pruža i Strategija razvoja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori 2015-2020 koja ima za cilj podsticanje bržeg i lakšeg ekonomskog osnaživanja žena, kroz stvaranje povoljnog poslovnog ambijenta i pružanje podrške razvoju njihovih preduzetničkih potencijala, što će ujedno doprinijeti razvoju postojećih i otvaranju novih preduzeća, kreiranju novih radnih mjesta i rastu zaposlenosti, a time i ukupnom razvoju sektora MSP i preduzetništva. Prema strategiji, realizacija ključnih mjera podsticanja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori uključuje četiri strateška prioriteta, i to:

- kreiranje povoljnog poslovnog ambijenta za razvoj ženskog preduzetništva,
- bolji pristup finansijama,
- obezbjeđenje potrebnih znanja i vještina,
- promociju, umrežavanje i zagovaranje interesa žena preduzetnica.⁶

5 Procjena okruženja za žensko preduzetništvo u Crnoj Gori, Unija poslodavaca Crne Gore, 2013

6 Strategija razvoja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori 2015-2020

Naše društvo sve više prepoznaje uticaj ženskog biznisa na ekonomiju zemlje, naročito u smislu preduzetničke sposobnosti žena da stvaraju radna mjesta za sebe, ali i za druge. Takođe, primjetan je i veći stepen razumijevanja uloge ženskog preduzetništva koje se, time što omogućava ekonomsku nezavisnost, bavi i položajem žena u društvu i ulogom preduzetništva u tom istom društvu. Sve navedeno vodi zaključku da Crna Gora u narednom periodu ne smije dozvoliti luksuz loših odluka i kratkoročnih rješenja, već istrajavati na strateškom pristupu u realizaciji započetih ekonomskih reformi koje razvoj preduzetništva žena podržavaju na dugoročnoj osnovi. Ovo posebno imajući u vidu da žensko preduzetništvo predstavlja svojevrsan lobi za stvaranje korisne poslovne klime, brži privredni razvoj, smanjenje siromaštva i nezaposlenosti, ekonomsko osnaživanje žena i postizanje rodne ravnopravnosti, a time i uspješniji proces EU integracija Crne Gore. Osnivanje novih i razvoj postojećih biznisa žena treba posmatrati ne samo s aspekta koji on ima na otvaranje novih radnih mjesta, već i njegovog ukupnog doprinosa uvođenju potrebne poslovne dinamike, stvaranju takmičarskog duha između učesnika na tržištu, jačanju konkurentnosti, kao i razvoju ukupne privrede.

Brojna istraživanja sprovedena prethodnih godina u našoj zemlji pokazuju da su žene preduzetnice u poslu odgovorne, efikasne, tačne, istrajne, sistematične i racionalne. Kao vlasnice biznisa dobro su obrazovane (visoka školska sprema), većinom udate i imaju djecu, u biznis najčešće ulaze u dobi od 30 do 40 godina starosti, a posluju u oblastima koje uglavnom pripadaju tradicionalnim ženskim zanimanjima (trgovina, usluge, turizam). Žene su najčešće vlasnice mikro i malih preduzeća, što znači da pripadaju kategoriji onih privrednih subjekata čija fleksibilnost posebno dolazi do izražaja u periodima krize i slabije privredne aktivnosti. Novac je za njih vrlo često povratna informacija koja im pokazuje da su izabrale pravi put. Za razliku od muškaraca koji za osnivanje preduzeća koriste kreditna sredstva komercijalnih banaka, žene ulažu sopstvena sredstva ili ih obezbjeđuju kroz državne programe podrške start-up biznisu. Kao i muškarci, i žene najčešće samostalno osnivaju preduzeće, ali rjeđe od njih nasljeđuju tj. nastavljaju porodični biznis. U radu ih karakteriše sklonost ka regularnom poslovanju, onom koje je u skladu sa zakonom

utvrđenim pravilima i procedurama. Najčešći motivi žena za ulazak u preduzetništvo su obezbjeđivanje finansijske stabilnosti porodice, posjedovanje preduzetničkog duha i želja za dokazivanjem vlastite sposobnosti. Međutim, praksa pokazuje da nakon par godina poslovanja, ženski biznis obezbjeđuje i primarne finansije, odnosno egzistenciju porodice.

U našoj zemlji žene preduzetnice pokazuju veću upornost i strpljivost u vođenju biznisa nego njihove muške kolege. U prethodnom periodu, dokazale su se efikasnim upravljanjem, kvalitetnim odlukama i odgovornim pristupom ispunjavanju obaveza, a takvim odnosom uspjele da se izbore sa ekonomskom krizom i održe poslovanje koje je i inače opterećeno problemima naplate potraživanja, umanjene likvidnosti i manjka finansijskih sredstava. Zato i njima, ali i svim potencijalnim učesnicama u biznisu treba dati priliku i omogućiti im da ostvare svoja prava, daju doprinos, ali i ubiraju dobit od ekonomskog, društvenog, kulturnog i političkog razvoja.⁷

Umjesto zaključka, čini se uputnim podsjetiti na integrisani okvir Međunarodne organizacije rada (ILO) koji je zasnovan na pretpostavci da ukoliko su žene opremljene potrebnim resursima, vještinama i mogućnostima za pokretanje stabilnog biznisa, tada će zemlja izvući dobit iz smanjenog siromaštva, većeg stepena zaposlenosti i ekonomskog rasta. Žene preduzetnice će biti u mogućnosti da razvijaju svoje kompanije i postaće značajni akteri u nacionalnoj privredi, a to će otvoriti puteve za veću socijalnu inkluziju žena u javnom domenu, veći stepen jednakosti polova, kao i za ekonomsko osnaživanje žena.

Čini se da je i u Crnoj Gori konačno došlo vrijeme za promjene koje će omogućiti reprezentativan udio žena nosilaca poslovnih aktivnosti i privredni ambijent koji je povoljan za njihov razvoj.

Projektni tim

7 Procjena okruženja za žensko preduzetništvo u Crnoj Gori, Unija poslodavaca Crne Gore, 2013

I PRAVNI OKVIR

Nakon što donesete odluku da postanete vlasnici sopstvenog biznisa i da se na taj način oprobate i pokušate ostvariti uspjeh, veoma je važno odabrati odgovarajući oblik kroz koji ćete obavljati djelatnost. Odabrani oblik treba da bude najpraktičniji za Vas i prirodu djelatnosti kojom se bavite, treba da bude okvir koji je upodobljen sa pravnim sistemom naše države, a da u isto vrijeme pretjeranim formalizmom ne sputava Vašu kreativnost i ambiciju tako da na najbolji mogući način možete realizovati Vašu biznis ideju.

Zakon o privrednim društvima⁸ predvidio je da se u Crnoj Gori privredna djelatnost može obavljati u nekom od sljedećih oblika:

PREDUZETNIK	ORTAČKO DRUŠTVO	KOMANDITNO DRUŠTVO
DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU – DOO	AKCIONARSKO DRUŠTVO – AD	DIO STRANOG DRUŠTVA

Pokušaćemo da Vam približimo svaki od ovih oblika navodeći njihove osnovne karakteristike kako biste stekli sliku o tome šta bi bilo najbolje rješenje za realizaciju Vaše biznis ideje. Ipak, naša procjena je da naročitu pažnju treba posvetiti preduzetniku i društvu sa ograničenom odgovornošću kao formama poslovanja za koje smatramo da su najpogodnije za otpočinjanje biznisa i da u tom smislu pružaju najviše prednosti. Shodno tome, pomenuti oblici biće predmet detaljnije analize u ovom Vodiču.

Takođe, smatrali smo da je dobro, imajući u vidu regiju u kojoj žive korisnici kojima je ovaj vodič namijenjen, kao i poljoprivredu kao privrednu granu od strateškog značaja, posvetiti pažnju i postupku registracije privrednog proizvođača. Nakon toga, pokušaćemo da kroz jednostavne korake budućim preduzetnicama pružimo bitne informacije o tome kako da dobiju potrebne dozvole za bavljenje određenim karakterističnim djelatnostima iz oblasti usluga, proizvodnje i turizma.

⁸ Zakon o privrednim društvima ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 006/02, br. 017/07, 080/08, 040/10, 036/11, 040/11)

1. OBLICI OBAVLJANJA PRIVREDNE DJELATNOSTI

1.1. PREDUZETNIK

Preduzetnik je fizičko lice koje obavlja privrednu djelatnost za svoj račun u cilju sticanja dobiti. On skupa sa svojom djelatnošću predstavlja jednu cjelinu i neograničeno je odgovoran za svoje obaveze cijelom svojom imovinom. Registracija preduzetnika obavezna je samo ako djelatnost obavlja pod drugim imenom ili nazivom.

PREDNOSTI	NEDOSTACI
✓ <i>preduzetnik samostalno pokreće, organizuje i kontroliše poslovanje</i>	✗ <i>neograničena odgovornost</i>
✓ <i>moгуćnost korišćenja svojih potencijala na način na koji misli da treba</i>	✗ <i>izražen rizik poslovanja</i>
✓ <i>maksimalna fleksibilnost u upravljanju</i>	✗ <i>neizvjesnost zarade koja je naročito izražena u početku bavljenja biznisom</i>
✓ <i>niski troškovi osnivanja</i>	✗ <i>nedefinisano radno vrijeme i stres</i>
✓ <i>nema dvostrukog oporezivanja</i>	✗ <i>izražena zavisnost od sopstvene finansijske moći i uslovljenost kreditiranja vrijednošću sopstvene imovine kao sredstva obezbjeđenja</i>
✓ <i>neograničena mogućnost samoispoljavanja u biznisu</i>	✗ <i>ograničena mogućnost prenosa vlasništva (primjena pravila naslednog prava)</i>
✓ <i>moгуćnost sticanja profita</i>	

REGISTRACIJA PREDUZETNIKA

Registracija preduzetnika vrši se u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS) tako što se ovom subjektu preda popunjena Registraciona prijava (PS01a) uz koju se dostavlja potrebna dokumentacija. Osim popunjene prijave, budući preduzetnik treba Registru dostaviti ovjerenu

kopiju lične karte ili pasoša kao i kopiju uplatnica kao dokaz o uplaćenim administrativnim taksama.

KORAK 1

- ✓ **POPUNJENA REGISTRACIONA PRIJAVA PS01a**
- ✓ **OVJERENA KOPIJA LIČNE KARTE ILI PASOŠA**
- ✓ **KOPIJA UPLATNICE ADMINISTRATIVNE TAKSE ZA REGISTRACIJU U IZNOSU 10,00€ NA RAČUN CRPS**
- ✓ **KOPIJA UPLATNICE ADMINISTRATIVNE TAKSE U IZNOSU 12,00€ ZA OBJAVU U „SLUŽBENOM LISTU CG“**

Rješenje o registraciji preduzetnika donosi Centralni registar privrednih subjekata i to u roku 1 – 5 radnih dana od dana podnošenja prijave.

U registracionoj prijavi preduzetnik se opredjeljuje za jednu (pretežnu) djelatnost, dok eventualne druge djelatnosti uvijek može naknadno upisati. *Naknadni upis djelatnosti može biti uslovljen dobijanjem dozvole/saglasnosti ili drugog akta nadležnog organa ukoliko to zahtijeva sama djelatnost.)*

KORAK 2

- ✓ **IZRADA PEČATA I ŠTAMBILJA** (izrađuje se u vrlo kratkom roku od strane preduzeća posebno osnovanih za tu djelatnost, a cijena izrade iznosi od 10 do 30€)
- ✓ **OTVARANJE ŽIRO RAČUNA** (kod neke od banaka, ova usluga je besplatna, potrebna dokumentacija: 1. Rješenje o registraciji CRPS 2. fotokopija lične karte ili pasoša)
- ✓ **PRIJAVA NADLEŽNOM ORGANU** (zavisno od djelatnosti kojom planirate da se bavite u obavezi ste istu prijaviti nadležnom organu nakon čega se od Vas može tražiti i posjedovanje određenih dozvola za rad)

Ukoliko djelatnost kojom ste se odlučili baviti podrazumijeva posjedovanje određene saglasnosti ili dozvole koju Vam izdaje nadležni državni organ ili organ lokalne samouprave u skladu sa zakonom, pomenute obrasce i akte možete pogledati i preuzeti u elektronskoj formi sa elektronskog registra.

Da bi se završio postupak registracije i samim tim da bi otpočela finansijska aktivnost preduzetnika potrebno je još pribaviti PIB (poreski identifikacioni broj) što ćete uraditi predajom potrebne dokumentacije Poreskoj upravi – područnoj jedinici u Vašoj opštini.

KORAK 3

✓ **PORESKA PRIJAVA** (dobijanje PIB-a, potrebna dokumentacija:

1. Zahtjev – obrazac JPR 2. Rješenje o registraciji kod CRPS 3. Odobrenje za obavljanje djelatnosti 4. fotokopija lične karte ili pasoša preduzetnika)

Odobrenje za rad izdaje nadležni organ lokalne samouprave, a potrebna dokumentacija zavisi od vrste djelatnosti kojom se namjeravate baviti. U poglavlju II dat je pregled potrebne dokumentacije za dobijanje odobrenja na lokalnom nivou.

1.1.1 DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU (DOO)

Društvo sa ograničenom odgovornošću je oblik obavljanja privredne djelatnosti radi sticanja dobiti koje mogu osnovati pravna i fizička lica (ne preko 30) s tim što je njihova odgovornost za poslovanje ograničena do visine njihovih uloga. Zakonski minimum početnog kapitala simboličan je i iznosi 1€. Ovaj oblik obavljanja privredne djelatnosti veoma je pogodan za mala preduzeća koja mogu osnovati jedno ili više fizičkih lica, a osim početnog uloga povoljnost predstavlja i činjenica da članovi društva za obaveze odgovaraju do visine svog uloga. DOO ima svojstvo pravnih lica

i samim tim imovina društva potpuno je odvojena od imovine osnivača i članova što se svakako nameće kao prednost u odnosu na preduzetnika koji za obaveze firme odgovara cjelokupnom svojom imovinom. U nazivu privrednog društva koje privrednu djelatnost obavlja u ovoj formi obavezna je oznaka „DOO“ koja upućuje da se radi o društvu sa ograničenom odgovornošću.

PREDNOSTI	NEDOSTACI
✓ <i>ograničena odgovornost do visine udjela</i>	✗ <i>troškovi kod osnivanja</i>
✓ <i>simboličan iznos početnog uloga</i>	✗ <i>složena zakonska regulativa kod osnivanja</i>
✓ <i>manje izražen rizik poslovanja</i>	✗ <i>komplikovan postupak gašenja koji iziskuje određene troškove</i>
✓ <i>pogodan za svaku vrstu biznisa, naročito ako ima mali broj članova</i>	✗ <i>fiksni mjesečni izdaci nezavisno od uspješnosti poslovanja</i>
✓ <i>mogućnost sticanja profita</i>	✗ <i>veća poreska opterećenja</i>
	✗ <i>obaveznost posjedovanja poslovnih prostorija</i>

Osnovne karakteristike DOO:

- ***obavezna registracija kod CRPS***
- ***status pravnog lica stiče se danom registracije***
- ***minimalni osnivački ulog je 1€***
- ***može se osnovati kao jednočlano ili višečlano***
- ***obavezan organ je izvršni direktor a pored njega može postojati i skupština i odbor direktora***

1.1.2. REGISTRACIJA DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Da biste registrovali društvo sa ograničenom odgovornošću potrebno je da prikupite potrebnu dokumentaciju. Nakon što popunite registracionu prijavu (PS01), potrebno je da izradite Ugovor o osnivanju (ako je višečlano DOO), odnosno Odluku u osnivanju (ako je jednočlano DOO). Ugovor ili Odluka trebaju biti ovjereni od strane nadležnog suda ili notara. Zatim, ako će Vaše buduće DOO imati Odbor direktora kao organ društva potrebno je priložiti pisanu izjavu direktora da pristaju na imenovanje. Takođe, potrebno je uz dokumentaciju priložiti i kopiju uplatnica administrativnih taksi.

KORAK 1

- ✓ **REGISTRACIONA PRIJAVA PS01**
- ✓ **ODLUKA O OSNIVANJU (UGOVOR O OSNIVANJU)**
- ✓ **STATUT**
- ✓ **IZJAVE ČLANOVA ODBORA DIREKTORA (ako ga ima)**
- ✓ **KOPIJA UPLATNICE ADMINISTRATIVNE TAKSE ZA REGISTRACIJU U IZNOSU 10,00€ NA RAČUN CRPS**
- ✓ **KOPIJA UPLATNICE ADMINISTRATIVNE TAKSE U IZNOSU 12,00€ ZA OBJAVU U „SLUŽBENOM LISTU CG“**

Odluka o osnivanju DOO

Kao što smo pomenuli, za registraciju jednočlanog društva sa ograničenom odgovornošću obavezno je imati Odluku o osnivanju kao osnivački akt. Ovaj dokument treba da sadrži:

- lično ime i prebivalište člana društva;
- poslovno ime i sjedište društva;
- pretežna djelatnost društva;
- ukupan iznos osnovnog kapitala društva;
- iznos novčanog uloga, odnosno novčanu vrijednost i opis nenovčanog uloga
- vrijeme uplate novčanog uloga, odnosno unosenje nenovčanog uloga;
- vrsta i nadležnosti organa društva;
- zastupanje društva;
- trajanje i prestanak društva;
- ostala pitanja.

Statut DOO

Pored Odluke o osnivanju DOO, obavezno je izraditi i Statut društva. Statut je akt kojim se bliže određuju način funkcionisanja društva i njegova organizacija i on treba da sadrži sljedeće podatke:

- naziv društva;
- sjedište društva i adresu na koju se šalju zvanični dopisi;
- osnovnu djelatnost društva;
- podatak da je društvo osnovano kao društvo sa ograničenom odgovornošću i iznos kapitala;
- pravila postupanja i postupak imenovanja članova odbora direktora, ukoliko su izabrani, imenovanja članova rukovodećih i izvršnih organa, njihova prava i obaveze, razrješenje i raspodjelu ovlašćenja između tih organa;
- odredbe o načinu promjene iznosa kapitala, ukoliko nijesu utvrđene zakonom;
- lica ovlašćena za zastupanje društva, kolektivno ili pojedinačno

Nakon prvog koraka u osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću, ostaje još da izradite pečat i štambilj čiji izgled mora odgovarati opisu kakav je dat u Statutu društva. Pečat izrađuje preduzeće koje je posebno osnovano za tu namjenu a spisak tih preduzeća možete naći na internet stranici Centralnog registra privrednih subjekata (www.crps.me). Takođe, potrebno je od Zavoda za statistiku Crne Gore pribaviti Izvod iz registra o jedinici razvrstavanja po djelatnostima / Prijava za obavljanje djelatnosti. Nakon toga, potrebno je otvoriti žiro račun u nekoj od poslovnih banaka.

KORAK 2

- ✓ **IZRADA PEČATA I ŠTAMBILJA (trošak 10-30€)**
- ✓ **IZVOD IZ REGISTRA O JEDINICI RAZVRSTAVANJA PO DJELATNOSTIMA (potrebna dokumentacija: 1. popunjen RJR-1 obrazac 2. kopija Rješenja CRPS 3. uplatiti administrativnu taksu na žiro račun MONSTATa)**
- ✓ **OTVARANJE RAČUNA U BANCİ – potrebna dokumentacija:**
 - popunjen i pečatiran Zahtjev za otvaranje računa koji dobijate u banci
 - Rješenje o registraciji CRPS-a
 - Izvod za obavljanje djelatnosti od MONSTAT-a
 - Ovjerena kopija Osnivačkog akta (Ugovora ili Odluke)
 - Ugovor o deponovanju sredstava kod banke (zaključuje se u banci)
 - Karton deponovanih potpisa i pristupnica (dobija se u banci)
 - Ovjeren potpis lica ovlašćenih za zastupanje (OP obrazac)
 - fotokopije ličnih karata ovlašćenih lica u preduzeću
 - obaveza naknadnog dostavljanja Rješenja o izvršenoj poreskoj registraciji (PIB)

Finalni korak pri registraciji DOO jeste poreska prijava koja se vrši kod Poreske uprave a nakon prijave vaša firma dobija svoj poreski identifikacioni broj - PIB. Nakon toga potrebno je popuniti i pečatirati formular za prijavu kako biste dobili i svoj PDV broj.

KORAK 3

✓ **PORESKA PRIJAVA – potrebno je priložiti:**

- popunjen i pečatiran Zahtjev (obrazac JPR) koji se dobija od Poreske uprave
- Potvrdu o registraciji CRPS-a
- Prijavu/Izvod za obavljanje djelatnosti od MONSTAT-a
- fotokopiju lične karte ili pasoša lica koje podnosi prijavu

✓ **PRIJAVA NA POREZ NA DODATU VRIJEDNOST (PDV)**

OSTALI OBLICI OBAVLJANJA DJELATNOSTI

1.3. ORTAČKO DRUŠTVO

- » ortačko društvo ili ortakluk je odnos između pravnih ili fizičkih lica koja obavljaju djelatnost u cilju sticanja profita
- » sva društva čiji članovi nemaju ograničenu odgovornost smatraju se ortaklucima
- » svi članovi ortakluka su solidarno odgovorni za obaveze ortakluka
- » lica koja su stupila u ortački odnos kolektivno se nazivaju - FIRMA
- » ortak može biti fizičko ili pravno lice i ima neograničenu odgovornost za obaveze ortakluka
- » članovi ortakluka svoje odnose mogu urediti ugovorom o ortakluku

PREDNOSTI	NEDOSTACI
✓ velike mogućnosti u odabiru djelatnosti ✓ udruženost ideja i kapitala kao i raznolikost afiniteta članova ortakluka znače i veće mogućnosti ✓ participacija i fleksibilnost u upravljanju	✓ izražen rizik poslovanja
✓ regulatorni uslovi i formalnosti prilikom otpočinjanja ortakluka su minimalni	✓ neograničena odgovornost ortaka
✓ niski troškovi organizacije	✓ labavo struktuiran menadžment
✓ raznovrsni izvori kapitala	✓ jednaka ovlašćenja i mogućnost istupanja svakog od članova može dovesti do problema usled neslaganja članova

» ortakluk se može registrovati u CRPS ali postojanje ortakluka nije uslovljeno njegovom registracijom

» sva imovina koju članovi ortakluka „unesu“ u ortakluk prije osnivanja ili bude naknadno stečena kupovinom smatra se „imovinom ortakluka“ i njome se mora raspolagati isključivo u te svrhe.

1.4. KOMANDITNO DRUŠTVO

- » čine ga jedno ili više lica koja se zovu komplementari i jedno ili više lica koja se zovu komanditori
- » komplementari upravljaju poslovanjem i neograničeno su odgovorni za obaveze društva (njihov status vrlo je sličan statusu članova ortaklu-ka)
- » komanditori ne učestvuju u upravljanju poslovanjem i donošenju odluka i ograničeno su odgovorni do visine svojih uloga, a njihovi ulozi mogu biti u novcu, stvarima ili pravima koja se procjenjuju
- » registracija KD kod CRPS je obavezna

PREDNOSTI	NEDOSTACI
✓ ograničena odgovornost ko- manditora	✓ neograničena odgovornost komplementara za obaveze društ- va
✓ prenosivost udjela u društvu	
✓ trajnost poslovanja	
✓ raznoliki izvori kapitala	✓ zabrana upravljanja poslovan- jem društva za komanditore
✓ niski troškovi organizacije	✓ formalnosti i regulatorni zaht- jevi za izvještavanjem
✓ mogućnost sticanja profita	✓ značajni pravni i organi- zacioni troškovi

1.5. AKCIONARSKO DRUŠTVO

- » to je društvo pravnih i fizičkih lica koje se osniva u cilju obavljanja privredne djelatnosti
- » kapital ovog društva podijeljen je na akcije
- » AD ima svojstvo pravnog lica i kao takvo je potpuno odvojeno od akcionara
- » akcionari ne odgovaraju svojom imovinom za obaveze AD
- » minimalni osnovni kapital akcionarskog društva je 25.000,00 EUR
- » obavezni organi akcionarskog društva su izvršni direktor, odbor direktora, skupština, sekretar i revizor

1.6. DIO STRANOG DRUŠTVA

- » dio stranog društva koje je osnovano i registrovano izvan Crne Gore a privrednu djelatnost obavlja na teritoriji Crne Gore
- » strano društvo koje obavlja djelatnost u Crnoj Gori preko svog dijela dužno je svoje poslovanje i organizaciju usaglasiti sa odgovarajućim odredbama Zakona o privrednim društvima i drugih zakona u Crnoj Gori

1.7. REGISTRACIJA POLJOPRIVREDNOG PROIZVOĐAČA

Lice koje se želi prijaviti kao poljoprivredni proizvođač to može učiniti tako što će zahtjev sa pratećom dokumentacijom predati Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja Crne Gore. Zavisno od djelatnosti kojom se budući poljoprivrednik namjerava baviti, u pomenutom Ministarstvu postoje odgovarajući registri. Najčešće je u pitanju registar poljoprivrednih gazdinstava koji predstavlja elektronsku bazu podataka o poljoprivrednim gazdinstvima i njihovim resursima. Upisom u registar, poljoprivredni proizvođač dobija svoj jedinstveni matični identifikacioni

broj. Registracijom se stiče pravo na podsticaje i podršku od strane Ministarstva.

Dokumenta potrebna za registraciju poljoprivrednog gazdinstva:

- ✓ popunjeni obrazac za upis u registar (moguće ga je besplatno preuzeti na internet stranici ministarstva)
- ✓ fotokopija lične karte i Izvod iz matične knjige rođenih
- ✓ Uvjerenje o bavljenju poljoprivrednom djelatnošću izdato od strane lokalne samouprave
- ✓ Posjedovni list kao dokaz o posjedovanju poljoprivrednog zemljišta
- ✓ Potvrda Fonda penzijsko invalidskog osiguranja da podnositelj zahtjeva nije korisnik nekog od prava kod tog Fonda
- ✓ Ukoliko se lice registruje za proizvodnju prerađenih proizvoda za neke proizvode potrebno je dostaviti i analizu proizvođačke specifikacije

II LOKALNE DOZVOLE I ODOBRENJA ZA RAD - OPŠTINA ROŽAJE

Nakon registracije biznisa u CRPS i evidentiranja kod Poreske uprave, u zavisnosti od vrste djelatnosti, potrebno je pribaviti odobrenje lokalne samouprave u kojoj preduzeće posluje. **Sekretarijat za ekonomski razvoj i preduzetništvo opštine Rožaje** izdaje odobrenja i dozvole iz oblasti:

- trgovine
- zanatstva
- turizma i ugostiteljstva.

1. Za obavljanje trgovinske djelatnosti (osim prehrane, lijekova i dr., robe za čiju trgovinu su uslovi propisani posebnim zakonom), privredno društvo odn. preduzetnik podnosi:

- Dokaz o registraciji privrednog društva ili preduzetnika u CRPS;
- Prijavu trgovine (dva primjerka);

Isti su dužni da početak obavljanja trgovine prijave podnskom prijave Sekretarijatu za ekonomski razvoj i preduzetništvo za potrebe evidencije i inspekcijskom nadležnom organu, najmanje 8 dana prije početka rada. Prijava se podnosi za početak, promjenu i prestanak rada djelatnosti.

- Dokaz o uplati administrativne takse u iznosu od 5,00 eura, koja se neposredno uplaćuje na šalteru Građanskog biroa u zgradi opštine Rožaje, ili na žiro račun broj 550-6206777-66, prihodi Budžeta opštine.

2. Za obavljanje zanatske djelatnosti, privredno društvo odn. preduzetnik podnosi:

- Dokaz o registraciji privrednog društva ili preduzetnika u CRPS;
- Prijavu zanata (dva primjerka);

Isti su dužni da za početak obavljanja zanata podnesu prijavu Sekretarijatu za ekonomski razvoj i preduzetništvo za potrebe evidencije i inspekcijskom nadležnom organu, najmanje 8 dana prije početka rada. Nakon dostavljanja prijave ovom organu obavještava se Zanatska komora Crne Gore o registraciji imenovanih. Prijava se podnosi za početak, promjenu i prestanak rada djelatnosti.

- Dokaz o uplati administrativne takse u iznosu od 5,00 eura, koja se neposredno uplaćuje na šalteru Građanskog biroa u zgradi opštine Rožaje, ili na žiro račun broj 550-6206777-66, prihodi Budžeta opštine.

3. Za izdavanje odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti u ugostiteljskim objektima za pružanje usluga pripremanja i usluživanja hrane i pića: restoran (klasični i specijalizovani), picerija, konoba, grupa caffe-barovi, catering objekti, objekti brze hrane, objekti jednostavnih usluga za privredna društva, pravna lica i preduzetike, privredno društvo odn. preduzetnik podnosi:

- Zahtjev;
- Dokaz o registraciji privrednog društva ili preduzetnika u CRPS;
- Dokaz o svojini ili zakupu ugostiteljskog objekta (posjedovni list ili ugovor o zakupu u slučaju kada je prostor zakupljen);
- Dokaz o ispunjenosti uslova za poslovođu ugostiteljskog objekta (dokaz o srednjoj stručnoj spremi) ukoliko je u pitanju restoran;
- Dokaz o uplati administrativne takse na zahtjev u iznosu od 5,00 eura, za izradu rješenja 10,00 eura, kao i uplata administrativne takse za izlazak komisije koja utvrđuje ispunjenost uslova poslovnog prostora u pogledu tehničke opremljenosti i drugih propisanih uslova, u iznosu koji zavisi od površine objekta i to:

- do 50 m² 30, 00 €
- od 50 – 200 m² 50, 00 €
- preko 200 m² 75, 00 €

Dokaz o uplati administrativne takse neposredno se uplaćuje na šalteru Građanskog biroa u zgradi opštine Rožaje, ili na žiro račun broj 550-6206777-66, prihvodi Budžeta opštine.

Rok za izdavanje rješenja je 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Žalba se podnosi Ministarstvu održivog razvoja i turizma Podgorica, neposredno ili preko ovog organa u roku od 15 dna od dana prijema rješenja, sa uplaćenom administrativnom taksom u iznosu od 5,00€ .

4. Za izdavanje rješenja za obavljanje i pružanje turističkih usluga, privredno društvo odn. preduzetnik podnosi:

- Zahtjev;
- Dokaz o registraciji privrednog društva ili preduzetnika u CRPS;
- Dokaz o svojini ili zakupu ugostiteljskog objekta (posjedovni list ili ugovor o zakupu u slučaju kada je prostor zakupljen);
- Dokaz o uplati administrativne takse na zahtjev u iznosu od 5,00 eura, za izradu rješenja 10,00 eura, kao i uplata administrativne takse za izlazak

komisije koja utvrđuje ispunjenost uslova poslovnog prostora u pogledu tehničke opremljenosti i drugih propisanih uslova, u iznosu koji zavisi od površine objekta i to:

- do 50 m² 30, 00 €
- od 50 – 200 m² 50, 00 €
- preko 200 m²..... 75, 00 €

Dokaz o uplati administrativne takse neposredno se uplaćuje na šalteru Građanskog biroa u zgradi opštine Rožaje, ili na žiro račun broj 550-6206777-66, prihodi Budžeta opštine.

Rok za izdavanje rješenja je 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Žalba se podnosi Ministarstvu održivog razvoja i turizma Podgorica, neposredno ili preko ovog organa u roku od 15 dana od dana prijema rješenja, sa uplaćenom administrativnom taksom u iznosu od 5,00 €.

5. Za izdavanje odobrenja za obavljanje pružanja jednostavnih ugostiteljskih usluga – ambulantno, privredno društvo ili preduzetnik podnosi:

- Zahtjev;
- Dokaz o registraciji privrednog društva ili preduzetnika u CRPS;
- Dokaz o svojini ili zakupu ugostiteljskog objekta (posjedovni list ili ugovor o zakupu u slučaju kada je prostor zakupljen);
- Rješenje o urbanističkim uslovima i ugovor o lokaciji od strane Sekretarijata za planiranje, uređenje prostora i zaštitu životne sredine;
- Dokaz o uplati administrativne takse na zahtjev u iznosu od 5,00 eura, za izradu rješenja 10,00 eura, kao i uplata administrativne takse za izlazak komisije koja utvrđuje ispunjenost uslova poslovnog prostora u pogledu tehničke opremljenosti i drugih propisanih uslova, u iznosu koji zavisi od površine objekta i to:

- do 50 m² 30, 00 €
- od 50 – 200 m² 50, 00 €
- preko 200 m² 75, 00 €

Dokaz o uplati administrativne takse neposredno se uplaćuje na šalteru Građanskog birou u zgradi opštine Rožaje, ili na žiro račun broj 550-6206777-66, prihodi Budžeta opštine.

Rok za izdavanje rješenja je 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Žalba se podnosi Ministarstvu održivog razvoja i turizma Podgorica, neposredno ili preko ovog organa u roku od 15 dana od dana prijema rješenja, sa uplaćenom administrativnom taksom u iznosu od 5,00 €.

III POREZI

1. PREDUZETNIK

S obzirom da je preduzetnik fizičko lice koje obavlja djelatnost sa ciljem sticanja dobiti, na sve preduzetnike u Crnoj Gori, u smislu poreskog tretmana, odnosi se Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica⁹. Svakako da bi trebalo da potencijalni preduzetnik sa pažnjom razmišlja o željenom poreskom režimu, jer postoje dva: u paušalnom iznosu i prema ostvarenom dohotku.

Oporezivanje u paušalnom iznosu je svakako najjednostavniji za preduzetnika. Podrazumijevajući pre svega za one kojima je to dozvoljeno, omogućava sasvim malu opterećenost administriranjem biznisa i veoma lak način korišćenja novca koji se kao prihod sliva na račun preduzetnika.

Dakle, obvezniku poreza na prihode od samostalne djelatnosti, čiji je ukupan promet u godini koja prethodi godini za koju se utvrđuje porez,

⁹ Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 037/04, 029/05, 078/06, 004/07, Službeni list Crne Gore", br. 086/09, 073/10, 040/11, 014/12, 006/13, 062/13, 060/14, 079/15, 083/16)

odnosno čiji je planirani promet kada počinje da obavlja djelatnosti manji od 18.000 eura, može se, na njegov zahtjev, priznati pravo da porez plaća u godišnjem paušalnom iznosu.

Porez se plaća mjesečno, do kraja tekućeg mjeseca za prethodni mjesec, u visini 1/12 poreske obaveze utvrđene poreskom skalom. Kada su u pitanju paušalci koji samostalnu djelatnost obavljaju sezonski, a ne duže od šest mjeseci, porez plaćaju do petog u mjesecu za tekući mjesec.

Ovde vrijedi pomenuti da se za djelatnosti, kao što su: advokatska, notarska, revizorska, računovodstvena, zdravstvena, konsultantska, projektantska, geometra, javnog izvršitelja, drugih profesionalnih i intelektualnih zanimanja, frizerska, bilijar klubova, zabavnih igara, trgovine na malo i veliko, ugostiteljstva, hotelijerstva, finansijskog posredovanja i aktivnosti u vezi s nekretninama, osim trgovinske i ugostiteljske djelatnosti koja se obavlja na tezgi, u privremenom objektu, sličnom montažnom ili pokretnom objektu, ne može priznati pravo da porez plaća u godišnjem paušalnom iznosu.

Postoje, naravno, bliži kriterijumi¹⁰ za paušalno oporezivanje prihoda od samostalne djelatnosti, a to su: vrsta djelatnosti, visina ostvarenog, odnosno planiranog prometa, učešće troškova poslovanja u ukupnom prometu i visina planiranog oporezivog prihoda.

Pa se tako u zavisnosti od vrste djelatnosti obveznici razvrstavaju u četiri grupe, i to:

- u prvu grupu spadaju: korpari, mrežari, tkači, kapadžije, umjetničko zanatstvo, opravka časovnika, grnčari, paketari, vođeničari, dimnjačari, vunovlačari, kućna radinost, sakupljanje ljekovitog bilja i šumskih plodova, uzgoj voća i povrtlarskih kultura, proizvodnja kreča, cigle i crijeva, proizvodnja ćumura, kovači, mlinari, taksisti, ribari, opančari, obučari, berberi, prodaja kokica, kukuruza, kestena i sl., uzgajivači školjki, pčelari, knjigovesci, uljari i druge slične djelatnosti.

10 Pravilnik o paušalnom oporezivanju prihoda od samostalne djelatnosti („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 003/05, Službeni list Crne Gore”, br. 080/08, 018/12, 012/14, 018/14, 025/16)

Obveznicima iz ove grupe, priznaju se troškovi poslovanja u ukupnom prometu u visini od 75%.

- u drugu grupu spadaju: servis tahografa i taksimetara, pružanje usluga turističkog smještaja u domaćoj radinosti u seoskim i planinskim područjima, vinkleri, krojači, opravka vaga, opravka i prodaja časovnika, video klubovi, alatničari, opravka i servis akumulatora, vodoinstalateri, bravari, proizvodnja soda vode i bezalkoholnih pića, tašnari, tesarri, autoprevoznici do 8 tona nosivosti, taksi (kombi vozila), proizvodnja loznovoćnih i drugih sadnica i kalemova, uzgoj i prodaja ukrasnih ptica, izrada pečata i štambilja, precizni mehaničari, metalostrugari, prodaja poljoprivrednih proizvoda na tezgama, koradžije, stolari, usluge stolarskim mašinama, pogrebne usluge, mehaničari, izrada rezanog alata, kamenoresci, cvjećari, vulkanizeri, proizvodnja pilića i jaja, održavanje i servisiranje brodskih motora, servisiranje brodskih tankova, uramljivanje slika, limari, izrada ključeva, izrada kesa, opravka šivaćih mašina, opravka poljoprivrednih mašina i druge slične djelatnosti.

Obveznicima iz ove grupe, priznaju se troškovi poslovanja u ukupnom prometu u visini od 65%.

- u treću grupu spadaju: autolakireri, autolimari, automehaničari, autoserviseri, autoelektričari, autoprevoznici preko 8 tona nosivosti, pranje i podmazivanje vozila, elektro-mehaničari, zidari, moleri, parketari, keramičari, teraceri, stakloresci, fotokopirnice, prikupljanje, otкуп i prodaja otpada, hemijsko čišćenje podova, održavanje i opravka računara, održavanje i opravka mobilnih telefona, usluge građevinskim mašinama, mašinska obrada auto djelova, opravka instalacija u domaćinstvima, firmopisci, fotografii, graveri, varioci, dekorateri, održavanje TT mreža, ugradnja alarma, RTV mehaničari, elektroinstalateri, elektromonteri, opravka muzičkih uređaja, opravka aparata u domaćinstvima, pečenje, sušenje mesa, održavanje centralnog grijanja i liftova i druge slične djelatnosti.

Obveznicima iz ove grupe, priznaju se troškovi poslovanja u ukupnom prometu u visini od 55%.

- u četvrtu grupu spadaju: trgovci i ugostitelji koji obavljaju djelatnost na tezgi, u privremenom objektu, sličnom montažnom ili pokretnom objektu, poslastičari, pekari, pržione kafe, kozmetičari i druge slične djelatnosti koje nijesu obuhvaćene tač. 1, 2 i 3 ovog člana.

Obveznicima iz ove grupe, priznaju se troškovi poslovanja u ukupnom prometu u visini od 35%.

Dalje, oni se u zavisnosti od visine ostvarenog, odnosno planiranog prometa razvrstavaju u tri podgrupe i to:

- u prvu podgrupu spadaju obveznici čiji promet iznosi do 6.000,00 €;
- u drugu podgrupu spadaju obveznici čiji promet iznosi do 12.000,00 €;
- u treću podgrupu spadaju obveznici čiji promet iznosi do 18.000,00 €.

Paušalno oporezivanje prihoda od samostalne djelatnosti vrši se prema poreskoj skali:

u €											
I GRUPA			II GRUPA			III GRUPA			IV GRUPA		
Iznos porezivog dohotka	Godišnji iznos paušalnog poreza	Godišnji iznos fiskalnih obaveza	Iznos oporezivog dohotka	Godišnji iznos paušalnog poreza	Godišnji iznos fiskalnih obaveza	Iznos oporezivog dohotka	Godišnji iznos paušalnog poreza	Godišnji iznos fiskalnih obaveza	Iznos oporezivog dohotka	Godišnji iznos paušalnog poreza	Godišnji iznos fiskalnih obaveza
do 1500	135	645	do 2100	189	903	do 2700	243	1161	do 3900	351	1677
do 3000	270	1290	do 4200	378	1806	do 5400	486	2322	do 7800	702	3354
do 4500	405	1935	do 6300	567	2709	do 8100	729	3483	do 11700	1053	5031

Zahtjev za paušalno oporezivanje prihoda od samostalne djelatnosti podnosi se nadležnom poreskom organu do 31. decembra godine koja prethodi godini za koju se utvrđuje porez, a u slučaju otpočinjanja sa obavljanjem djelatnosti u toku godine zahtjev se podnosi u roku od pet dana od dana registracije za obavljanje djelatnosti. Zahtjev se podnosi na Obrascu "ZPO"¹¹.

Poreski organ donosi poresko rješenje u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Druga obaveza preduzetnika da vodi evidenciju o ostvarenom prometu u knjizi prometa (obrazac "KPP"¹²).

Evidencija se vrši na osnovu podataka sadržanih u dnevnom izvještaju iz poreske registar kase, odnosno računa o prodatim proizvodima, odnosno izvršenim uslugama. Računi moraju da budu označeni serijskim brojevima i ovjereni od strane nadležnog poreskog organa. Knjiga prometa može se voditi i u elektronskoj formi, uz prethodnu saglasnost Poreske uprave.

Podsjećamo da je preduzetnik, kao i pravno lice, dužan da otvori račun kod banke, vodi novčana sredstva na tom računu i vrši transfer sredstava preko tog računa, uključujući i plaćanje poreza, prireza i doprinosa na obračunatu bruto zaradu i naknadu zarada, kao i isplatu neto zarada i naknada zarada zaposlenima. U toku dana, može se koristiti gotov novac za plaćanje roba i usluga, s tim da, na kraju radnog dana, u blagajni mogu držati gotov novac do iznosa blagajničkog maksimuma. Za preduzetnike i mala pravna lica taj blagajnički maksimum iznosi do 2000 eura.

Gotov novac u iznosu koji prelazi blagajnički maksimum, dužni su da uplate na svoj račun do kraja radnog dana, a najkasnije narednog radnog dana do 14:00 časova.

Ako se preduzetnik oporezuje po stvarnom dohotku, dužan je da pod-

11 www.poreskauprava.gov.me/biblioteka/obraci ili u prilogu 6 ovog Vodiča

12 www.poreskauprava.gov.me/biblioteka/obraci ili u prilogu 7 ovog Vodiča

ručnom poreskom organu dostavi godišnju prijavu poreza na dohodak fizičkih lica (obrazac GPPFL¹³). Prijavu podnosi do kraja aprila tekuće godine za prethodnu. Porez na dohodak se plaća istovremeno sa podnošenjem prijave. Prihodom od samostalne djelatnosti smatra se prihod ostvaren od: privredne djelatnosti, slobodnih zanimanja, profesionalnih i intelektualnih usluga i drugih samostalnih djelatnosti koje nijesu osnovna djelatnost poreskog obveznika, a povremeno se obavljaju radi ostvarivanja prihoda.

Oporezivi prihod (poresku osnovicu) od samostalne djelatnosti predstavlja oporeziva dobit poreskog obveznika. Oporeziva dobit se utvrđuje usklađivanjem dobiti poreskog obveznika koja je iskazana u bilansu uspjeha, prema računovodstvenim propisima, korigovanim na način predviđen poreskim zakonom.

Porez na dohodak na prihode od samostalne djelatnosti tokom godine plaća se u vidu mjesečnih akontacija, do kraja tekućeg mjeseca za prethodni mjesec u visini 1/12 poreske obaveze po godišnjoj poreskoj prijavi za prethodnu godinu. Akontacija plaćenog poreza po ovom osnovu smatra se kreditom u odnosu na obavezu po poreskoj prijavi za tekuću godinu.

Stopa poreza na ove prihode iznosi 9 % od poreske osnovice.

Lica koja ostvaruju prihode od povremenih samostalnih djelatnosti nijesu dužna da te prihode uključuju u godišnju poresku prijavu, a plaćene akontacije poreza smatraju se konačno utvrđenom poreskom obavezom.

2. DOO – DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Kada je u pitanju DOO, poslovanje se oporezuje na osnovu poreske prijave (obrazac PD¹⁴). Prijava¹⁵ se podnosi najkasnije u roku od tri mjeseca

13 www.poreskauprava.gov.me/biblioteka/obraci ili u prilogu 8 ovog Vodiča

14 www.poreskauprava.gov.me/biblioteka/obraci ili u prilogu 9 ovog Vodiča

15 Zakon o porezu na dobit pravnih lica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 080/04, Službeni list Crne Gore", br. 040/08, 086/09, 040/11, 014/12, 061/13, 055/16)

od isteka perioda za koji se obračunava porez. U istom roku vrši se i uplata poreza iskazanog u prijavi. Prijava se podnosi elektronskim putem. Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice (oporezive dobiti). Oporeziva dobit se utvrđuje usklađivanjem dobiti iskazane u bilansu uspjeha prema računovodstvenim propisima, korigovane na način predviđen poreskim zakonom. Uz prijavu se obavezno podnosi bilans stanja i bilans uspeha.

Umanjenje poreske obaveze - poreza na dobit

Pravno lice koje obračunati porez na dobit uplati u roku utvrđenom ovim zakonom može ostvariti pravo na umanjeње poreske obaveze, prema zakonom propisanoj proceduri. Poreska obaveza se umanjuje za 6% od obračunatog i uplaćenog poreza na dobit.

3. PDV – POREZ NA DODATU VRIJEDNOST¹⁶

Lice koje po prvi put postaje, odnosno može postati poreski obveznik dužno je poreskom organu podnijeti prijavu za registraciju¹⁷, najkasnije do 20 dana kalendarskog mjeseca koji slijedi mjesec u kojem je izvršilo, odnosno postoji vjerovatnoća da će izvršiti promet proizvoda, odnosno usluga u visini koja prelazi iznos od 18 000 eura. Svojstvo poreskog obveznika se stiče danom koji poreski organ utvrdi u rješenju o registraciji za PDV, koje izdaje u roku od sedam dana od prijema prijave.

PDV se obračunava na promet proizvoda i promet usluga koje poreski obveznik u okviru obavljanja svoje djelatnosti vrši uz naknadu i na uvoz proizvoda u Crnu Goru

PDV se obračunava u trenutku isporuke proizvoda, odnosno u trenutku izvršenja usluge. Njegove stope se kreću od 0%, 7% i 19% koja je opšta stopa poreza. Hljeb, brašno, mlijeko i mliječni proizvodi, hrana za odojčad, mast, ulje, meso i šećer, udžbenici i nastavna sredstva, knjige,

¹⁶ Zakon o porezu na dodatu vrijednost ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 038/02, 072/02, 021/03, 076/05, 004/06, Službeni list Crne Gore", br. 016/07 od 27.12.2007, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 029/13 od 22.06.2013, 009/15, 053/16, 001/17)

¹⁷ www.poreskauprava.gov.me/biblioteka/obracsci ili u prilogu 2 ovog Vodiča

monografske i serijske publikacije su neki od proizvoda koji se oporezuju po stopi od 7%. Istom režimu pripadaju i usluge, kao što su usluge smještaja u hotelima, motelima, turističkim naseljima, pansionima, kampovima i vilama i usluge pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka u hotelima sa najmanje četiri zvjezdice u sjevernom regionu, odnosno sa najmanje pet zvjezdica u središnjem i primorskom regionu, dok se stopa od 0% primenjuje uglavnom za proizvode koji se izvoze.

Poreski obveznik je dužan poresku obavezu iskazati u mjesečnoj prijavi za obračun PDV. Prijava se podnosi nadležnom poreskom organu do 15. dana narednog mjeseca po isteku poreskog perioda. Podnosi se bez obzira da li je za period za koji se podnosi prijava obveznik dužan da plaća PDV.

Ovde se nikako ne smiju izostaviti ni **troškovi po osnovu zarada. Kao privredno društvo dužni ste uz zarade obračunavati i uplaćivati porez, doprinose za obavezno socijalno osiguranje i druge prateće doprinose u skladu sa zakonom (doprinos za Fond rada, doprinos za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom i dr.).**

Kada je riječ o troškovima zarada postoje opterećenja na teret poslodavaca i na teret zaposlenih. Svakako da i jedne i druge plaća poslodavac. Skala jasno pokazuje koja se opterećenja vode na teret zaposlenog, a koja na teret poslodavca.

Primjer 1: Obračun zarade od 193 eura neto (minimalna zarada)

Ugovorena bruto 1 plata zaposlenog	288.06	
Porez na dohodak	9.00%	25.93
PIO na teret zaposlenog	15.00%	43.21
PIO na teret poslodavca	5.50%	15.84
Zdravstvo na teret zaposlenog	8.50%	24.49
Zdravstvo na teret poslodavca	4.30%	12.39
Osiguranje od nezaposlenosti na teret zaposlenog	0.50%	1.44
Osiguranje od nezaposlenosti na teret poslodavca	0.50%	1.44
Prirez na porez (opštinska taksa)	13.00%	3.37
Doprinosi za Fond rada (na teret poslodavca)	0.20%	0.58
Porezi i doprinosi na teret zaposlenog	33%	95.06
Porezi i doprinosi na teret poslodavca	23%	33.62
UKUPNO porezi i doprinosi	56%	128.68
Neto	67%	193.00
Porezi i doprinosi	44%	128.68
Ukupno potrebna sredstva za plate - Bruto 2	111%	321.68

Primjer 2: Obračun zarade od 500 eura neto

Ugovorena bruto 1 plata zaposlenog	746.27	
Porez na dohodak	9.00%	67.16
PIO na teret zaposlenog	15.00%	111.94
PIO na teret poslodavca	5.50%	41.04
Zdravstvo na teret zaposlenog	8.50%	63.43
Zdravstvo na teret poslodavca	4.30%	32.09
Osiguranje od nezaposlenosti na teret zaposlenog	0.50%	3.73
Osiguranje od nezaposlenosti na teret poslodavca	0.50%	3.73
Prirez na porez (opštinska taksa)	13.00%	8.73
Doprinos za Fond rada (na teret poslodavca)	0.20%	1.49
Porezi i doprinosi na teret zaposlenog	33%	246.27
Porezi i doprinosi na teret poslodavca	23%	87.09
UKUPNO porezi i doprinosi	56%	333.36

Neto	67%	500.00
Porezi i doprinosi	44%	333.36
Ukupno potrebna sredstva za plate - Bruto 2	111%	833.36

Dodatno ukazujemo da je poslodavac do 10 zaposlenih oslobođen uplate doprinosa za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Članski doprinos za Privrednu komoru Crne Gore za privredne subjekte do 5 zaposlenih plaća se jednokratno, na godišnjem nivou, u iznosu od 50 eura. Ostali privredni subjekti (sa većim brojem zaposlenih) su dužni

da obračunavaju i plaćaju članski doprinos po stopi od %0,27 na bruto zaradu zaposlenih.

Kao što se vidi u tabeli, porez na dohodak je 9%. Međutim, na zarade koje su iznad iznosa prosječne mjesečne bruto zarade ostvarene u prethodnoj godini u Crnoj Gori, stopa poreza na dohodak iznosi 11%, na iznos primanja iznad prosječne zarade.

4. PORESKA OSLOBOĐENJA I OLAKŠICE

4.1. Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica

Poreskom obvezniku koji otpočne obavljanje djelatnosti u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, obračunati porez za prvih osam godina umanjuje se u iznosu od 100%.

Ukupan iznos poreskog oslobođenja za period od osam godina ne može biti veći od 200.000,00 eura. Prva godina u kojoj se ostvaruje pravo na poresko oslobođenje počinje da teče danom upisa u odgovarajući registar.

Pravo na poresko oslobođenje ostvaruje se na osnovu zahtjeva poreskog obveznika koji se podnosi nadležnom poreskom organu, u roku od 30 dana od dana upisa u odgovarajući registar, u skladu sa zakonom.

Poreski obveznik koji na neodređeno vrijeme ili najmanje na pet godina zaposli lice, oslobađa se obaveze plaćanja obračunatog i obustavljenog poreza iz zarade za tog zaposlenog, za period od četiri godine od dana zasnivanja radnog odnosa (misli se na lica koja se nalaze na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore duže od tri mjeseca, sa kojim je poslodavac zaključio ugovor o radu u skladu sa zakonom kojim se uređuju prava i obaveze zaposlenih po osnovu rada, a koji imaju prebivalište u nedovoljno razvijenj opštini).

Od ovih olakšica izuzeti su privrednici koji posluju u sektoru primarne proizvodnje poljoprivrednih proizvoda, transporta, brodogradilišta, ribarstva, čelika, trgovine i ugostiteljstva, osim primarnih ugostiteljskih objekata.

4.2. Zakon o porezu na dobit pravnih lica

Novoosnovanom pravnom licu koje obavlja djelatnost u privredno nedovoljno razvijenim opštinama obračunati porez na dobit za prvih osam godina umanjuje se u iznosu od 100%.

Ukupan iznos poreskog oslobođenja takođe od osam godina ne može biti veći od 200.000,00 eura.

Prva godina u kojoj se ostvaruje pravo na poresko oslobođenje počinje da teče od dana upisa novoosnovanog pravnog lica u Centralni registar privrednih subjekata.

Ako je poreski obveznik u periodu korisnik državne pomoći u skladu sa posebnim propisom, odnosno ostvario pravo na poresko oslobođenje za novozaposlena lica u skladu sa posebnim propisom i/ili ovim zakonom¹⁸, ukupan iznos poreskog oslobođenja ne može biti veći od gore prepoznatog.

Ove olakšice ne važe za poreskog obveznika koji posluje u sektoru primarne proizvodnje poljoprivrednih proizvoda, transporta, brodogradilišta, ribarstva, čelika, trgovine i ugostiteljstva, osim primarnih ugostiteljskih objekata.

4.3. Korisnici biznis zona¹⁹

Za lica zaposlena u biznis zoni korisnik biznis zone ne plaća: doprinose za obavezno socijalno osiguranje na zarade (doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, doprinos za zdravstveno osiguranje, doprinos za osiguranje od nezaposlenosti) i doprinosa za Fond rada; porez na dohodak fizičkih lica.

Visina olakšica ne može da prelazi maksimalni dozvoljeni intenzitet pomoći od 60% za srednja, odnosno 70% za mala privredna društva, u skladu sa propisima kojima se uređuje državna pomoć.

¹⁸ Član 31b Zakona o porezu na dobit pravnih lica

¹⁹ Uredba o biznis zonama („Službeni list CG“, br. 077/16), Odluka o djelatnostima za koje se mogu koristiti subvencije za zapošljavanje u biznis zonama („Službeni list Crne Gore“, br. 048/12)

Korisnik biznis zone može da koristi olakšice, najduže pet godina od dana zapošljavanja lica u biznis zoni.

Korisnik biznis zone iz zarade zaposlenog obračunava, obustavlja i uplaćuje: doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje po stopi od 15,0%, doprinos za zdravstveno osiguranje po stopi od 8,5% i doprinos za osiguranje od nezaposlenosti po stopi od 0,5%, prilikom isplate zarade.

Korisnik biznis zone plaća obračunati prirez poreza na dohodak.

4.4. Subvencije za zapošljavanje teže zapošljivih lica²⁰

Subvencije može da ostvari poslodavac koji zaposli lice: starije od 50 godina života ili koje živi kao samohrana osoba sa jednim ili više izdržavanih lica; koje nije bilo u radnom odnosu u prethodnih šest mjeseci; koje nije završilo srednje obrazovanje ili stručnu kvalifikaciju ili koje je završilo redovno obrazovanje, a najduže dvije godine nakon toga nije imalo zasnovan radni odnos; koje pripada populaciji Roma i Egipćana; koje učestvuje u programima javnih radova.

Poslodavac može da koristiti subvencije najduže 12 mjeseci od dana zapošljavanja ovih lica.

Za ova lica, poslodavac ne plaća: doprinos za obavezno socijalno osiguranje na zarade (doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, doprinos za zdravstveno osiguranje i doprinos za osiguranje od nezaposlenosti) i doprinos za Fond rada, i porez na dohodak fizičkih lica. Poslodavac iz zarade zaposlenog obračunava, obustavlja i uplaćuje: doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje po stopi od 15,0%, doprinos za zdravstveno osiguranje po stopi od 8,5% i doprinos za osiguranje od nezaposlenosti po stopi od 0,5%, prilikom isplate zarade. Poslodavac plaća obračunati prirez poreza na dohodak.

²⁰ Uredba o subvencijama za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica ("Službeni list Crne Gore", br. 080/15, 077/16)

4.5. Subvencije za zapošljavanje lica sa invaliditetom²¹

Poslodavac koji zaposli lice sa invaliditetom ima pravo na subvencije, koje se odnose na:

- bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom;
- kreditna sredstva pod povoljnim uslovima za kupovinu mašina, opreme i alata potrebnog za zapošljavanje lica sa invaliditetom;
- učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) lica sa invaliditetom;
- subvencije zarade lica sa invaliditetom koje zaposli.

Visina subvencije iznosi: 75% od isplaćene bruto zarade za cijeli period zaposlenosti, za poslodavca koji zaposli lice sa najmanje 50% invaliditeta.

Za poslodavca koji zaposli lice sa invaliditetom manjim od 50%, subvencija iznosi: u prvoj godini 75%, u drugoj 60 %, u trećoj i svakoj narednoj godini 50% od isplaćene bruto zarade.

Pravo na subvencije ima i lice sa invaliditetom koje se samozaposli, koje obavlja samostalnu djelatnost ili osnuje privredno društvo, koje se zaposli u porodičnom domaćinstvu i obavlja poljoprivrednu djelatnost kao jedino, glavno ili dopunsko zanimanje.

5. DRUGI TROŠKOVI POSLOVANJA

Poslovanje prate i drugi troškovi i dažbine, kao što su: lokalne komunalne takse, naknada za usluge odvoženja komunalnog otpada, naknada za deponovanje otpada, naknada za isporučenu vodu i usluge odvođenja i prečišćavanja fekalnih voda, naknada za izgradnju komercijalnih objekata kojima je omogućen pristup sa opštinskog i nekategorisanog puta, naknada za korišćenje komercijalnog objekta kojim je omogućen pristup sa opštinskog i nekategorisanog puta, članski doprinos turističkim organizacijama, porez na nepokretnost i dr.

21 Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom („Službeni list CG“, br.49/08,39/11,55/16)

IV FINANSIJSKA PODRŠKA ZA OTPOČINJANJE BIZNISA

Finansijska sredstva su značajan faktor koji utiče na početak poslovanja, razvoj i opstanak malih i srednjih preduzeća (MSP). Za obezbjeđivanje finansijskih sredstava, mala i srednja preduzeća koriste interne i eksterne izvore finansiranja, a najčešće kombinaciju istih. Pod internim izvorima finansiranja podrazumijevaju se sopstvena novčana sredstva, sredstva od prodaje imovine itd., dok u eksterne izvore finansiranja spadaju sredstva prikupljena od porodice, prijatelja ili pak zaduživanje kod banaka, mikrokreditnih i drugih finansijskih institucija.

U ovom poglavlju dat je pregled relevantnih institucija koje nude finansijsku podršku potencijalnim preduzetnicama/ima u Crnoj Gori.

1. INVESTICIONO – RAZVOJNI FOND

Investiciono-razvojni fond je finansijska institucija koja nudi najpovoljnije uslove za kreditiranje malog biznisa u Crnoj Gori. IRF je u posljednjih nekoliko godina značajno proširio broj kreditnih linija od kojih ćemo za potrebe ovog priručnika u narednim redovima izdvojiti najvažnije aspekte kreditnih linija koje se odnose na početnike, mlade i žene u biznisu. Ovdje je potrebno napomenuti da Investiciono-razvojni fond nudi i posebne kreditne linije za započinjanje i razvoj biznisa u pojedinim sektorima (poljoprivreda, turizam, proizvodnja, usluge).

Trajanje svih dolje opisanih kreditnih linija je do 31.12.2017. godine, odnosno do njihove promjene i/ili ukidanja. Za detaljnije informacije o uslovima kreditiranja posjetite zvaničan sajt Investiciono-razvojnog fonda www.irfcg.me ili kontaktirajte direktno njihove kreditne savjetnike.

1.1. Program podrške razvoju preduzetništva

Cilj ove kreditne linije je pružanje podrške zainteresovanim licima koja planiraju da registruju sopstveni biznis. Ovaj program finansijske podrške praćen je i nefinansijskom podrškom koju IRF realizuje u saradnji sa Direkcijom za razvoj malih i srednjih preduzeća i Zavodom za zapošljavanje Crne Gore, pa ga stoga posebno preporučujemo svima onima koji žele da

započnu sopstveni biznis.

Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća i/ili Zavod za zapošljavanje Crne Gore:

- » Pripremaju i realizuju posebne cikluse preduzetničkog obrazovanja za svaku ciljnu grupu;
- » Objavljuju javni poziv za kandidate koji će pohađati cikluse edukacije i uraditi selekciju na osnovu kriterijuma koje će unaprijed definisati;
- » U toku ciklusa preduzetničkog obrazovanja pripremaju biznis plan i ostala potrebna dokumenta na osnovu kojih će se moći konkurisati kod IRF CG A.D. za dobijanje kredita;
- » Prate realizaciju biznis planova koji budu kreditno podržani;
- » Investiciono-razvojni fond Crne Gore A.D.:
- » Obezbeđuje kreditna sredstva;
- » Donosi konačne odluke o kreditima.

Takođe, potencijalni korisnici kredita će potrebnu dokumentaciju prikupljati uz podršku Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća i/ili Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Nakon raspisivanja Programa podrške, Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća i/ili Zavod za zapošljavanje Crne Gore, osiguravaju da svi zainteresovani budu detaljno informisani o mogućnostima i koracima za dobijanje nefinansijske i finansijske podrške.

NAMJENA KREDITA

Kredit je namijenjen različitim ciljnim grupama: mladim ljudima (postojećim i budućim preduzetnicima i preduzetnicama) koji žele da razviju preduzetničke ideje, ženama koje žele da obezbijede egzistenciju i samostalnost osnivanjem sopstvenog biznisa, studentima koji su sposobni da otpočnu svoj biznis i prije završetka školovanja, fakultetski obrazovanim

licima, kao i licima sa srednjom stručnom spremom, koja se nalaze na Zavodu za zapošljavanje, licima sa invaliditetom i sl.

Kreditni su namijenjeni za ulaganja u osnovna i obrtna sredstva bez ograničenja.

IRF CG A.D. može finansirati do 75,00 % vrijednosti ukupne investicije.

Podnosioci zahtjeva za kredit mogu sopstveno učešće u iznosu do 25,00 % vrijednosti ukupne investicije obezbijediti u roku od godinu dana od dana zaključenja ugovora o kreditu.

KREDITNI USLOVI

Direktno kreditiranje:

- Maksimalni iznos do 50.000,00 € ;
- Kamata 2,50 % na godišnjem nivou uz proporcionalni sistem obračuna kamate;
- Rok otplate do 12 godina (uključujući grejs period);
- Grejs period do 4 godine.

Napomena: Za subjekte koji projekte realizuju u opštinama sjevernog regiona i u opštinama koje su ispod prosjeka razvijenosti na nivou Crne Gore kamatna stopa iznosi 2,00 % na godišnjem nivou uz proporcionalan način obračuna kamate.

NAKNADE

Visina naknade:

- 0,30 % na odobreni iznos za subjekte koji projekte realizuju u opštinama sjevernog regiona i u opštinama koje su ispod prosjeka razvijenosti na nivou Crne Gore;
- 0,60 % na odobreni iznos za projekte koji se realizuju u ostalim opštinama.

1.2. Program kreditiranja visokoškolaca

Cilj ovog programa je podsticanje prvenstveno osnivanja mikro, malih i srednjih preduzeća koji su u vlasništvu crnogorskih državljana sa visokom stručnom spremom, a nalaze se na evidenciji nezaposlenih lica Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

NAMJENA

Kredit u okviru ove linije su namijenjeni za ulaganja u osnovna sredstva - materijalnu imovinu (građevinske objekte, opremu i uređaje, osnovno stado, podizanje dugogodišnjih zasada, sitan inventar...), nematerijalna imovina (razvoj proizvoda ili usluge, patent, licence, koncesije, autorska prava, franšize...) i obrtna sredstva.

IRF CG A.D. može finansirati do 75,00 % vrijednosti ukupne investicije.

Podnosioci zahtjeva za kredit mogu sopstveno učešće u iznosu do 25,00% vrijednosti ukupne investicije obezbijediti u roku od godinu dana od dana zaključenja ugovora o kreditu.

KREDITNI USLOVI

Direktno kreditiranje:

- Maksimalni iznos do 50.000,00 € (za preduzetnike do 30.000,00 €);
- Kamata 0%;
- Rok otplate do 12 godina (uključujući grace period);
- Grace period do 4 godine.

NAKNADE

Visina naknade:

- 0,50% na odobreni iznos za subjekte koji projekte realizuju u opština-

ma sjevernog regiona i u opštinama koje su ispod prosjeka razvijenosti na nivou Crne Gore;

- 1,00 % na odobreni iznos za projekte koji se realizuju u ostalim opštinama.

1.3. Program podrške ženama u biznisu UNDP

Cilj ove kreditne linije je pružanje podrške ženama koje planiraju da registruju i razviju sopstveni biznis.

NAMJENA

Krediti su namijenjeni za ulaganja u osnovna i obrtna sredstva bez ograničenja.

KREDITNI USLOVI

Direktno kreditiranje:

- Maksimalni iznos do 10.000,00 €
- Kamata 2,50% na godišnjem nivou uz proporcionalni način obračuna;
- Rok otplate do 6 godina (uključujući grejs period)
- Grejs period do 1 godine.

Napomena 1: Za subjekte koji projekte realizuju u opštinama sjevernog regiona i u opštinama koje su ispod prosjeka razvijenosti na nivou Crne Gore kamatna stopa iznosi 2,00 % na godišnjem nivou uz proporcionalan način obračuna kamate.

Napomena 2: Naknade za kredite koji se realizuju putem ove kreditne linije se neće zaračunavati.

1.4. Program podrške ženama u biznizu

Cilj ovog programa je podsticanje osnivanja i razvoja poslovanja mikro, malih i srednjih preduzeća i preduzetnika u kojima su žene nosioci biznisa.

NAMJENA

Krediti su namijenjeni za ulaganja u osnovna sredstva - materijalna imovina (zemljište, građevinski objekti, oprema i uređaji, osnovno stado, podizanje dugogodišnjih zasada, sitan inventar...), nematerijalna imovina (razvoj proizvoda ili usluge, patent, licence, koncesije, autorska prava, franšize...) i obrtna sredstva.

IRF CG A.D. može direktno finansirati do 75,00 % vrijednosti ukupne investicije.

Iznos kredita namijenjen ulaganju u obrtna sredstva može biti do 30,00 % ukupnog iznosa kredita.

Da bi projekat bio kreditiran po ovoj kreditnoj liniji žena mora biti nosilac biznisa, odnosno osnivač i izvršni direktor mora biti žena.

KREDITNI USLOVI

Ovaj program realizuje se kroz direktno kreditiranje i kreditiranjem posredstvom poslovnih banaka.

Direktno kreditiranje:

- Maksimalni iznos do 500.000,00 € (za preduzetnice do 50.000,00 €);
- Minimalni iznos 10.000,00 €
- Kamata 3,00% na godišnjem nivou uz proporcionalni sistem obračuna kamate;
- Rok otplate do 12 godina (uključujući grejs period)
- Grace period do 4 godine.

Napomena: Za subjekte koji projekte realizuju u opštinama sjevernog regiona i u opštinama koje su ispod prosjeka razvijenosti na nivou Crne Gore kamatna stopa iznosi 2,50 % na godišnjem nivou uz proporcionalan način obračuna kamate.

NAKNADA

Visina naknade za direktne aranžmane:

- 0,4% na odobreni iznos za projekte koje se realizuju u opštinama sjevernog regiona i opštinama koje su ispod prosjeka razvijenosti na nivou Crne Gore;;
- 0,8% na odobreni iznos za projekte koje se realizuju u ostalim opštinama.

1.5. Program podrške ženama u biznisu - start up

Cilj Programa je da se sa posebnim kreditnim uslovima dodatno ohrabre žene za uključanje u sopstveni biznis. Ovom beskamatnom kreditnom linijom podržaće se one žene koje imaju potencijala da na osnovu svog znanja i iskustva počnu sa realizacijom svoje biznis ideje.

NAMJENA KREDITA

Kreditni su namijenjeni za ulaganja u osnovna sredstva - materijalnu imovinu (građevinske objekte, opremu i uređaje, osnovno stado, podizanje dugogodišnjih zasada, sitan inventar...), nematerijalna imovina (razvoj proizvoda ili usluge, patenti, licence, koncesije, autorska prava, franšize...) i obrtna sredstva.

IRF CG A.D. može finansirati do 75,00 % vrijednosti ukupne investicije.

Podnosioci zahtjeva za kredit mogu sopstveno učešće u iznosu do 25,00 % vrijednosti ukupne investicije obezbijediti u roku od godinu dana od dana zaključenja ugovora o kreditu.

Iznos kredita namijenjen ulaganju u obrtna sredstva može biti do 30,00 % ukupnog iznosa kredita.

KREDITNI USLOVI

Direktno kreditiranje:

- Maksimalni iznos do 50.000,00 € (za preduzetnike do 30.000,00 €);
- Kamata 0%;
- Rok otplate do 12 godina (uključujući grejs period);
- Grejs period do 4 godine.

Napomena: Ukoliko je direktan kreditni aranžman u cjelosti ili djelimično pokriven bankarskom garancijom, novčanim kolateralom ili garancijom države, takav kreditni aranžman ili adekvatan dio kreditnog aranžmana se neće posmatrati kao izloženost krajnje korisnice kredita.

NAKNADE

Visina naknade:

- 0,5% na odobreni iznos za projekte koje se realizuju u opštinama sjevernog regiona i u opštinama koje su ispod prosjeka razvijenosti na nivou Crne Gore;
- 1% na odobreni iznos za projekte koje se realizuju u ostalim opštinama.

1.6. Program kreditiranja početnika u biznisu – start up

Cilj Programa je kreditiranje novih privrednih društava, preduzetnika i podrška otvaranju novih radnih mjesta.

NAMJENA KREDITA

Kreditni su namijenjeni za ulaganja u osnovna sredstva - materijalna imovina (građevinske objekte, opremu i uređaje, osnovno stado, podizanje dugogodišnjih zasada, sitan inventar...), nematerijalna imovina

(razvoj proizvoda ili usluga, patent, licence, koncesije, autorska prava, franšize...) i obrtna sredstva.

IRF CG A.D. može finansirati do 75,00% vrijednosti ukupne investicije.

Podnosioci zahtjeva za kredit mogu sopstveno učešće u iznosu do 25,00% vrijednosti ukupne investicije obezbijediti u roku od godinu dana od dana zaključenja ugovora o kreditu.

Iznos kredita namijenjen ulaganju u obrtna sredstva može biti do 30,00 % ukupnog iznosa kredita.

KREDITNI USLOVI

Kredit koji se odobrava po ovoj kreditnoj liniji, a finansiraju se iz sredstava Evropske Investicione Banke (EIB-a), odobravaće se po kamatnoj stopi za 0,50 % nižoj u odnosu na kamatu definisanu u daljem tekstu.

Uslovi kreditiranja:

- Maksimalni iznos do 50.000,00 € (za preduzetnike do 30.000,00 €);
- Kamata 3,00 % na godišnjem nivou uz proporcionalan sistem obračuna kamate;
- Rok otplate do 12 godina (uključujući grace period);
- Grace period do 4 godine.

Napomena: Za subjekte koji projekte realizuju u opštinama sjevernog regiona i u opštinama koje su ispod prosjeka razvijenosti na nivou Crne Gore kamatna stopa iznosi 2,50% na godišnjem nivou uz proporcionalan način obračuna kamate.

NAKNADE

Visina naknade:

- 0,30% na odobreni iznos za subjekte koji projekte realizuju u opštinama sjevernog regiona i u opštinama koje su ispod prosjeka razvijenosti

na nivou Crne Gore;

- 0,60% na odobreni iznos za projekte koje se realizuju u ostalim opštinama.

1.7. Program kreditiranja mladih u biznisu

Cilj Programa je podsticanje osnivanja i razvoja poslovanja mikro, malih i srednjih preduzeća i preduzetništva koji su u vlasništvu crnogorskih državljana u životnoj dobi do i sa 35 godina života.

NAMJENA KREDITA

Krediti su namijenjeni za ulaganja u osnovna sredstva - materijalnu imovinu (građevinske objekte, opremu i uređaje, osnovno stado, podizanje dugogodišnjih zasada, sitan inventar...), nematerijalna imovina (razvoj proizvoda ili usluge, patent, licence, koncesije, autorska prava, franšize...) i obrtna sredstva.

IRF CG A.D. može finansirati do 75,00 % vrijednosti ukupne investicije.

Podnosioci zahtjeva za kredit mogu sopstveno učešće u iznosu do 25,00% vrijednosti ukupne investicije obezbijediti u roku od godinu dana od dana zaključenja ugovora o kreditu.

Iznos kredita namijenjen ulaganju u obrtna sredstva može biti do 30,00% ukupnog iznosa kredita.

KREDITNI USLOVI

Direktno kreditiranje:

- Maksimalni iznos do 50.000,00 € (za preduzetnike do 30.000,00 €);
- Kamata 2,50 % na godišnjem nivou uz proporcionalan način obračuna kamate;
- Rok otplate do 12 godina (uključujući grace period);

- Grace period do 4 godine.

Napomena: Za subjekte koji projekte realizuju u opštinama sjevernog regiona i u opštinama koje su ispod prosjeka razvijenosti na nivou Crne Gore kamatna stopa iznosi 2,00% na godišnjem nivou uz proporcionalan sistem obračuna kamate.

NAKNADE

Visina naknade:

- 0,30% na odobreni iznos za projekte koje se realizuju u opštinama sjevernog regiona i u opštinama koje su ispod prosjeka razvijenosti na nivou Crne Gore;
- 0,60% na odobreni iznos za projekte koje se realizuju u ostalim opštinama.

2. ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE CG

Zavod za zapošljavanje Crne Gore sprovodi Inovirani program kontinuiranog stimulisanja zapošljavanja i preduzetništva koji je namijenjen nezaposlenim licima sa evidencije ZZZCG koji žele da pokrenu sopstveni biznis.

Preduslov za dodjelu kredita je obavezno uključivanje nezaposlenih lica u edukaciju iz oblasti preduzetništva koju realizuje Zavod za zapošljavanje Crne Gore.

Uslovi pod kojima se odobravaju kreditna sredstva:

- » Iznos odobrenog kredita po novozaposlenom radniku je do 5.000 €;
- » Krediti se odobravaju za otvaranje najviše 3 radna mjesta, dakle, maksimalni iznos kredita je 15.000 €;
- » Grejs period je godinu dana od dana prenosa sredstava na žiro-račun korisnika kredita;

- » Krediti se vraćaju u polugodišnjim anuitetima;
- » Rok povraćaja sredstava je:
- » tri godine za nezaposlena lica u polugodišnjim anuitetima (3+1),
- » dvije godine za mala preduzeća i preduzetnike (2+1);
- » Kamatna stopa na godišnjem nivou je:
- » 3% za projekte čiji su nosioci žene,
- » 3% za projekte koji se realizuju u opštinama: Pljevlja, Žabljak, Bijelo Polje, Mojkovac, Berane, Andrijevica, Rožaje, Plav, Nikšić, Šavnik, Plužine, Kolašin i Cetinje,
- » 4% za projekte koji se realizuju u opštinama: Podgorica, Danilovgrad, Herceg Novi, Kotor, Tivat, Bar, Budva i Ulcinj;

Za vrijeme grejs perioda kamata se pripisuje glavnom dugu.

Isplata kreditnih sredstava će se vršiti preko poslovnih banaka sa kojima Zavod za zapošljavanje Crne Gore ima zaključen Ugovor o komisionom plasmanu kredita.

Podnosioci zahtjeva za kredit moraju raspolagati sa sopstvenim učešćem od najmanje 30% od ukupne predračunske vrijednosti projekta. Sopstveno učešće može biti iskazano u vidu stvari, prava i novca.

Dokumentacija:

Prilikom apliciranja za kreditna sredstva, zainteresovano lice je obavezno da organizacionoj jedinici ZZZCG, u opštini u kojoj se realizuje projekat, podnese:

- » Zahtjev za dodjelu kredita;
- » Prilog uz zahtjev, Mini biznis plan ili Biznis plan individualnog poljoprivrednog proizvođača (podnosilac zahtjeva za kredit koji zapošljava samo sebe, dostavlja popunjen Prilog uz zahtjev, dok ukoliko planira zapošljava

vanje dva ili tri lica obavezan je dostaviti Mini biznis plan. Podnosilac zahtjeva čiji je projekat iz oblasti poljoprivrede popunjava Biznis plan individualnog poljoprivrednog proizvođača. Metodologije i tehnologije izrade (formulari) Priloga uz zahtjev, Mini biznis plana i Biznis plana individualnog poljoprivrednog proizvođača su definisane i dostupne podnosiocima zahtjeva u organizacionim jedinicama ZZZCG u mjestima stalnog boravka);

- » Dokaz da se lice nalazi na evidenciji nezaposlenih – uvjerenje izdaje ZZZCG;
- » Ostalu dokumentaciju propisanu od strane ZZZCG
- » Podnosilac zahtjeva mora raspolagati garancijom za povraćaj sredstava i to:
 - » za kreditna sredstva do 5.000 € – dva kreditno sposobna lica – žiranta čija zarada nije manja od minimalne zarade u državi,
 - » za kreditna sredstva iznad 5.000 € – dva kreditno sposobna žiranta čija zarada nije manja od minimalne zarade u državi i fiducijarno pravo prenosa svojine na davaoca kredita čija je vrijednost najmanje u dvostrukom iznosu odobrenog kredita.

Za lica zainteresovana za kreditna sredstva iz oblasti poljoprivrede, umjesto nekretnine (fiducijarnog prava prenosa svojine) ili jednog žiranta, sredstvo obezbjeđenja kredita može biti garancija – mjenično ovlašćenje od strane preduzeća koje otkupljuje (prerađuje) poljoprivredne proizvode (agroindustrija) da će izmiriti njihov dug.

Napomena: Pomoć u izradi Mini biznis plana i Biznis plana pružaju besplatno projekt menadžeri koje je licencirao Zavod za zapošljavanje dok će pomoć pri izradi Biznis plana individualnog poljoprivrednog proizvođača besplatno pružati Služba za selekciju stoke i Savjetodavna služba u poljoprivredi.

Zavod za zapošljavanje je sklopio Ugovor o izdavanju licence sa oko 140 lica – projekt menadžera, sa područja čitave Crne Gore, koja posjeduju

stručne kvalifikacije i reference iz oblasti izrade i ocjene biznis planova. Projekt menadžeri mogu biti pravna i fizička lica. Ugovorom je precizirano da je obaveza Zavoda da konsultantu isplati nadoknadu u visini od 1% vrijednosti odobrenog kredita. Uslov da bi projekt menadžer naplatio predviđenu proviziju je da dostavi izjavu od korisnika kredita da nije naplatio izradu biznis plana.

3. OSTALI IZVORI FINANSIRANJA I NEFINANSIJSKA PODRŠKA RAZVOJU BIZNISA

Osim opisanih kreditnih linija koje nude Investiciono-razvojni fond i Zavod za zapošljavanje, programe podrške potencijalnim preduzetnicama/ima, početnicama/ima u biznisu i poljoprivrednim proizvođačima obezbjeđuju i pojedina ministarstva (Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo ekonomije itd.) i same lokalne samouprave u skladu sa sopstvenim mogućnostima i donijetim odlukama na lokalnom nivou.

Nefinansijsku podršku potencijalnim preduzetnicama/ima i početnicama/ima u biznisu (edukacija, mentorstvo, pomoć u izradi biznis plana...) nudi i niz drugih agencija i organizacija: Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća, Unija poslodavaca Crne Gore, Privredna komora Crne Gore, Regionalna razvojna agencija Bjelasica, Komovi & Prokletije, Asocijacija poslovnih žena Crne Gore, Udruženje preduzetnica Crne Gore, Montenegro Biznis Alijansa itd.

V MOGUĆNOSTI ZA BAVLJENJE ZELENIH POSLOVIMA

Termin „zeleni poslovi“ koristi se od 80-tih godina prošlog vijeka, a odnosi se na mogućnosti zapošljavanja u oblastima koje su povezane sa zaštitom životne okoline. Pojam „zeleni poslovi“ posebno je počeo da dobija na značaju od kada je postalo evidentno da je planeta na kojoj živimo postala ugrožena usljed zagađenja, prekomjernog i nekontrolisanog iskorišćavanja prirodnih resursa, neracionalnog korišćenja energije, klimatskih promjena...i koja kao takva ugrožava kvalitet života i zdravlje njenih stanovnika.

Stoga je cilj razvoja zelene ekonomije upravo da ublaži negativne efekte klimatskih promjena, smanji zagađenje, kontroliše potrošnju energije i valorizuje racionalnu potrošnju prirodnih resursa.

Međunarodna organizacija rada (ILO) u zelene poslove svrstava sve one poslove koji doprinose:

- poboljšanju energetske efikasnosti i racionalne upotrebe sirovina
- ograničavanju emisije gasova sa efektom staklene bašte
- minimiziranju zagađenja i proizvodnje otpada
- zaštiti i obnavljanju ekosistema
- podršci u prilagođavanju na posljedice klimatskih promjena.

Zelena radna mjesta podjednako mogu postojati u tradicionalnim sektorima poput proizvodnje i građevinarstva ili u novim tkz. „zelenim sektorima“ kao što su obnovljivi izvori energije i energetska efikasnost.

Za ILO, koncept zelenih poslova označava transformaciju ekonomija, radnih mjesta, preduzeća i tržišta rada u nisko-karbonsku, održivu ekonomiju koja obezbjeđuje dostojanstvene uslove rada za sve.

Prirodno je, stoga, da ozelenjavanje ekonomija odnosno razvoj zelenih sektora utiče na zapošljavanje u velikom broju privrednih grana. U novom izvještaju Programa za životnu sredinu Ujedinjenih nacija, Međun-

arodne organizacije rada, Međunarodne organizacije poslodavaca i Međunarodne konfederacije sindikata „Ka održivom razvoju“, navodi se da većina studija potvrđuje da će razvoj zelene ekonomije uticati na porast zaposlenosti od 0.5 do 2% na globalnom nivou što prevedeno u broj dodatnih radnih mjesta iznosi 15-60 miliona na globalnom nivou. Procjenjuje se da je trenutno u svijetu preko 2,3 miliona ljudi zaposleno samo u sektoru obnovljivih izvora energije. Ubrzani razvoj zelenog sektora najbolje ilustruje podatak da se u SAD-u, u narednih 30 godina, očekuje otvaranje 4,2 miliona novih „zelenih“ radnih mjesta.²²

Zeleni poslovi čine srž održivog ekonomskog razvoja kojem teži i Crna Gora. Svoju posvećenost „zelenom“ Crna Gora je proklamovala i svojim političkim opredjeljenjem koje je sadržano u Deklaraciji o ekološkoj državi Crnoj Gori koju je donijela Skupština Crne Gore 20. septembra 1991. godine. U istoj se navodi: „svjesni duga prema prirodi, izvoru našeg zdravlja i inspiraciji naše slobode i kulture, posvećujemo se njenoj zaštiti, u ime sopstvenog opstanka i budućnosti potomstva“²³. Određenje o Crnoj Gori kao ekološkoj državi sadržano je i u Ustavu Crne Gore.

Krovni strateški dokument koji postavlja ciljeve i planira realizaciju mjera održivog razvoja je Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine. Kako je navedeno u istoj, najveći potencijal za kreiranje zelenih poslova u Crnoj Gori leži u obnovljivim izvorima energije (energija vjetra, solarni izvori, biomasa, geotermalni izvori i male hidro-elektreane), reciklaži, javnom i željezničkom saobraćaju, energetske efikasnosti u zgradama i domaćinstvima, organskoj poljoprivredi i održivim malim farmama, te održivom upravljanju šumama. Kada je o sektorima ekonomije riječ, svakako da se ovdje prvenstveno misli na kreiranje nove zaposlenosti u poljoprivredi, energetici i turizmu.²⁴

U UNEP/UNDP studiji²⁵ koja na osnovu simulacionog modela analizira uticaje zelenih investicija procjenjuje se da se zelenim ulaganjima do

22 *Zeleni poslovi – Analiza uticaja mjera energetske efikasnosti na zapošljavanje u Bosni i Hercegovini*, Centar za razvoj i podršku Tuzla, mart 2016.

23 Deklaracija o ekološkoj državi Crnoj Gori

24 Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine

25 UNEP/UNDP Crna Gora, Assessing the impact of green economy investments in Montenegro: a sectoral study focused on energy (transport and buildings) and tourism, 2012.

2020. godine može otvoriti i do 17.500 novih radnih mjesta, od čega bi oko 95% bilo u sektoru turizma i povezanim djelatnostima, a ostalo u djelatnostima vezanim za sprovođenje mjera energetske efikasnosti u zgradarstvu i saobraćaju. Više od 16.000 novih radnih mjesta povezanih sa sektorom turizma bi se uglavnom otvorilo kroz indirektne efekte tj. kroz bolje korišćenje domaćih i lokalnih lanaca snabdijevanja (supstituciju uvoznih roba domaćim, prvenstveno kad je riječ o poljoprivrednim proizvodima).²⁶

Za otvaranje zelenih radnih mjesta svakako da je značajan razvoj zelenog preduzetništva. Mogućnosti za razvoj zelenog preduzetništva postoje u oblasti energetike, upravljanja otpadom, organske poljoprivrede, ekoturizma, reciklaže itd.

Do kraja ove godine (2017.) biće završen projekat na temu stvaranja povoljnog ambijenta za razvoj zelenih poslova u Crnoj Gori koji implementira Međunarodna organizacija rada u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma i Unijom poslodavaca Crne Gore. Cilj projekta je da analizira mogućnosti za razvoj zelenih poslova u tri opštine na sjeveru: Mojkovcu, Bijelom Polju i Beranama. U okviru projekta biće sprovedeno prvo istraživanje o potencijalima za razvoj zelenih poslova čiji će rezultati biti iskorišćeni za otklanjanje zakonodavnih prepreka i podsticaj razvoju zelene ekonomije u Crnoj Gori.

VI PRIMJER DOBRE PRAKSE

Javno-privatno partnerstvo u službi razvoja ženskog preduzetništva

Glavni grad Podgorica jedna je od lokalnih samouprava koja je prepoznala da podsticanje razvoja preduzetništva i MSP i uspostavljanje servisa za podršku njihovom razvoju pomaže jačanju konkurentnosti, doprinosi rastu BDP-a, očuvanju postojećih i otvaranju novih radnih mjesta, a time i održivom privrednom razvoju ukupne zajednice.

Sredinom decembra 2015. godine, Asocijacija poslovnih žena Crne Gore i Biro za ekonomsku saradnju i podršku biznis zajednici Glavnog grada

26 Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine

zaključili su Memorandum o saradnji kojim je predviđena realizacija niza konkretnih projekata od kojih se, kao posebno značajan, izdvaja onaj koji je rezultirao osnivanjem *Biznis savjetovališta za žene i mlade* koje je počelo s radom 22. septembra 2016. godine, a koje se realizuje s ciljem pružanja zajedničke pomoći i podrške razvoju i unapređenju preduzetništva žena i mladih na teritoriji Glavnog grada kroz pružanje savjetodavnih usluga u vezi sa otpočinjanjem i razvojem biznisa.

Konsultacije u *Biznis savjetovalištu* su besplatne, održavaju se četiri puta mjesečno - svakog četvrtka u terminu od 17.00 do 19.00 sati u prostorijama Biroa za ekonomsku saradnju i podršku biznis zajednici Glavnog grada (Njegoševa 22, zgrada Narodne biblioteke "Radosav Ljumović" u Podgorici), a pružaju ih članice Asocijacije poslovnih žena Crne Gore (na volonterskoj osnovi), na teme iz sljedećih oblasti:

- Finansije i pravni savjeti;
- Motivacija;
- Marketing, brendiranje i javni nastup;
- Menadžment i liderstvo.

Raspored rada savjetovališta kreira se na mjesečnom nivou i blagovremeno daje na uvid zainteresovanoj javnosti putem objava na web sajtu Glavnog grada, u medijima i na društvenim mrežama.

Svi zainteresovani termin konsultacija mogu da rezervišu pozivom na broj 020 226 444 ili slanjem email-a na adresu: poslovna.zena@yahoo.com

KORISNE ADRESE

Centralni registar privrednih subjekata

Marka Miljanova 54,
81000 Podgorica
T:+382 (0)20 230 858
F:+382 (0)20 230 858
eMail: crps@tax.gov.me
Web: www.crps.me

Poreska uprava – područna jedinica Rožaje

13. jula bb,
84310 Rožaje
T: 051 273 196

Sekretarijat za ekonomski razvoj i preduzetništvo opštine Rožaje

ul "M.Tita" bb,
84310 Rožaje
T: 051/ 275 332
e-mail: opstina@rozaje.me
Web: www.rozaje.me

Sekretarijat za uređenje prostora, uređenje prostora i zaštitu životne sredine

ul. M.Tita bb,
84 310 Rožaje
T: 051/271-201;
e-mail: urbanizamrozaje@t-com.me
Web: www.rozaje.me

Zavod za zapošljavanje CG – područna jedinica Rožaje

30. septembra bb,
84 310 Rožaje
T:051/271-343

Uprava za nekretnine CG – područna jedinica Rožaje

Maršala Tita bb,
84 310 Rožaje
T: 051/272051

MONSTAT

IV proleterske 2, 81000 Podgorica
T: 020/230-811
F: 020/230-814
E-mail: statistika@t-com.me
Web: www.monstat.org

Investiciono-razvojni fond Crne Gore

Bulevar Sv.Petra Cetinjskog 126, 81000 Podgorica
Služba za kredite i garancije
T: +382 20 41 66 00, +382 20 41 66 38
Web: www.irfcg.me

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

Kabinet ministra
Rimski Trg 46, 81000 Podgorica
T: 020 234-105
F: 020482-364
E-mail: kabinet@mpr.gov.me
web: <http://www.minpolj.gov.me/>

Ministarstvo ekonomije**Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća**

Rimski trg 46, 81000 Podgorica
T: 020-406-302
F: 020-406-326, 020 406-323
e-mail: direkcija@nasme.me
web: www.nasme.me

Privredna komora Crne Gore

Novaka Miloševa 29/II, 81000 Podgorica

T: + 020 230 545

F: 020 230 493

e-mail: pkcg@pkcg.org

Web: www.privrednakomora.me

Unija poslodavaca Crne Gore

Cetinjski put 36, 81000 Podgorica

T: 0202029250

F: 020209251

E-mail: office@poslodavci.org

Web: www.poslodavci.org

Montenegro Biznis Alijansa

Kralja Nikole 27a/4, 81000 Podgorica

T: 020 622 728, 020 622 928

E-mail: mbapg@t-com.me

Web: <http://www.visit-mba.me/>

Asocijacija poslovnih žena Crne Gore

Cetinjski put br. 36, 81000 Podgorica

T: 020 209 250

F: 020 209 251

E-mail: poslovna.zena@yahoo.com

Web: www.poslovnazena.me

Facebook stranica: <https://www.facebook.com/Asocijacija-poslovnih-zena-Crne-GoreBusiness-Women-Association-Montenegro-130984833653913/>

Udruženje preduzetnica Crne Gore

Vasa Raičkovića 4-B, 81000 Podgorica

Web: www.preduzetnicecg.me

Facebook stranica: <https://www.facebook.com/PreduzetniceCG/>

Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije

IV crnogorske brigade bb, 84300 Berane

T: 051 237 004

E-mail: office@bjelasica-komovi.co.me

Web: <http://www.bjelasica-komovi.me>

Korišćeni izvori:

Zakon o privrednim društvima („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 006/02, br. 017/07, 080/08, 040/10, 036/11, 040/11)

Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 065/01, 012/02, 037/04, 029/05, 078/06, 004/07, Službeni list Crne Gore”, br. 086/09, 073/10, 040/11, 014/12, 006/13, 062/13, 060/14, 079/15, 083/16)

Zakon o porezu na dobit pravnih lica („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 065/01, 012/02, 080/04, Službeni list Crne Gore”, br. 040/08, 086/09, 040/11, 014/12, 061/13, 055/16)

Zakon o porezu na dodatu vrijednost („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 065/01, 012/02, 038/02, 072/02, 021/03, 076/05, 004/06, Službeni list Crne Gore”, br. 016/07 od 27.12.2007, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 029/13 od 22.06.2013, 009/15, 053/16, 001/17)

Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom („Službeni list Crne Gore”, br.49/08,39/11,55/16)

Pravilnik o paušalnom oporezivanju prihoda od samostalne djelatnosti („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 003/05, Službeni list Crne Gore”, br. 080/08, 018/12, 012/14, 018/14, 025/16)

Uredba o biznis zonama („Službeni list CG”, br. 077/16), Odluka o djelatnostima za koje se mogu koristiti subvencije za zapošljavanje u biznis zonama (“Službeni list Crne Gore”, br. 048/12)

Uredba o subvencijama za zapošljavanje određenih kategorija nezapos-

lenih lica ("Službeni list Crne Gore", br. 080/15, 077/16)

Deklaracija o ekološkoj državi Crnoj Gori

Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine

Strategija razvoja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori 2015-2020

Izveštaj: Women in Business and Management: Gaining momentum, ILO - Bureau for Employers' Activities, 2015

Izveštaj: Žensko preduzetništvo u Crnoj Gori, Ipsos Strategic Marketing, 2011.

Izveštaj: Procjena okruženja za žensko preduzetništvo u Crnoj Gori, Unija poslodavaca Crne Gore, 2013.

Izveštaj: Procjena okruženja za žensko preduzetništvo u Crnoj Gori, Unija poslodavaca Crne Gore, 2013.

Izveštaj: *Zeleni poslovi – Analiza uticaja mjera energetske efikasnosti na zapošljavanje u Bosni i Hercegovini*, Centar za razvoj i podršku Tuzla, mart 2016.

Izveštaj: UNEP/UNDP Crna Gora, Assessing the impact of green economy investments in Montenegro: a sectoral study focused on energy (transport and buildings) and tourism, 2012.

Internet adrese:

www.poreskauprava.gov.me

www.crps.me

www.irfcg.me

www.euprava.me

www.licenca.me

www.asistent.me

www.monstat.org

www.zzzcg.me

www.poslodavci.org

PODNOŠILAC PRIJAVE

Prijava se podnosi preko:

☐ Zastupnika☐ Punomoćnika

JMB:

Država:

Ime i prezime:

Opština:

Telefon:

Mjesto:

e-mail:

Ulica:

Broj:

*za strana fizička lica unijeti broj pasoša i državu izdavanja

POČETNA REGISTRACIJA [X]

1. OSNOVNI PODACI

1.1. Oblik organizovanja ☒ Preduzetnik

1.2. Trgovački naziv pod kojim se obavlja djelatnost:

2. MJESTO OBAVLJANJA DJELATNOSTI

2.1. Država

2.2. Opština

2.3. Mjesto:

2.4. Ulica:

2.5. Broj:

3. ADRESA ZA PRIJEM SLUŽBENE POŠTE

3.1. Država

3.2. Opština

3.3. Mjesto:

3.4. Ulica:

3.5. Broj:

4. PRETEŽNA DJELATNOST

.

5. KONTAKT

5.1. Telefon:

+	382			/					
+	382			/					
+	382			/					

5.2. Fax:

+	382			/					
---	-----	----------------------	----------------------	---	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

5.3. E-mail:

5.4. Adresa internet strane:

www.	
------	----------------------

IZJAVA: Garantujem za tačnost unijetih podataka.

Potpis podnosioca:

6. PODACI O PREDUZETNIKU6.1. Status: ☒ Preduzetnik6.2. JMB: *za strano fizičko lice unijeti broj pasoša6.3. Ime i prezime:

6.4. Adresa:

Država Opština Mjesto: Ulica: Broj: **7. PODACI O OVLAŠĆENOM LICU**7.1. Status: ☒ Ovlašćeno lice7.2. JMB: *za strano fizičko lice unijeti broj pasoša7.3. Ime i prezime:

7.4. Adresa:

Država Opština Mjesto: Ulica: Broj:

Saglasnost sa imenovanjem:

Potpis:

IZJAVA: Garantujem za tačnost unijetih podataka.

Potpis podnosioca: _____

**Jedinstvena prijava za registraciju poreskih obveznika,
obveznika doprinosa i osiguranika**

Tip dokumenta

- ☐ Registracija
☐ Promjena / dopuna podataka
☐ Prestanak registracije

(Upisati «X» u odgovarajuće polje)

1. Podaci o podnosiocu

1.1 Tip lica

☐ Pravno lice

☐ Fizičko lice

1.2 Matični broj/JMBG

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1.3 Puni naziv / Prezime

1.4 Skraćeni naziv /Ime

--

2. Adresa sjedišta / prebivališta, odnosno boravišta

2.1 Država

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.2 Opština

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.3 Mjesto

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.4 Ulica i broj

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.5 Broj telefona/fax

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.6 e-mail

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Dodatak uz prijavu:

☐ 3.1 Dodatak A: Registracija pravnog lica

☐ 3.2 Dodatak B: Registracija fizičkog lica

3.2.1 Broj dodataka B

☐

☐ 3.3 Dodatak C: Evidencija objekata

4. Napomena

--

Pod krivičnom odgovornošću izjavljujem da su podaci navedeni u prijavi tačni i potpuni.

PIB:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Potpis podnosioca / ovlaštenog lica:

--

Mjesto za pečat:

Datum: ____/____/____

POPUNJAVA PORESKI ORGAN:

Broj dokumenta:	Datum prijema:	Datum obrade:	Prezime i ime ovlaštenog službenika:
____/____/____	____/____/____	____/____/____	

Uputstvo za popunjavanje obrasca JPR

1. Podaci o podnosiocu - U ovu rubriku se upisuju podaci o licu (pravnom ili fizičkom) koje podnosi prijavu.

U polje 1.1 označava se tip lica - podnosioca sa znakom «X». Moguća je jedna oznaka, pravno lice (PL) ili fizičko lice (FL).

U polje 1.2 unosi se matični broj pod kojim se PL vodi u Registru jedinica razvrstavanja (MONSTAT), odnosno za FL jedinstveni matični broj građana (JMBG).

U polje 1.3 unosi se puni naziv za PL, odnosno prezime za FL.

U polje 1.4 unosi se skraćeni naziv za PL, odnosno ime za FL.

2. Adresa sjedišta / prebivališta, odnosno boravišta – U ovu rubriku se upisuju podaci o adresi sjedišta za PL, odnosno prebivališta za domaće fizičko lice ili podaci o adresi boravišta za strano fizičko lice (država, opština, mjesto, ulica i broj, broj telefona/faxa i e-mail).

3. Dodatak uz prijavu

Polje 3.1 se označava znakom «X» ukoliko se radi o registraciji pravnog lica koji popunjava i Dodatak «A» «Obrasca JPR», a polje 3.2 se označava znakom «X» ukoliko se radi o registraciji fizičkog lica (poreskog obveznika, odnosno, osiguranika za penzijsko i invalidsko osiguranje i zdravstveno osiguranje) za koje se popunjava Dodatak «B» «Obrasca JPR».

U polje 3.2.1 upisuje se broj dodataka B, odnosno za koliko lica je popunjen Dodatak «B».

Polje 3.3 se označava znakom «X» ukoliko poreski obveznik (pravno lice, odnosno fizičko lice koje obavlja samostalnu djelatnost) ima registrovane objekte/radnje.

4. Napomena – U ovu rubriku se upisuju prilozi, odnosno dokumenta koji se prilažu uz JPR kao i ostali podaci od značaja za registraciju.

Podnosilac, odnosno ovlašćeno lice za podnošenje prijave, tačnost i potpunost podataka potvrđuje potpisom i pečatom. Takođe se unosi datum podnošenja prijave.

Promjena ili dopuna podataka u podnijetoj JPR vrši se podnošenjem Obrasca JPR i odgovarajućeg dodatka, vezanog za nastalu promjenu i označava se znakom „X” u rubrici Promjena/dopuna podataka.

Prestanak registracije poreskog obveznika, osiguranika, odnosno obveznika doprinosa za obavezno socijalno osiguranje u podnijetoj JPR vrši se podnošenjem Obrasca JPR i odgovarajućeg dodatka i označava se znakom „X” u rubrici Prestanak registracije.

Uputstvo za popunjavanje Dodatka „A”: Registracija pravnog lica

1. Adresa glavnog mjesta poslovanja – U ovu rubriku se upisuju podaci o adresi glavnog mjesta poslovanja pravnog lica (država, opština, mjesto, ulica i broj, broj telefona/faxa i e-mail). Glavno mjesto poslovanja je mjesto u kojem je udio prosječnog broja zaposlenih i knjigovodstvena vrijednost imovine poreskog obveznika veća nego na bilo kojem drugom mjestu poslovanja.

2. Registracija – U ovu rubriku se upisuju podaci o registraciji pravnog lica (naziv organa kod kojeg je registrovano pravno lice, datum registracije i broj registarskog uloška). Ukoliko se radi o registraciji dijela stranog društva unosi se matična država pravnog lica.

3. Drugi podaci – U ovu rubriku se upisuju podaci o pravnom licu (šifra oblika organizovanja, šifra oblika svojine i šifra djelatnosti) koji se nalaze u Izvodu iz registra jedinice razvrstavanja (MONSTAT).

4. Organizacione jedinice – U ovu rubriku se unose podaci o organizacionim jedinicama pravnog lica ukoliko ih ima (redni broj, naziv, opština, šifra djelatnosti) iz Izvoda iz registra jedinica razvrstavanja (MONSTAT). U polje «Datum» se upisuje datum promjena kod organizacionih jedinica. Ukoliko je došlo do prestanka rada organizacione jedinice pored polja «Datum» potrebno je označiti znakom «X» navedenu promjenu.

5. Podaci o vlasniku – U ovu rubriku se unose podaci o vlasniku pravnog lica (matični broj fizičkog lica / PIB pravnog lica; prezime i ime / naziv; adresa i procenat vlasništva). Ukoliko je došlo do prestanka vlasništva određenog lica potrebno je označiti znakom «X» navedenu promjenu.

6. Podaci o odgovornom licu – U ovu rubriku se upisuju podaci o odgovornom licu (matični broj, prezime, ime i adresa).

7. Podaci o ovlaštenom licu – U ovu rubriku se unose podaci o ovlaštenom licu pravnog lica (matični broj, prezime i ime i adresa). Ukoliko je došlo do prestanka ovlaštenja određenog lica potrebno je označiti znakom «X» navedenu promjenu.

8. Bankovni račun – U ovu rubriku se unose podaci o bankovnim računima pravnog lica (naziv banke, adresa i broj računa). Ukoliko je došlo do zatvaranja bankovnog računa potrebno je označiti znakom «X» navedenu promjenu.

9. Podaci o stečaju – U ovu rubriku unose se podaci kada je pokrenut stečajni postupak kod pravnog lica (naziv organa kod kojeg je pokrenut stečajni postupak, datum, broj registarskog uloška, JMBG, prezime i ime stečajnog upravnika). U slučaju zaključenja stečajnog postupka koji za rezultat ima nastavak obavljanja djelatnosti (reorganizacija) popunjava se polje 9.6 «Datum zaključenja stečajnog postupka».

DODATAK B: Registracija fizičkog lica

1. Opšti podaci

1.1 JMBG													
1.2 Prezime													
1.3 Ime													
1.4 Ime jednog roditelja													
1.5 Djevojačko prezime													
1.6 Datum rođenja													
1.7 Mjesto rođenja													
1.8 Opština rođenja													
1.9 Država rođenja													
1.10 Pol													
1.11 Državljanstvo													
1.12 Vrsta identifikacionog dokumenta													
1.13 Broj identifikacionog dokumenta													
1.14 Izdat od													
1.15 Stepen stručne spreme													
1.16 Zanimanje													

2. Adresa prebivališta, odnosno boravišta

2.1 Država													
2.2 Opština													
2.3 Mjesto													
2.4 Ulica i broj													
2.5 Broj telefona / fax/ e-mail													

3. Registracija poreskog obveznika

3.1 Samostalna djelatnost													
3.1.1 Stalna													
3.1.2 Vremenski ograničena													

3.1.3 Registracija

Naziv organa													
Datum registracije													
Broj registarskog uloška													
3.1.4 Djelatnost													
Opis													
Šifra													

3.1.5 Podaci o ovlaštenom licu

Matični broj													
Prezime i ime													
Adresa													
X													

3.1.6 Bankovni račun (uključujući račun za poslovanje sa inostranstvom)

Naziv banke													
Adresa													
Broj računa													
X													

4. Registracija osiguranika za PIO

4.1 Opština zaposlenja/obavljanja djelatnosti													
4.2 Osnov osiguranja													
4.3 Radno vrijeme													
4.4 Posebni podaci o osiguraniku													
4.5 Osnov prestanka osiguranja													
4.6 Datum													

5. Registracija osiguranika za zdravstveno osiguranje

5.1 Osnov osiguranja													
5.2 Osnov prestanka osiguranja													
5.3 Datum													

5.4 Članovi porodice zdravstveno osigurani po osnovu osiguranika

5.4.1 Matični broj	5.4.2 Srodstvo	
5.4.3 Prezime	5.4.4 Ime jednog roditelja	5.4.5 Ime
5.4.6 Pol	☐ Muški ☐ Ženski	
5.4.7 Datum rođenja		
5.4.8 Državljanstvo		
5.4.9. Datum		x

5.4.1 Matični broj	5.4.2 Srodstvo	
5.4.3 Prezime	5.4.4 Ime jednog roditelja	5.4.5 Ime
5.4.6 Pol	☐ Muški ☐ Ženski	
5.4.7 Datum rođenja		
5.4.8 Državljanstvo		
5.4.9. Datum		x

5.4.1 Matični broj	5.4.2 Srodstvo	
5.4.3 Prezime	5.4.4 Ime jednog roditelja	5.4.5 Ime
5.4.6 Pol	☐ Muški ☐ Ženski	
5.4.7 Datum rođenja		
5.4.8 Državljanstvo		
5.4.9. Datum		x

5.4.1 Matični broj	5.4.2 Srodstvo	
5.4.3 Prezime	5.4.4 Ime jednog roditelja	5.4.5 Ime
5.4.6 Pol	☐ Muški ☐ Ženski	
5.4.7 Datum rođenja		
5.4.8 Državljanstvo		
5.4.9. Datum		x

5.4.1 Matični broj	5.4.2 Srodstvo	
5.4.3 Prezime	5.4.4 Ime jednog roditelja	5.4.5 Ime
5.4.6 Pol	☐ Muški ☐ Ženski	
5.4.7 Datum rođenja		
5.4.8 Državljanstvo		
5.4.9. Datum		x

Uputstvo za popunjavanje Dodatka „B“: Registracija fizičkog lica

1. Opšti podaci - U ovu rubriku upisuju se podaci o poreskom obvezniku, odnosno osiguraniku (jedinstveni matični broj građana, prezime, ime, ime jednog roditelja, djevojačko prezime, datum rođenja, mjesto rođenja, opština rođenja, država rođenja, pol, državljanstvo). Takođe se upisuju vrsta i broj identifikacionog dokumenta i naziv organa koji ga je izdao (država se upisuje ukoliko je identifikacioni dokument pasoš).

U polje 1.15 upisuje se opisno stepen stručne spreme.

U polje 1.16 upisuje se opisno zanimanje.

2. Adresa prebivališta, odnosno boravišta – U ovu rubriku upisuju se podaci o adresi prebivališta za domaće fizičko lice ili podaci o adresi boravišta za strano fizičko lice (država, opština, mjesto, ulica i broj, broj telefona / fax i e-mail).

3. Registracija poreskog obveznika – U ovu rubriku se označava polje «X» ako je poreski obveznik fizičko lice koje obavlja samostalnu djelatnost.

3.1. Samostalna djelatnost – Polje 3.1.1 se označava znakom «X» ako se radi o fizičkom licu koje neprekidno obavlja djelatnost po osnovu koje je i registrovan, odnosno polje 3.1.2 se označava znakom «X» ako se radi o fizičkom licu koje vremenski ograničeno obavlja djelatnost (sezonski) na osnovu rješenja nadležnog organa.

U polje 3.1.3. upisuju se podaci o registraciji lica koje obavlja samostalnu djelatnost (naziv organa kod kojeg je registrovan, datum registracije, broj registarskog uložka).

U polje 3.1.4. upisuje se opis djelatnosti, odnosno šifra djelatnosti prema Jedinstvenoj klasifikaciji djelatnosti.

U polje 3.1.5. upisuju se podaci o ovlaštenom licu koje zastupa lice koje obavlja samostalnu djelatnost (matični broj, prezime i ime i adresa). Ukoliko je došlo do prestanka ovlaštenja određenog lica potrebno je označiti znakom «X» navedenu promjenu.

U polje 3.1.6. upisuju se podaci o bankovnim računima fizičkog lica (naziv banke, adresa i broj računa). Ukoliko je došlo do zatvaranja bankovnog računa potrebno je označiti znakom «X» navedenu promjenu.

4. Registracija osiguranika za penzijsko i invalidsko osiguranje (PIO) – U ovu rubriku se označava polje «X» ako se fizičko lice osigurava za penzijsko i invalidsko osiguranje.

4.1 Opština zaposlenja/obavljanja djelatnosti – U ovu rubriku upisuje se naziv opštine u kojoj je osiguranik zaposlen, odnosno obavlja djelatnost.

4.2 Osnov osiguranja – U ovu rubriku upisuje se opisno osnov osiguranja i šifra iz Šifarnika osnova za penzijsko i invalidsko osiguranje, koji je odštampan uz ovo uputstvo i čini njegov sastavni dio.

4.3 Radno vrijeme osiguranika - U ovu rubriku upisuje se nedjeljno radno vrijeme (40 časova) ili onoliko časova nedjeljno na koliko se osiguranik prijavljuje, ali koje ne može biti manje od 10 časova nedjeljno.

4.4 Posebni podaci o osiguraniku – U ovu rubriku upisuje se opisno posebni podatak o osiguraniku koji je zaposlen, odnosno ostvaruje prihode od samostalne djelatnosti: Sljepo lice, Oboljelo od distrofije ili srodnih mišićnih i neuromišićnih oboljenja, Oboljelo od paraplegije, Oboljelo od cerebralne i dječje paralize i multipleks skleroze, Tjelesno oštećenje od najmanje 70%, Vojni invalid od I do VI grupe ili Civilni invalid od I do VI grupe.

4.5 Osnov prestanka osiguranja – U ovu rubriku upisuje se šifra i naziv osnova prestanka osiguranja i to: 1 - prestanak zaposlenja; 5 - smrt; 6 - ostvarivanje prava na penziju; 7 - drugi razlozi; 8 - prestanak obavljanja samostalne djelatnosti (preduzetnik); 9 - prestanak rada ugovorenih poslova; 10 - prestanak obavljanja poljoprivredne djelatnosti; 11 - prestanak ostvarivanja novčane naknade koja ostvaruju nezaposlena lica od Zavoda za zapošljavanje.

4.6 Datum – u ovu rubriku se upisuje datum sticanja svojstva osiguranika ili datum prestanka sticanja svojstva osiguranika u zavisnosti od podnošenja podataka za osiguranika PIO-a u prijavi. Podatak se upisuje iz ugovora o radu, akta nadležnog organa, odnosno rješenja kojim je utvrđen osnov prestanka osiguranika i drugih akata u skladu sa zakonom.

5. Registracija osiguranika za zdravstveno osiguranje – U ovu rubriku se označava polje «X» ako se fizičko lice osigurava za zdravstveno osiguranje.

5.1 Osnov osiguranja – U ovu rubriku upisuje se opisno osnov osiguranja i šifra iz Šifarnika osnova za zdravstveno osiguranje, koji je odštampan uz ovo uputstvo i čini njegov sastavni dio.

5.2 Osnov prestanka osiguranja – U ovu rubriku upisuje se šifra i naziv prestanka osiguranja i to: 1 - prekid osiguranja ili 2 - prestanak osiguranja (smrt).

5.3 Datum – U ovu rubriku se upisuje datum sticanja stvojsva osiguranika ili datum prestanka sticanja svojstva osiguranika u zavisnosti od podnošenja podataka za osiguranika za zdravstveno osiguranje u prijavi. Podatak se upisuje iz ugovora o radu, akta nadležnog organa, odnosno rješenja kojim je utvrđen osnov prestanka osiguranika i drugih akata u skladu sa zakonom.

5.4 Članovi porodice zdravstveno osigurani po osnovu osiguranika - U ovu rubriku se upisuju podaci o članu porodice koji je zdravstveno osiguran po osnovu nosioca osiguranja i to: matični broj, srodstvo, prezime, ime jednog roditelja, ime, pol, datum rođenja i državljanstvo.

5.4.2 Srodstvo – U ovu rubriku upisuje se podatak o srodstvu: Bračni drug – supruga; Razvedeni bračni drug – supruga; Bračni drug – suprug; Razvedeni bračni drug – suprug; Dijete; Pastorak; Usvojeno dijete; Unučić; Brat; Sestra; Dijete uzeto na izdržavanje; Otac, Majka; Očuh; Mačeha; Usvojilac – muško; Usvojilac – žensko.

Dokumentacija koju je potrebno priložiti za člana porodice

(1) Za članove uže porodice (bračni drug, djeca rođena u braku ili van braka, usvojena, pastorčad i djeca prihvaćena na izdržavanje), ukoliko se ne mogu osigurati po sopstvenom osnovu, podnosilac prijave dužan je da dostavi:

- 1) za bračnog druga – izvod iz matične knjige venčanih;
 - 2) za dijete:
 - rođeno u braku ili van braka – izvod iz matične knjige rođenih;
 - za usvojeno dijete – izvod iz matične knjige rođenih ili odluku nadležnog organa o usvojenju;
 - za pastorka – izvod iz matične knjige rođenih za dijete i izvod iz matične knjige venčanih za roditelja;
 - za dijete uzeto na izdržavanje – izvod iz matične knjige rođenih i odluku nadležnog organa o utvrđivanju obaveze izdržavanja;
 - 3) za dijete iz tačke 2. koje je starije od 18 godina, a nalazi se na školovanju najkasnije do navršene 26. godine života potrebna je potvrda škole, odnosno visokoškolske ustanove da je na školovanju;
 - 4) za dijete iz tačke 2. koje postane nesposobno za samostalan život i rad, prije isteka roka za redovno školovanje, potreban je akt o produženom roditeljskom izdržavanju prema Porodičnom zakonu;
 - 5) za dijete iz tačke 2 koje postane trajno nesposobno za samostalan život i rad i poslije uzrasta od 26. godina, ako nema sopstvenih sredstava za izdržavanje i ako ga osiguranik izdržava, potreban je nalaz i mišljenje organa vještačenja po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju i akt o izdržavanju prema Porodičnom zakonu;
 - 6) za razvedenog bračnog druga – sudsku odluku kojom je utvrđeno pravo na izdržavanje, ili kojom su mu povjerena djeca na čuvanje i vaspitanje, prema Porodičnom zakonu, odnosno nalaz i mišljenje organa vještačenja o potpunom gubitku radne sposobnosti u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju, samo pod uslovom ako se prijavi Fondu u roku od 30 dana nakon razvoda braka, odnosno donošenja pravosnažne presude o izdržavanju ili sudske odluke o povjeravanju djece na čuvanje i vaspitanje.
- (2) Za članove šire porodice – roditelji (majka, otac, maćeha, očuh i usvojlac), unučad, braća i sestre, ukoliko se ne mogu osigurati po sopstvenom osnovu, podnosilac prijave dužan je da dostavi:
- 1) za roditelje – izvod iz matične knjige rođenih za osiguranika preko koga treba da ostvare pravo iz obaveznog zdravstvenog osiguranje, akt o izdržavanju prema Porodičnom zakonu, a u slučaju da su ta lica mlađa od 65 godina i nalaz i mišljenje organa vještačenja po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju;
 - 2) za očuha i maćehu – izvod iz matične knjige rođenih za osiguranika preko koga treba da ostvare pravo iz obaveznog zdravstvenog osiguranje, izvod iz matične knjige venčanih za roditelje, akt o izdržavanju prema Porodičnom zakonu, a u slučaju da su ta lica mlađa od 65 godina i nalaz i mišljenje organa vještačenja po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju;
 - 3) za usvojioce – izvod iz matične knjige rođenih i akt o usvojenju, akt o izdržavanju prema Porodičnom zakonu, a u slučaju da su ta lica mlađa od 65 godina i nalaz i mišljenje organa vještačenja po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju;
 - 4) za unučad – izvode iz matičnih knjiga rođenih kao dokaze o srodstvu i akt nadležnog organa o utvrđenom starateljstvu;
 - 5) za braću i sestre – izvode iz matičnih knjiga rođenih kao dokaze o srodstvu i akt o izdržavanju prema porodičnom zakonu, a u slučaju da su ta lica mlađa od 65 godina i nalaz i mišljenje organa vještačenja po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.
- (3) Za djecu bez roditelja i djecu za koju je organ starateljstva utvrdio da su bez roditeljskog staranja, podnosilac prijave dužan je da dostavi izvod iz matične knjige rođenih za dijete i akt organa starateljstva o utvrđenom starateljstvu. Ova djeca imaju prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja pod uslovima kao za dijete pod tač. 3, 4 i 5 stava 1.
- (5) Izvod iz matične knjige rođenih i izvod iz matične knjige venčanih ne može biti stariji od 6 mjeseci od dana izdavanja.
- (6) Podnosilac prijave je dužan da za punoljetne članove porodice, dostavi uz prijavu i fotokopiju lične karte, kao i ličnu kartu na uvid.

5.4.9 Datum – U ovu rubriku upisuje se datum sticanja svojstva osiguranika po osnovu nosioca osiguranja. Takođe ova rubrika se koristi i za upisivanje datuma prestanka sticanja svojstva osiguranika i u tom slučaju potrebno je upisati znak «X» u navedeno polje.

ŠIFRARNIK OSNOVA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE

OSNOV OSIGURANJA	Šifra
ZA OSIGURANIKE ZAPOSLENE	
lica zaposlena u privrednom društvu, drugom pravnom licu, državnom organu, organu jedinice lokalne samouprave ili kod fizičkog lica (poslodavac)	101
civilna lica na službi u Vojski Crne Gore	136
profesionalna vojna lica na službi u Vojski Crne Gore	408
izabrana ili imenovana lica, ako za obavljanje funkcije ostvaruju zaradu	102
članovi upravnih odbora u javnim preduzećima i ustanovama koji za svoj rad primaju naknadu ako nisu osigurani po drugom osnovu	157
članovi odbora direktora u privrednom društvu i drugom pravnom licu koji za svoj rad primaju naknadu ako nisu osigurani po drugom osnovu	158
zaposlena lica upućena na rad u inostranstvo, odnosno zaposlena u privrednom društvu, odnosno drugom pravnom licu koje obavlja djelatnost ili usluge u inostranstvu, ako nisu obavezno osigurana po propisima te zemlje ili ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno	129
državljeni Crne Gore koji su na teritoriji Crne Gore zaposleni kod stranih ili međunarodnih organizacija i ustanova, stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava ili kod stranih pravnih ili fizičkih lica, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno	130
državljeni Crne Gore zaposleni u inostranstvu, ako za to vrijeme nisu obavezno osigurani kod stranog nosioca osiguranja ili ako prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, po propisima te države, ne mogu ostvariti ili koristiti van njene teritorije, a neposredno prije odlaska u inostranstvo bili su osigurani u Crnoj Gori, odnosno ako su imali prije odlaska u inostranstvo stalno prebivalište u Crnoj Gori	103
strani državljani i lica bez državljanstva koji su na teritoriji Crne Gore zaposleni kod stranih pravnih i fizičkih lica, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno, odnosno ako nisu osigurani po propisima druge države	137
strani državljani i lica bez državljanstva koji su na teritoriji Crne Gore zaposleni kod međunarodnih organizacija i ustanova i stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava, ako je takvo osiguranje predviđeno međunarodnim ugovorom	159
lica koja odsustvuju sa rada do navršene treće godine života djeteta	156
lica koja obavljaju povremene i privremene poslove	121
lica koja obavljaju poslove van prostorija poslodavca	138
lica koja rade sa nepunim radnim vremenom, u skladu sa Zakonom o radu	167
lica koja rade sa skraćenim radnim vremenom, zbog otežanih uslova rada	409
korisnik djelimične invalidske penzije koji radi ¼ punog radnog vremena	161
korisnik starosne penzije koji je i zaposlen	165
lica koja rade sa polovinom punog radnog vremena zbog pojačane njege djeteta do navršene treće godine života djeteta ili njege i staranja djeteta usled teških oboljenja	160
ZA OSIGURANIKE KOJI OBAVLJAJU SAMOSTALNU DJELATNOST	
lica koja samostalno obavljaju privrednu ili drugu djelatnost, a nisu obavezno osigurana po osnovu zaposlenja	232
lica koja obavljaju poslove po osnovu ugovora o djelu, a nisu osigurani po drugom osnovu	263
lica koja obavljaju poslove po osnovu autorskog ugovora, a nisu osigurani po drugom osnovu	266
lica koja obavljaju poslove po osnovu drugih ugovora kod kojih za izvršeni posao ostvaruju naknadu, a nisu osigurani po drugom osnovu	267
sveštenici, vjerski službenici, monasi i monahinje, ako nisu obavezno osigurani po drugom osnovu	250
korisnik starosne penzije koji obavlja i samostalnu djelatnost	269
ZA OSIGURANIKE KOJI OBAVLJAJU POLJOPRIVREDNU DJELATNOST	
poljoprivrednici	320
LICA ZA ČIJIM JE RADOM PRESTALA POTREBA, ODNOSNO KOJA SU PRESTALA DA OBAVLJAJU PREDUZETNIČKU DJELATNOST DOK OSTVARUJU NOVČANU NAKNADU PREMA PROPISIMA O RADU I ZAPOSŁJAVANJU	155
PRODUŽENO OSIGURANJE	407

ŠIFRARNIK OSNOVA OSIGURANJA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

Osiguranci	Sifra
Zaposlena lica (lica zaposlena u privrednom društvu, drugom pravnom licu, državnom organu, organu jedinice lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave ili kod fizičkog lica (poslodavac); lica koja obavljaju poslove po posebnom ugovoru o radu, u skladu sa posebnim zakonom; civilna lica na službi u vojsci i vojnim jedinicama i vojnim ustanovama; izabrana ili imenovana lica, ako za obavljanje funkcije ostvaruju zaradu; članovi odbora direktora u privrednom društvu i drugom pravnom licu i članovi upravnih odbora u javnim preduzećima i ustanovama koji za svoj rad primaju naknadu, ako nisu osigurani po drugom osnovu; državljani Crne Gore koji su zaposleni kod stranih ili međunarodnih organizacija i ustanova, stranih konzularnih ili diplomatskih predstavništava ili kod stranih pravnih ili fizičkih lica, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno; zaposlena lica upućena na rad u inostranstvo, odnosno lica koja su zaposlena u privrednom društvu ili drugom pravnom licu čije je sjedište u Crnoj Gori, a koje obavlja djelatnost u inostranstvu, ako nisu obavezno osigurana po propisima države u koju su upućeni, odnosno u kojoj su zaposleni ili ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno; državljani Crne Gore zaposleni u inostranstvu u domaćinstvima državljana Crne Gore; stranci koji u Crnoj Gori rade kod domaćih pravnih, odnosno fizičkih lica, na osnovu posebnih ugovora i sporazuma o međunarodno - tehničkoj saradnji; stranci koji su u Crnoj Gori zaposleni kod međunarodnih organizacija i ustanova i drugih stranih pravnih i fizičkih lica, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno, odnosno ako nisu osigurana po propisima druge države; stranci koji su u Crnoj Gori zaposleni kod stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava, ako je takvo osiguranje predviđeno međunarodnim ugovorom; osnivači, odnosno vlasnici privrednih društava i preduzetnici koji po tom osnovu nisu u radnom odnosu, ako nisu osigurani po drugom osnovu)	1
preduzetnici i lica koja samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost kao osnovno zanimanje	2
državljeni Crne Gore zaposleni u inostranstvu, ako za to vrijeme nisu obavezno osigurani kod stranog nosioca osiguranja ili ako prava iz zdravstvenog osiguranja, po propisima te države, ne mogu ostvariti ili koriste van njene teritorije, a neposredno prije odlaska u inostranstvo bili su osigurani u Crnoj Gori, odnosno ako su prije odlaska u inostranstvo imali prebivalište u Crnoj Gori	20
lica koja obavljaju poslove po osnovu ugovora o djelu, odnosno poslove po osnovu autorskog ugovora, kao i poslove po osnovu drugih ugovora po osnovu kojih za izvršen posao ostvaruju naknadu, ako nisu osigurana po drugom osnovu	44
lica za čijim je radom prestala potreba, odnosno koja su prestala da obavljaju preduzetničku djelatnost dok ostvaruju novčanu naknadu prema propisima o radu i nezaposlena lica koja ostvaruju pravo na naknadu u skladu sa propisima o zapošljavanju; lica koja po prestanku rada ostvaruju pravo na naknadu zarade u skladu sa posebnim zakonom; nezaposlena lica koja su na evidenciji nezaposlenih lica, a ne primaju naknadu po tom osnovu	9
korisnici penzija po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju	7
borci, vojni invalidi, civilni invalidi rata, članovi njihovih porodica i korisnici prava na novčanu naknadu materijalnog obezbjeđenja boraca, ako nisu osigurani po drugom osnovu	15
korisnici socijalno zaštitnih prava, u skladu sa posebnim propisima, ako nisu osigurani po drugom osnovu	6
državljeni Crne Gore koji primaju penziju ili invalidninu isključivo od inostranog nosioca osiguranja koji imaju prebivalište u Crnoj Gori, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno	10
lica koja se bave poljoprivrednom djelatnošću kao jedinin ili glavnim zanimanjem, u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju	5
lica koja su vlasnici poljoprivrednog zemljišta, a nisu osigurana po drugom osnovu	45
sveštenici i vjerski službenici (vjerski službenici), kao i monasi i monahinje (lica koja obavljaju vjerske funkcije), ako nisu obavezno osigurani po drugom osnovu	24
lica koja su na izdržavanju kazne zatvora	42
lica kojima je izrečena mjera obaveznog čuvanja i obaveznog liječenja alkoholičara i narkomana	43
lica koja su nosioci ličnog osiguranja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zdravstveno osiguranje	46
zaposlena lica koja koriste pravo na neplaćeno odsustvo	47

DODATAK C: Evidencija objekata

Naziv objekta																																			
Adresa																																			
Broj telefona																																			
Sifra djelatnosti				Opis djelatnosti																															
<table><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>												<table><tr><td colspan="8"></td></tr><tr><td colspan="8"></td></tr></table>																							
Vrsta ☐ Maloprodajni ☐ Veleprodajni ☐ Proizvodni ☐ Ostali																																			
Rješenje																																			
Naziv organa				Registarski broj				Datum																											
<table><tr><td colspan="4"></td></tr></table>								<table><tr><td colspan="4"></td></tr></table>								<table><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																			

Proizvođač kase												Model – tip kase												Evidencioni broj kase																																																																																																																																																																																																																														
<table><tr><td>1</td><td colspan="11"></td></tr><tr><td>2</td><td colspan="11"></td></tr><tr><td>3</td><td colspan="11"></td></tr><tr><td>4</td><td colspan="11"></td></tr><tr><td>5</td><td colspan="11"></td></tr><tr><td>6</td><td colspan="11"></td></tr></table>												1												2												3												4												5												6												<table><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr></table>																																																																														<table><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr></table>																																																																														<table><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr></table>						
1																																																																																																																																																																																																																																																						
2																																																																																																																																																																																																																																																						
3																																																																																																																																																																																																																																																						
4																																																																																																																																																																																																																																																						
5																																																																																																																																																																																																																																																						
6																																																																																																																																																																																																																																																						
Napomena za poreske registar kase																																																																																																																																																																																																																																																						
Datum zatvaranja objekta												<table><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																																																																																																																																																																																																																																										

Naziv objekta																																			
Adresa																																			
Broj telefona																																			
Sifra djelatnosti				Opis djelatnosti																															
<table><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>												<table><tr><td colspan="8"></td></tr><tr><td colspan="8"></td></tr></table>																							
Vrsta ☐ Maloprodajni ☐ Veleprodajni ☐ Proizvodni ☐ Ostali																																			
Rješenje																																			
Naziv organa				Registarski broj				Datum																											
<table><tr><td colspan="4"></td></tr></table>								<table><tr><td colspan="4"></td></tr></table>								<table><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																			

Proizvođač kase												Model – tip kase												Evidencioni broj kase																																																																																																																																																																																																																														
<table><tr><td>1</td><td colspan="11"></td></tr><tr><td>2</td><td colspan="11"></td></tr><tr><td>3</td><td colspan="11"></td></tr><tr><td>4</td><td colspan="11"></td></tr><tr><td>5</td><td colspan="11"></td></tr><tr><td>6</td><td colspan="11"></td></tr></table>												1												2												3												4												5												6												<table><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr></table>																																																																														<table><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr><tr><td colspan="11"></td></tr></table>																																																																														<table><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr></table>						
1																																																																																																																																																																																																																																																						
2																																																																																																																																																																																																																																																						
3																																																																																																																																																																																																																																																						
4																																																																																																																																																																																																																																																						
5																																																																																																																																																																																																																																																						
6																																																																																																																																																																																																																																																						
Napomena za poreske registar kase																																																																																																																																																																																																																																																						
Datum zatvaranja objekta												<table><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																																																																																																																																																																																																																																										

Uputstvo za popunjavanje Dodatka „C”: Evidencija objekata

Dodatak C popunjava poreski obveznik (pravno lice, odnosno fizičko lice koje obavlja samostalnu djelatnost) ukoliko ima registrovane objekte/radnje.

U ovu rubriku se upisuju podaci o registrovanim objektima (naziv objekta; adresa; broj telefona; šifra i opis djelatnosti u tom objektu, odnosno upisati više šifara i opisa djelatnosti ukoliko se obavljaju različite djelatnosti u istom objektu; vrsta objekta se označava znakom «X» ispred: maloprodajni, veleprodajni, proizvodni i ostali). U rubriku «Rješenje» se upisuju podaci o registraciji objekta (naziv organa kod kojeg je registrovan, registarski broj i datum registracije). Ukoliko se u objektu nalaze poreske registar kase neophodno je u označenim rubrikama unijeti podatke o istim (proizvođač kase, model-tip kase i evidencioni broj). Ukoliko se kasa više ne nalazi u objektu potrebno je navedenu promjenu podataka o kasi označiti i znakom «X», kao i opisati razlog u rubriku «Napomena za poreske registar kase». Ukoliko je došlo do zatvaranja objekta potrebno je upisati datum zatvaranja u rubriku «Datum zatvaranja objekta» i označiti znakom «X» navedenu promjenu.

PODNOŠILAC PRIJAVE

Prijava se podnosi preko:	☐ Zastupnika	☐ Punomoćnika			
JMB:		Država:			
Ime i prezime:		Opština:			
Telefon:		Mjesto:			
e-mail:		Ulica:		Broj:	

*za strana fizička lica unijeti broj pasoša i državu izdavanja

POČETNA REGISTRACIJA [X]

1. OSNOVNI PODACI

1.1. Oblik organizovanja	☐ OD	☐ KD	☐ AD	☐ DOO
	☐ NVO	☐ Ustanova	☐ Zadruga	☐ Ostali
1.2. Nastanak	☐ Osnivanjem	☐ Spajanjem	☐ Podjelom	☐ na drugi način
1.3. Puni naziv:				
1.4. Skraćeni naziv:				
1.5. Rok na koji se društvo osniva:				
1.6. Podaci o Statutu:	Datum donošenja:			
1.7. Podaci o Ugovoru / odluci o osnivanju:	Datum zaključenja/donošenja:			

2. ADRESA UPRAVE – SJEDIŠTE

2.1. Država	Crna Gora			
2.2. Opština		2.3. Mjesto:		
2.4. Ulica:		2.5. Broj:		

3. ADRESA ZA PRIJEM SLUŽBENE POŠTE

3.1. Država				
3.2. Opština		3.3. Mjesto:		
3.4. Ulica:		3.5. Broj:		

4. ADRESA GLAVNOG MJESTA POSLOVANJA

4.1. Država				
4.2. Opština		4.3. Mjesto:		
4.4. Ulica:		4.5. Broj:		

*koristi se za poresku registraciju

IZJAVA: Garantujem za tačnost unijetih podataka.

Potpis podnosioca: _____

5. REZERVISANI NAZIV

5.1. Broj potvrde

5.2. Datum potvrde

6. RJEŠENJE DRŽAVNOG ORGANA

6.1. Datum rješenja:

6.2. Broj rješenja:

*popunjava se samo ukoliko registraciji u CRPS prethodi registracija kod drugog državnog organa

7. PRETEŽNA DJELATNOST . **8. OBLIK SVOJINE**☐

bez oznake svojine

☐

privatna

☐

zadružna

☐

dva ili više oblika svojine

☐

državna

9. KONTAKT

9.1. Telefon:

+ 382 /
+ 382 /
+ 382 /

9.2. Fax:

+ 382 /

9.3. E-mail:

9.4. Adresa internet strane:

www.

IZJAVA: Garantujem za tačnost unijetih podataka.

Potpis podnosioca:

10. KAPITAL**10.1. Porijeklo kapitala:**

☐ bez oznake projekla kapitala ☐ domaći ☐ strani ☐ mješoviti

10.2. Podaci o osnovnom kapitalu:

Ukupan osnovni kapital (novčani+nenovčani): €

☐ novčani – iznos: €

☐ nenovčani – iznos: €

11. RJEŠENJE KOMISIJE ZA HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

Rješenje kojim se odobrava prospekt za javnu ponudu akcija:

11.1. Datum rješenja:

11.2. Broj rješenja:

Rješenje kojim se utvrđuje uspješnost emisije:

11.3. Datum rješenja:

11.4. Broj rješenja:

*popunjava se samo za AD

IZJAVA: Garantujem za tačnost unijetih podataka.

Potpis podnosioca: _____

12. PODACI O OSNIVAČIMA

12.1. Status:	☐ Osnivač	☐ Član DOO	☐ Ortak		
	☐ Komanditor	☐ Komplementar	☐ Zadrugar	☐ Drugo	
*upisati status					
12.2. MB / JMB:			*za strano fizičko lice unijeti broj pasoša za strano pravno lice unijeti broj registracije u matičnom registru		
12.3. Naziv / Ime i prezime:					
12.4. Sjedište / Adresa:					
Država					
Opština		Mjesto:			
Ulica:				Broj:	
12.5. Udio		%			

12.1. Status:	☐ Osnivač	☐ Član DOO	☐ Ortak		
	☐ Komanditor	☐ Komplementar	☐ Zadrugar	☐ Drugo	
*upisati status					
12.2. MB / JMB:			*za strano fizičko lice unijeti broj pasoša za strano pravno lice unijeti broj registracije u matičnom registru		
12.3. Naziv / Ime i prezime:					
12.4. Sjedište / Adresa:					
Država					
Opština		Mjesto:			
Ulica:				Broj:	
12.5. Udio		%			

IZJAVA: Garantujem za tačnost unijetih podataka.

Potpis podnosioca: _____

13. NAZIV ORGANA UPRAVLJANJA☐ Odbor direktora☐ Upravni odbor☐ Skupština☐ Drugo

*upisati naziv organa upravljanja ako je drugačiji

14. PODACI O DIREKTORU I/ILI ORGANIMA UPRAVLJANJA**14.1. Status**☐ Direktor☐ Predsjednik organa
upravljanja☐ Član odbora
direktora☐ Član organa
upravljanja☐ Član upravnog
odbora☐ Sekretar
društva☐ Ovlašćeni zastupnik☐ Revizor☐ Drugo

* upisati status

14.2. JMB:

*za strano fizičko lice unijeti broj pasoša

14.3. Ime i prezime:**14.4. Adresa:**

Država

Opština

Mjesto:

Ulica:

Broj:

14.5. Ovlašćenja u prometu☐ neograničena☐ ograničena

*unijeti opis ograničenja

14.6. Ovlašćen da djeluje☐ Pojedinačno☐ Kolektivno

Upisati sa kim ako je kolektivno:

☐ Članovima organa upravljanja☐ Sekretarom društva☐ Direktorom društva☐

*upisati ako je drugačije od ponuđenog

Saglasnost sa imenovanjem:

Potpis:

IZJAVA: Garantujem za tačnost unijetih podataka.

Potpis podnosioca:

15. OSTALE REGISTRACIJE

Osim registracije u CRPS-u izvršiti i registraciju u:

15.1. Registar poreskih obveznika

☒

15.2. Registar obveznika poreza na dodatu vrijednost
(Priložiti Obrazac PR PDV-1),

☐

15.3. Registar akciznih obveznika
(Priložiti Obrazac AKC-P)

☐

15.4. Carinski registar

☐

IZJAVA: Garantujem za tačnost unijetih podataka.

Potpis podnosioca:

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima („Službeni list Crne Gore“, br. 40/11)
_____, osnivač Društva dana _____ godine, donosi sledeću:
(sedište)

O D L U K U
DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU “ _____ ” –
(NAZIV PREDUZEĆA)
PODGORICA

Osnovne odredbe

Član 1.

Ovom odlukom o osnivanju jednočlanog **Društva sa ograničenom odgovornošću “ _____**
(NAZIV PREDUZEĆA) **– “ Podgorica** (dalje: Društvo) uređuje se pitanjima od značaja za osni-
vanje i rad Društva u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima.

Organizovanje društva

Član 2.

Osnivač: _____ iz _____, JMBG _____
(IME I PREZIME) (GRAD, ULICA)

Član 3.

Osnivač je član društva.

Osnivač može donijeti u pismenoj formi, odluku o prijemu novih članova i osnivača društva.

Osnivači i lica koja naknadno stupe u društvo su članovi društva.

Za osnivače i članove koji naknadno stupe u društvo ulog ne može biti manji od _____ €. (IZNOS)

O visini uloga iz prethodnog stava odluku donosi osnivač.

O pristupanju osnivača ili lica društva sačinjavaju se ugovor u pismenoj formi kojim se utvrđuju novi odnosi u društvu.

Ugovor se prijavljuje nadležnom registarskom organu.

Firma i sjedište

Član 4.

Firma Društva je: “ _____ “ **D.O.O. -** _____.
(NAZIV PREDUZEĆA) (GRAD)

Društvo za _____.
(DJELATNOST)

Sjedište Društva je u: _____.
(GRAD, ULICA)

Vrijeme osnivanja

Član 5.

Društvo se osniva za rad na neodređeno vrijeme.

Odgovornost Društva i članova

Član 6.

Društvo može u pravnom prometu da zaključuje ugovore i vrši druge poslove u okviru svoje pravne i poslovne sposobnosti.

U promet društvo istupa: - u svoje ime i za svoj račun,
- u tuđe ime i za tuđ račun,
- i svoje ime i ta tuđ račun.

Za obaveze društvo odgovara cjelokupnom imovinom.

Osnivač ne odgovara za obaveze društva, a snosi rizik u poslovanju do visine uloga.

Član 7.

Osnivač odgovara za obaveze društva cjelokupnom imovinom:

- ako društvo upotrebi da bi postigao cilj koji je za njega zabranjen,
- ako suprotno propisima postupi sa imovinom društva kao da je u pitanju njegova imovina,
- ako društvo upotrebi da bi oštetio povjerioce,
- ako smanji imovinu društva u svoju korist ili u korist drugog lica, a znao je ili je morao znati da društvo neće biti u stanju da izmiri obaveze prema trećim licima.

Zakonitost poslovanja

Član 8.

Društvo će poslovati u skladu sa zakonom, dobrim poslovnim običajima i poslovnim moralom.

Član 9.

Glavna djelatnost kojom će se Društvo baviti je:

70.22 Konsultantske aktivnosti u vezi sa poslovanjem i ostalim upravljanjem

Djelatnosti Društva će biti detaljnije opisane Statutom Društva.

Društvo će se baviti i spoljnotrgovinskim prometom i to:

- Vršanjem spoljnotrgovinskog prometa,
- Posredovanjem između domaćih i stranih lica u kupovini i prodaji robe i usluga,
- Komisionim poslovima na području prometa roba i usluga,
- Posebnim oblikom spoljnotrgovinskog prometa-kupovinom robe u inostranstvu radi prodaje u inostranstvu,
- Kupovinom i uvozom robe radi ponovnog izvoza,
- Konsignacioni poslovi,
- Malogranični promet,
- Međunarodna špedicija,
- Zastupanjem stranih firmi u prometu roba i usluga,
- Zaključivanjem ugovora i obavljanjem i drugih poslova prometa roba i usluga u okviru djelatnosti upisanih u sudski registar.

Zastupanje i predstavljanje

Član 10.

Društvo zastupa izvršni direktor društva.

Izvršni direktor zastupa društvo bez ograničenja, u skladu sa ovlaštenjima iz statuta.

Pored izvršnog direktora društvo mogu zastupati i druga ovlašćena lica o čemu odlučuje osnivač društva.

Zastupnici društva mogu u okviru svojih ovlaštenja davati drugim licima pismena punomoćja za zastupanje društva.

Izvršni direktor društva, uz saglasnost osnivača, može određenom licu dati prokuru.

Upravljanje društvom

Član 11.

Društvom upravlja osnivač, a rukovodi izvršni direktor Društva.

Izvršnog direktora postavlja osnivač.

Društvo nema Skupštinu i Odbor direktora.

Djelokrug rada izvršnog direktora uređuje se Statutom društva.

Član 12.

Lice ovlašćeno za zastupanje društva u spoljnotrgovinskom prometu je izvršni direktor društva.

Za izvršnog direktora Društva se imenuje _____, državljanin _____, jmbg: _____.

Osnovni kapital

Član 13.

Osnovni kapital društva čini ulog njegovog osnivača u novcu.

Vrijednost osnivačkog uloga društva u novcu iznosi _____€, koji osnivač uplaćuje do mo-

menta registracije društva. Shodno osnivačkom ulogu osnivač je jedini vlasnik društva-
jednočlano društvo i raspolaže sa 100% udjela u društvu.

Raspodjela dobiti i pokrće gubitaka

Član 14.

Dobit pripada osnivaču. Raspodjela dobiti vrši se po godišnjem obračunu. Odluku o raspodjeli dobiti donosi osnivač. Način raspodjele dobiti uređuje se Statutom.

Gubitak pokriva osnivač do visine osnovnog kapitala uplaćenog u novcu. Osnivač može donijeti odluku o pokriću gubitka dopunskom uplatom kapitala. Način pokrića gubitka uređuje se Statutom.

Izmjene odluke o osnivanju

Član 15.

Izmjene odluke o osnivanju vrši osnivač. Izmjene se vrše u pismenoj formi i prijavljuje se nadležnom registarskom organu.

Nadležno pravo

Član 16.

Na sva pitanja koja se odnose na važenje, tumačenje ili izvršenje ove odluke biće primjenjivani pozitivni zakonski propisi.

Donošenje statuta

Član 17.

Statut društva donosi osnivač prije upisa društva u registar.

Prestanak Društva i članskog odnosa

Član 18.

Društvo prestaje:

- odlukom osnivača,
 - spajanjem sa drugim društvom ili podjelom,
 - smrću člana društva ukoliko nema nasljednika ili pravnog sledbenika,
 - prestankom člana društva,
- i u drugim slučajevima propisanim Zakonom.

U _____, _____ godine
(MJEŠTO) (DATUM)

O S N I V A Č,

(IME I PREZIME)

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima („Službeni list Crne Gore“, br. 40/11)
_____, osnivač Društva dana _____ godine, donosi:

(sjedište)

S T A T U T
D.O.O. “ _____ ” ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE,
(NAZIV PREDUZEĆA)
EXPORT – IMPORT – PODGORICA

Član 1.

Opšte odredbe

D.O.O. “ _____ ” za proizvodnju, promet i usluge , export -
(NAZIV PREDUZEĆA)
import - Podgorica, je Društvo koje je osnovao sljedeći osnivač:

_____, JMB _____
(IME I PREZIME) (GRAD) (ULICA)

Član 2.

Firma i sjedište

Puni naziv Društva je: **D.O.O. “ _____ ” za proizvodnju, promet**
(NAZIV PREDUZEĆA)

i usluge , export - import – Podgorica.

Skraćena oznaka Društva je “ _____ ” **D.O.O. – Podgorica.**
(NAZIV PREDUZEĆA)

Sjedište Društva je u _____.
(Grad, ulica i broj)

Firmu i sjedište može mijenjati osnivač.

Društvo ima svoj pečat. Pečat društva je okruglog oblika, sa tekstom na obodu: **D.O.O.**
“ _____ ” za proizvodnju, promet i usluge export – import –
(NAZIV PREDUZEĆA)
Podgorica, u sredini.

Član 3.

Djelatnost Društva:

3.1. Glavna djelatnost kojom će se Društvo baviti je:

70.22 Konsultantske aktivnosti u vezi sa poslovanjem i ostalim upravljanjem

3.2. Ostale djelatnosti društva su:

- 01.42 Uzgoj i drugih goveda i bivola
- 01.43 Uzgoj konja i drugih kopitara
- 01.44 Uzgoj kamila i lama
- 01.45 Uzgoj ovaca i koza
- 01.47 Uzgoj živine

01.49	Uzgoj ostalih životinja
01.50	Mješovita poljoprivredna proizvodnja
01.61	Uslužne djelatnosti za gajenje usjeva i zasada
01.62	Pomoćne djelatnosti za uzgoj životinja
01.63	Aktivnosti poslije žetve
01.64	Dorada sjemena
01.70	Lov, traperstvo i odgovarajuće usluzne djelatnosti
02.10	Gajenje šuma i ostale šumarske djelatnosti
02.20	Sječa drveća
02.30	Sakupljanje šumskih plodova, osim drveta
02.40	Uslužne djelatnosti u vezi sa šumarstvom
hrane	
10.89	Proizvodnja ostalih prehrambenih proizvoda
10.91	Proizvodnja gotove hrane za domaće životinje
10.92	Proizvodnja gotove hrane za kućne ljubimce
11.01	Destilacija, prečišćavanje i miješanje pića
11.02	Proizvodnja vina od grožđa
11.03	Proizvodnja pića i ostalih voćnih vina
11.04	Proizvodnja ostalih nedestilovanih fermentisanih pića
11.05	Proizvodnja piva
11.07	Proizvodnja osvježavajućih pića, mineralne vode i ostale flaširane
12.00	Proizvodnja duvanskih proizvoda
13.10	Priprema i predenje tekstilnih vlakana
19.10	Proizvodnja produkata koksovanja
19.20	Proizvodnja derivata nafte
20.11	Proizvodnja industrijskih gasova
20.12	Proizvodnja sredstava za spravljanje boja i pigmenta
20.13	Proizvodnja ostalih osnovnih neorganskih hemikalija
20.14	Proizvodnja ostalih osnovnih organskih hemikalija
20.15	Proizvodnja vještačkih đubriva i azotnih jedinjenja
20.16	Proizvodnja plastičnih masa u primarnim oblicima
20.17	Proizvodnja sintetičkog kaučuka u primarnim oblicima
20.20	Proizvodnja pesticida i drugih hemikalija za poljoprivredu
21.20	Proizvodnja farmaceutskih preparata
22.11	Proizvodnja guma za vozila, protektiranje guma za vozila
22.19	Proizvodnja ostalih proizvoda od gume
22.21	Proizvodnja ploča, listova, cijevi i profila od plastike
22.22	Proizvodnja ambalaže od plastike
22.23	Proizvodnja predmeta od plastike za građevinarstvo
22.29	Proizvodnja ostalih proizvoda od plastike
23.11	Proizvodnja ravnog stakla
23.12	Oblikovanje i obrada ravnog stakla
23.13	Proizvodnja šupljeg stakla
23.14	Proizvodnja staklenih vlakana
23.19	Proizvodnja i obrada ostalog stakla, uključujući tehničke staklene proizvode
23.20	Proizvodnja vatrostalnih proizvoda
23.31	Proizvodnja keramičkih pločica i ploča
23.32	Proizvodnja opeke, crijepa i građevinskih proizvoda od pečene gline
23.41	Proizvodnja keramičkih predmeta za domaćinstvo i ukrasnih predmeta
23.42	Proizvodnja sanitarnih keramičkih proizvoda
23.43	Proizvodnja izolatora i izolacionog pribora od keramike
23.44	Proizvodnja ostalih tehničkih proizvoda od keramike
23.49	Proizvodnja ostalih keramičkih proizvoda
23.51	Proizvodnja cementa
23.61	Proizvodnja proizvoda od betona namijenjenih za građevinarstvo

23.62	Proizvodnja proizvoda od gipsa namijenjenih za grđevinarstvo
23.63	Proizvodnja svježeg betona
23.64	Proizvodnja maltera
23.65	Proizvodnja proizvoda od cementa s vlaknima
23.69	Proizvodnja ostalih proizvoda od betona, gipsa i cementa
23.70	Sječenje, oblikovanje i obrada kamena
23.91	Proizvodnja brusnih proizvoda
24.10	Proizvodnja sirovog gvožđa, čelika i ferolegura
24.20	Proizvodnja čeličnih cijevi, šupljih profila i priključaka
24.31	Hladno valjanje šipki
24.32	Hladno valjanje pljosnatih proizvoda
24.33	Hladno oblikovanje profila
24.34	Hladno vučenje žice
24.41	Proizvodnja plemenitih metala
24.42	Proizvodnja aluminijuma
24.43	Proizvodnja olova, cinka i kalaja
24.44	Proizvodnja bakra
24.45	Proizvodnja ostalih obojenih metala
24.46	Proizvodnja nuklearnog goriva
24.51	Livenje gvožđa
24.52	Livenje čelika
24.53	Livenje lakih metala
24.54	Livenje ostalih obojenih metala
25.11	Proizvodnja metalnih konstrukcija i dijelova konstrukcija
25.12	Proizvodnja metalnih vrata i prozora
25.21	Proizvodnja kotlova i radijatora za centralno grijanje
25.29	Proizvodnja ostalih metalnih cistjernih, rezervoara i kontejnera
25.30	Proizvodnja parnih kotlova, osim kotlova za centralno grijanje
25.40	Proizvodnja oružja i municije
25.50	Kovanje, presovanje, štancovanje i valjanje metala; metalurgija
25.61	Obrada i prevlačenje metala
25.62	Mašinska obrada metala
25.71	Proizvodnja sječiva
25.72	Proizvodnja brava i okova
25.73	Proizvodnja alata
25.91	Proizvodnja čeličnih buradi i slične ambalaže
25.92	Proizvodnja ambalaže od lakih metala
25.93	Proizvodnja žičanih proizvoda, lanaca i opruga
25.94	Proizvodnja veznih elemenata i vijšanih mašinskih proizvoda
25.99	Proizvodnja ostalih metalnih proizvoda
26.11	Proizvodnja elektronskih elemenata
26.12	Proizvodnja štampanih elektronskih ploča
26.20	Proizvodnja kompjutera i periferne opreme
26.30	Proizvodnja komunikacione opreme
26.40	Proizvodnja elektronskih uređaja za široku potrošnju
26.51	Proizvodnja mjernih, istraživačkih i navigacionih instrumenata i aparata
26.52	Proizvodnja satova
26.60	Proizvodnja opreme za zračenje, elektromedicinske i elektroterapeutske opreme
26.70	Proizvodnja optičkih instrumenata i fotografske opreme
26.80	Proizvodnja magnetnih i optičkih nosilaca zapisa
27.11	Proizvodnja elektromotora, generatora i transformatora
27.12	Proizvodnja opreme za distribuciju električne energije i opreme za upravljanje električnom energijom

27.20	Proizvodnja baterija i akumulatora
27.31	Proizvodnja kablova od optičkih vlakana
27.32	Proizvodnja ostalih elektronskih i električnih provodnika i kablova
27.40	Proizvodnja opreme za osvjjetljenje
27.51	Proizvodnja električnih aparata za domaćinstvo
27.52	Proizvodnja neelektričnih aparata za domaćinstvo
27.90	Proizvodnja ostale električne opreme
28.11	Proizvodnja motora i turbina, osim za letjelice i motorna vozila
28.12	Proizvodnja hidrauličnih pogonskih uređaja
28.13	Proizvodnja ostalih pumpi i kompresora
28.14	Proizvodnja ostalih slavina i ventila
28.15	Proizvodnja ležajeva, zupčanika i zupčastih pogonskih elemenata
28.21	Proizvodnja industrijskih peći i gorionika
28.22	Proizvodnja opreme za podizanje i prenošenje
28.23	Proizvodnja kancelarijskih mašina i opreme, osim kompjutera i kompjuterske opreme
28.24	Proizvodnja ručnih pogonskih aparata sa mehanizmima
28.25	Proizvodnja rashladne i ventilacione opreme, osim za domaćinstvo
28.29	Proizvodnja ostalih mašina i aparata opšte namjene
28.30	Proizvodnja mašina za poljoprivredu i šumarstvo
28.41	Proizvodnja mašina za obradu metala
28.49	Proizvodnja ostalih mašina-alatki
28.91	Proizvodnja mašina za metalurgiju
28.92	Proizvodnja mašina za rudnike, kamenolome i građevinarstvo
28.93	Proizvodnja mašina za industriju hrane, pića i duvana
28.94	Proizvodnja mašina za industriju tekstila, odjeće i kože za peglanje
28.95	Proizvodnja mašina za industriju papira i kartona
28.96	Proizvodnja mašina za izradu plastike i gume
28.99	Proizvodnja mašina za ostale specijalne namjene
29.10	Proizvodnja motornih vozila
29.20	Proizvodnja karoserija za motorna vozila, prikolice i poluprikolice
29.31	Proizvodnja električne i elektronske opreme za motorna vozila
29.32	Proizvodnja ostalih djelova i dodatne opreme za motorna vozila
30.11	Izgradnja brodova i plovnihi objekata
30.12	Izrada čamaca za sport i razonodu
30.20	Proizvodnja lokomotiva i šinskihi vozila
30.30	Proizvodnja vazdušnih i svemirskih letjelica i odgovarajuće opreme
30.40	Proizvodnja borbenih vojnih vozila
30.92	Proizvodnja bicikala i invalidskih kolica
31.01	Proizvodnja namještaja za poslovne i prodajne prostore
31.02	Proizvodnja kuhinjskog namještaja
31.03	Proizvodnja madraca
31.09	Proizvodnja ostalog namještaja
32.12	Proizvodnja nakita i srodnih predmeta
32.13	Proizvodnja imitacije nakita i srodnih proizvoda
32.20	Proizvodnja muzičkih instrumenata
32.30	Proizvodnja sportske opreme
32.40	Proizvodnja igara i igračaka
32.50	Proizvodnja medicinskihi i stomatoloških instrumenata i materijala
32.91	Proizvodnja metli i četki
32.99	Proizvodnja ostalih predmeta
33.11	Popravka metalnih proizvoda
33.12	Popravka mašina
33.13	Popravka elektronske i optičke opreme
33.14	Popravka električne opreme

35.22	Distribucija gasovitih goriva gasovodom
35.23	Trgovina gasovitim gorivima preko gasovodne mreže
35.30	Snabdijevanje parom i klimatizacija
38.31	Rastavljanje olupina
38.32	Reciklaža sortiranog otpada
39.00	Čišćenje životne sredine i druge aktivnosti u vezi sa upravljanjem otpadom
41.10	Razrada građevinskih projekata
41.20	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada
42.11	Izgradnja puteva i autoputeva
42.12	Izgradnja željezničkih pruga i podzemnih željeznica
42.13	Izgradnja mostova i tunela
42.21	Izgradnja cjevovoda
42.22	Izgradnja električnih i telekomunikacionih vodova
42.91	Izgradnja hidro objekata
42.99	Izgradnja ostalih građevina, na drugom mjestu nepomenutih
43.11	Rušenje objekata
43.12	Pripremna gradilišta
43.13	Ispitivanje terena bušenjem i sondiranjem
43.21	Postavljanje električnih instalacija
43.22	Postavljanje vodovodnih, kanalizacionih, klimatizacionih sistema i sistema za
grijanje	
43.29	Ostali instalacioni radovi u građevinarstvu
43.31	Malterisanje
43.32	Ugradnja stolarije
43.33	Postavljanje podnih i zidnih obloga
43.34	Bojenje i zastakljivanje
43.39	Ostali završni radovi
43.91	Krovni radovi
43.99	Ostali nepomenuti specifični građevinski radovi
45.11	Trgovina automobilima i lakim motornim vozilima
45.19	Trgovina ostalim motornim vozilima
46.11	Posredovanje u prodaji poljoprivrednih sirovina, životinja, tekstilnih sirovina i
poluproizvoda	
46.12	Posredovanje u prodaji goriva, ruda, metala i industrijskih hemikalija
46.13	Posredovanje u prodaji drvene građe i građevinskog materijala
46.14	Posredovanje u prodaji mašina, industrijske opreme, brodova i aviona
46.15	Posredovanje u prodaji namještaja, predmeta za domaćinstvo i metalne robe
46.16	Posredovanje u prodaji tekstila, odjeće, krzna, obuće i predmeta od kože
46.17	Posredovanje u prodaji hrane, pića i duvana
46.18	Specijalizovano posredovanje u prodaji posebnih proizvoda
46.19	Posredovanje u prodaji raznovrsnih proizvoda
46.21	Trgovina na veliko žitom, sirovim duvanom, sjemenjem i hranom za životinje
46.22	Trgovina na veliko cvijećem i sadnicama
46.23	Trgovina na veliko životinjama
46.24	Trgovina na veliko sirovom, nedovršenom i dovršenom kožom
46.31	Trgovina na veliko voćem i povrćem
46.32	Trgovina na veliko mesom i proizvodima od mesa
46.33	Trgovina na veliko mliječnim proizvodima, jajima i jestivim uljima i mastima
46.34	Trgovina na veliko pićem
46.35	Trgovina na veliko duvanskim proizvodima
46.36	Trgovina na veliko šećerom, čokoladom i slatkišima
46.37	Trgovina na veliko kafom, čajevima, kakaom i začimima
46.38	Trgovina na veliko ostalom hranom, uključujući ribe, ljuskare i mekušce
46.39	Nespecijalizovana trgovina na veliko hranom, pićem i duvanom
46.41	Trgovina na veliko tekstilom

46.42	Trgovina na veliko odjećom i obućom
46.43	Trgovina na veliko električnim aparatima za domaćinstvo
46.44	Trgovina na veliko porculanom, staklenom robom i sredstvima za čišćenje
46.46	Trgovina na veliko farmaceutskim proizvodima
46.47	Trgovina na veliko namještajem, tepisima i opremom za osvjetljenje
46.48	Trgovina na veliko satovima i nakitom
46.49	Trgovina na veliko ostalim proizvodima za domaćinstvo
46.51	Trgovina na veliko kompjuterima, kompjuterskom opremom i softverima
46.52	Trgovina na veliko elektronskim i telekomunikacionim djelovima i opremom
46.90	Nespecijalizovana trgovina na veliko
47.11	Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, pretežno hranom, pićem i duvanom
47.19	Ostala trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama
47.21	Trgovina na malo voćem i povrćem u specijalizovanim prodavnicama
47.22	Trgovina na malo mesom i proizvodima od mesa u specijalizovanim prodavnicama
47.23	Trgovina na malo ribom, ljuskarima i mekušcima u specijalizovanim prodavnicama
47.24	Trgovina na malo hljebom, tjesteninama, kolačima i slatkišima u specijalizovanim prodavnicama
47.25	Trgovina na malo pićima u specijalizovanim prodavnicama
47.26	Trgovina na malo proizvodima od duvana u specijalizovanim prodavnicama
47.29	Ostala trgovina na malo hranom u specijalizovanim prodavnicama
47.51	Trgovina na malo tekstilom u specijalizovanim prodavnicama
47.52	Trgovina na malo metalnom robom, bojama i staklom u specijalizovanim prodavnicama
47.53	Trgovina na malo tepisima, zidnim i podnim oblogama u specijalizovanim prodavnicama
47.54	Trgovina na malo električnim aparatima za domaćinstvo u specijalizovanim prodavnicama
47.59	Trgovina na malo namještajem, opremom za osvjetljenje i ostalim predmetima za domaćinstvo u specijalizovanim prodavnicama
47.61	Trgovina na malo knjigama u specijalizovanim prodavnicama
47.62	Trgovina na malo novinama i kancelarijskim materijalom u specijalizovanim prodavnicama
47.63	Trgovina na malo muzičkim i video zapisima u specijalizovanim prodavnicama
47.64	Trgovina na malo sportskom opremom u specijalizovanim prodavnicama
47.65	Trgovina na malo igrama i igračkama u specijalizovanim prodavnicama
47.71	Trgovina na malo odjećom u specijalizovanim prodavnicama
47.72	Trgovina na malo obućom i predmetima od kože u specijalizovanim prodavnicama
47.75	Trgovina na malo kozmetičkim i toaletnim proizvodima u specijalizovanim prodavnicama
47.76	Trgovina na malo cvijećem, sadnicama, sjemenjem, đubrivima, kućnim ljubimcima i hranom za kućne ljubimce u specijalizovanim prodavnicama
47.77	Trgovina na malo satovima i nakitom u specijalizovanim prodavnicama
47.78	Ostala trgovina na malo novim proizvodima u specijalizovanim prodavnicama
47.79	Trgovina na malo polovnom robom u prodavnicama
47.81	Trgovina na malo hranom, pićima i duvanskim proizvodima na tezgama i pijacama
47.82	Trgovina na malo tekstilom, odjećom i obućom na tezgama i pijacama
47.89	Trgovina na malo ostalom robom na tezgama i pijacama
47.91	Trgovina na malo posredstvom pošte ili preko interneta

47.99	Ostala trgovina na malo izvan prodavnica, tezgi i pijaca
52.10	Skladištenje
52.29	Ostale prateće djelatnosti u saobraćaju
55.20	Odmarališta i slični objekti za kraći boravak
55.30	Djelatnost kampova, auto-kampova i kampova za turističke prikolice
55.10	Hoteli i sličan smještaj
55.90	Ostali smještaj
56.10	Djelatnosti restorana i pokretnih ugostiteljskih objekata
56.21	Kcetering (dostava pripremljene hrane)
56.29	Ostale usluge pripremanja i posluživanja hrane
56.30	Usluge pripremanja i posluživanja pića
62.01	Kompjutersko programiranje
62.02	Konsultantske djelatnosti u oblasti informacione tehnologije
62.03	Upravljanje kompjuterskom opremom
62.09	Ostale usluge informacione tehnologije
63.11	Obrada podataka, smještanje aplikacija i pružanje aplikativnih usluga i sl.
63.12	Uslužne internet stranice (web portal);
63.91	Djelatnosti novinskih agencija
63.99	Informacione uslužne djelatnosti na drugom mjestu nepomenute
66.30	Upravljanje fondovima
68.10	Kupovina i prodaja vlastitih nekretnina
68.20	Iznajmljivanje vlastitih ili iznajmljenih nekretnina i upravljanje njima;
68.31	Djelatnost agencija za nekretnine.
68.32	Upravljanje nekretninama uz naknadu
70.10	Upravljanje privrednim subjektom
70.21	Djelatnost komunikacija i odnosa sa javnošću
70.22	Konsultantske aktivnosti u vezi sa poslovanjem i ostalim upravljanjem
71.11	Arhitektonska djelatnost
71.12	Inžinjerске djelatnosti i tehničko savjetovanje
71.20	Tehničko ispitivanje i analize
72.19	Istraživanje i razvoj u ostalim prirodnim i inžinjerskim naukama;
73.11	Djelatnost reklamnih agencija
73.12	Medijsko predstavljanje
73.20	Istraživanje tržišta i ispitivanje javnog mnjenja.
77.11	Iznajmljivanje i lizing automobila i lakih motornih vozila
77.12	Iznajmljivanje i lizing kamiona
77.21	Iznajmljivanje i lizing opreme za rekreaciju i sport
77.22	Iznajmljivanje video-kaseta i kompakt-diskova
77.29	Iznajmljivanje i lizing ostalih predmeta za ličnu upotrebu i upotrebu u
domaćinstvu	
77.34	Iznajmljivanje i lizing opreme za vođeni transport.
79.11	Djelatnost putničkih agencija
79.12	Djelatnost tur-operatora
79.90	Ostale usluge rezervacije i djelatnosti povezane s njima
81.30	Usluge uređenja i održavanja okoline
82.11	Kombinovane kancelarijsko-administrativne usluge
82.19	Fotokopiranje, pripremanje dokumenata i druga specijalizovana kancelarijska
podrška	
82.20	Djelatnost pozivnih centara
82.99	Ostale uslužne aktivnosti podrške poslovanju
84.13	Uređenje poslovanja i doprinos uspješnijem poslovanju u oblasti ekonomije
85.51	Sportsko i rekreativno obrazovanje
85.52	Umjetničko obrazovanje
85.53	Djelatnost škola za vozače
85.59	Ostalo obrazovanje

85.60	Pomoćne obrazovne djelatnosti
90.01	Izvođačka umjetnost
90.02	Pomoćne djelatnosti u okviru izvođačke umjetnosti
90.03	Umjetničko stvaralaštvo
90.04	Rad umjetničkih ustanova
93.11	Djelatnost sportskih objekata
93.12	Djelatnost sportskih klubova
93.13	Djelatnost fitnes klubova
93.19	Ostale sportske djelatnosti
93.21	Djelatnost zabavnih i tematskih parkova
93.29	Ostale zabavne i rekreativne djelatnosti
96.02	Djelatnost frizerskih i kozmetičkih salona
96.03	Pogrebne i srodne djelatnosti
96.04	Djelatnost njege i održavanja tijela
96.09	Ostale lične uslužne djelatnosti, na drugom mjestu nepomenute
97.00	Djelatnost domaćinstava koja zapošljavaju poslugu
98.10	Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu za sopstvene potrebe
98.20	Djelatnost domaćinstava koja obezbjeđuju usluge za sopstvene potrebe

Društvo će se baviti i spoljnotrgovinskim prometom i to:

- Vršanjem spoljnotrgovinskog prometa,
- Posredovanjem između domaćih i stranih lica u kupovini i prodaji robe i usluga,
- Komisionim poslovima na području prometa roba i usluga,
- Posebnim oblikom spoljnotrgovinskog prometa-kupovinom robe u inostranstvu radi prodaje u inostranstvu,
- Kupovinom i uvozom robe radi ponovnog izvoza,
- Konsignacioni poslovi,
- Malogranični promet,
- Međunarodna špedicija,
- Zastupanjem stranih firmi u prometu roba i usluga,
- Zaključivanjem ugovora i obavljanjem i drugih poslova prometa roba i usluga u okviru djelatnosti upisanih u sudski registar.

Član 4.

Odgovornost za obaveze

Društvo u pravnom prometu može da zaključuje ugovore i vrši druge poslove i radnje u okviru svoje pravne i poslovne sposobnosti i u prometu istupa u svoje ime i za svoj račun, u svoje ime i za tuđ račun i u tuđe ime i za tuđ račun.

Društvo odgovara za svoje obaveze cjelokupnom svojom imovinom. Vlasnici udjela (u daljem tekstu: osnivači) snose rizik poslovanja Društva do visine svog osnivačkog uloga. Osnivači odgovaraju za obaveze Društva u slučajevima i pod uslovima propisanim Zakonom o privrednim društvima.

Osnivač Društva je utvrdio sljedeća prava i obaveze. Osnivač ima pravo ili obavezu da:

- upravlja ili učestvuje u upravljanju poslovanjem Društva,
- učestvuje u raspodjeli dobiti srazmjerno svom udjelu u kapitalu,
- učestvuje u raspodjeli imovine Društva po njegovom prestanku.

Član 5.

Iznos početnog kapitala

Osnivač je za osnivanje i početak rada Društva uplatio početni novčani kapital u ukupnom iznosu od _____ €.
(IZNOS)

Osnivač je na ime svog uloga u početnom kapitalu uložio sljedeći iznos:

• _____ **EUR** _____ %
 (IME I PREZIME) (ULOG) (UDIO)

Osnivač je dužan unijeti osnivački ulog u Društvo najkasnije do dana podnošenja prijave za upis u Centralni registar Privrednog suda.

Ako osnivač odluči dopunom ovog ugovora da je Društvu potreban obrtni kapital preko iznosa početnog kapitala, sredstva će biti obezbijedena na sledeći način i u sledećem redosledu, osim ako osnivač drugačije ne odluči:

- iz nerasporedne dobiti;
- iz kredita osnivača srazmjerno njegovom osnovnom ulogu;
- putem povećanja i uplate kapitala srazmjerno njegovom osnovnom ulogu.

Za sve što posebno nije uređeno ovim Statutom u pogledu osnovnih uloga primjenjivaće se pozitivni propisi koji važe u Crnoj Gori.

Član 6. Organizacija Društva

Organizacija Društva bliže se uređuje posebnim aktom koji donosi osnivač na predlog Izvršnog direktora.

Član 7. Zastupanje Društva

Društvo zastupa i predstavlja Izvršni direktor. Pored Izvršnog direktora, Društvo mogu zastupati i druga lica koje odrede osnivači Društva.

Član 8. Organi Društva

Organi Društva su:

1. Osnivač Društva i
2. Izvršni direktor.

Osnivač i Izvršni direktor Društva čine upravu Društva. Izvršni direktor Društva može biti i osnivač Društva.

Za izvršnog direktora Društva se imenuje _____, državljanin _____, jmbg: _____.

Osnivači Društva

Osnivači Društva:

- donose Statut Društva, program rada i program razvoja Društva;
- postavljaju i razrešavaju Izvršnog direktora Društva;
- odlučuju o primjeni firme i sjedišta Društva;
- daju uputstva i smjernice za rad Izvršnom direktoru;
- staraju se o urednoj i blagovremenoj izradi periodičnih izvještaja i donose godišnji obračun Društva;
- odlučuju o statusnim promjenama i promjenama odluka Društva, te prestanku rada Društva;
- vrše druge poslove određene Statutom Društva.

Osnivačima može pripadati nadoknada za rad.

Osnivači su saglasni da se sledeće odluke donose jednoglasno:

- usvajanje odnosno izmjene Statuta Društva;
- postavljanje i razrešavanje Izvršnog direktora Društva;

- donošenje investicionih odluka;
- zaključivanje dugoročnih zajmova;
- povećanje ili smanjenje kapitala Društva;
- odobravanje bilansa imovine i bilansa uspjeha;
- svaka prodaja, zakup ili zamjena imovine Društva preko iznosa od _____ EUR;
(IZNOS)
- svaka druga odluka predviđena Statutom Društva.

Izvršni direktor

Izvršni direktor ima sljedeća ovlaštenja i obaveze:

- organizuje, uskladjuje, rukovodi procesom rada i poslovanjem Društva;
- odgovoran je za zakonitost rada Društva;
- raspoređuje radnike u skladu sa propisima;
- podnosi izvještaj o rezultatima poslovanja po periodnom ili godišnjem obračunu;
- stara se o zaštiti na radu;
- potpisuje finansijska dokumenta;
- vrši druge poslove koji spadaju u domen rukovođenja Društva.

Član 9.

Troškovi poslovanja i utvrđivanje i raspodjela dobiti

Troškovi poslovanja Društva biće za svaku godinu predviđeni i odobravani finansijskim planom Društva za predmetnu poslovnu godinu. Na kraju svake poslovne godine Društvo je dužno da u roku utvrđenim Statutom Društva i u skladu sa važećim propisima sastavi završni račun. Bilans imovine i bilans Društva, uključujući dio koji se odnosi na dobit za raspodjelu, utvrđuje se prema važećim zakonima. Dobit za raspodjelu Društva utvrđuje se za svaku poslovnu godinu. Iz neto dobiti razdvaja se dio (koji utvrđuju osnivači) u rezervni fond i u neraspoređenu dobit. Preostali iznos predstavlja dobit za raspodjelu između osnivača, koja se vrši u srazmjeri sa njihovim udjelima u ukupnom kapitalu Društva. Osnivači mogu odlučiti da dio dobiti za raspodjelu na koji strane imaju pravo reinvestiraju u Društva.

Član 10.

Kontrola aktivnosti Društva

Osnivači će u svako doba imati pravo da vrše uvid u djelatnost, pregledaju prostore i finansijsko polovanje Društva. Knjigovodstvene knjige i druga dokumentacija vodiće se prema važećim zakonima u vezi sa svakim poslom i biće u svako razumno vrijeme dostupna osnivačima. Svi osnivači imaju pravo da o svom trošku vrše nezavisnu kontrolu finansija Društva. Osnivači se mogu dogovoriti da poslovanje Društva bude pregledano i revidovano i od strane priznate firme za izradu bilansa koju odrede.

Član 11.

Fondovi Društva

Društvo može da ima rezervni fond. U rezervni fond svake godine od dobiti se unosi 5%, dok fond ne dostigne 10% ukupnog kapitala Društva. Rezervni fond upotrebljava se samo za pokrivanje gubitka.

Društvo može imati više rezervnih fondova saglasno zakonu ili odlukama osnivača.

Član 12.

Statusne promjene i promjene oblika Društva

Prenos udjela

Ni jedan osnivač ne može prenijeti, založiti, opteretiti ili na drugi način otuđiti svoj udio u Društvu bilo kom drugom licu bez izričite pismene saglasnosti ostalih osnivača. Osnivači mogu jedan drugom ustupati svoje udjele, samo uz saglasnost ostalih osnivača. Udio se prenosi ugovorom u pismenom obliku.

Pravo preče kupovine udjela Društva za slučaj da Društvo odluči da poveća svoj kapital imaju osnivači.

Pravni sljedbenik ugovorne strane neposredno preuzima prava i obaveze iz Ugovora o osnivanju, uključujući i prava i obaveze u vezi sa rješavanjem sporova.

Statusne promjene

Društvo se može spojiti sa drugim Društvom (spajanje), podijeliti na dva ili više Društava (podjela) i promijeniti oblik (promjena oblika Društva). Spajanje, pripajanje i podjela Društva, vrši se saglasno odredbama Zakona o privrednim društvima. Odluku o statusnim promjenama Društva donose osnivači Društva na način utvrđen ovim Statutom.

Promjena oblika Društva

Društvo može promijeniti oblik u drugi oblik ako ispunjava uslove o snovanju oblika utvrđene Zakonom o privrednim društvima.

Odluku o promjeni oblika Društva donose osnivači, s tim da je, ako se promjenom oblika Društva mijenjaju utvrđena prava i obaveze članova Društva, za punovažnost te odluke o promjeni oblika Društva potrebna saglasnost svih članova Društva.

Član 13.

Nadležno pravo

Na sva pitanja koja se odnose na važenje, tumačenje ili izvršenje Ugovora o osnivanju i ovog Statuta biće primijenjeni važeći propisi u Crnoj Gori.

Član 14.

Postupak izmjene Statuta i donošenje opštih akata

Statut je osnovni opšti akt Društva koji donose osnivači Društva. Predlog za izmjene i donošenje Statuta mogu dati:

1. Osnivači i
2. Izvršni direktor.

Druge opšte akte Društva donose osnivači Društva, izuzev opšteg akta o sistematizaciji radnih mjesta koji donosi Izvršni direktor u skladu sa zakonskim propisima koji regulišu radne odnose.

Drugi opšti akti Društva moraju biti u saglasnosti sa Statutom i Ugovorom o osnivanju. Pojedinačni akti koje donose organi i ovlašćeni pojedinci u Društvu moraju biti u skladu sa odgovarajućim opštim aktima Društva.

Član 15.

Prelazne i završne odredbe

Za sve što nije regulisano ovim Statutom primjenjivaće se zakonski i podzakonski akti koji važe u Crnoj Gori.

Ovaj Statut stupa na snagu odmah nakon upisa osnivanja Društva u Registar Privrednog suda u Podgorici.

Ostala opšta akta Društva stupaju na snagu sedmog dana od dana donošenja.

OSNIVAČ,

(IME I PREZIME)

**CRNA GORA
MINISTARSTVO FINANSIJA
PORESKA UPRAVA**

**ZAHTJEV
ZA PAUŠALNO OPOREZIVANJE PRIHODA
OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI
(Obrazac-ZPO)**

1. PODACI O PORESKOM OBVEZNIKU

1.1 Poreski identifikacioni broj(JMBG)

1.2 Prezime, očevo ime i ime

.....

1.3 Mjesto, ulica i broj

.....

1.4 Adresa radnie

.....

1.4.1. Naziv radnje

[illegible]

1.4.2. PTT broj i mjesto

[illegible]

1.4.3. Broj telefona

[illegible]

1.4.4. Fax

[illegible]

1.5 Bankovni račun

Ime banke	Broj računa

2. NAČIN PODNOŠENJA ZAHTEJEVA

2.1 Godina za koju se podnosi zahtjev

2.2 Način podnošenja zahtjeva

- pismeno _____
- na disketi ili putem elektronske pošte (e-maila)

3. VRSTA DJELATNOSTI I NAČIN OBAVLJANJA

4. PODACI O POSLOVNOM PROSTORU

4.1 Poslovni prostor u vlasništvu

Poslovni prostor uzet u zakup

4.2 Površina poslovnog prostora u m2 _____

5. PODACI O OPREMI ZA OBAVLJANJE DJELATNOSTI

5.1 Oprema u vlasništvu

Oprema uzeta u zakup

6. PODACI O ZAPOSLENIMA

6.1 Broj

7. OSTVARENI PROMET U GODINI KOJA PRETHODI GODINI OPOREZIVANJA

Red. br.	Opis	Iznos u Eurima
7.1	Promet od prodaje proizvoda	
7.2	Promet od izvršenih usluga	
7.3	UKUPNO OSTVARENI PROMET (7.1 + 7.2)	

8. PLANIRANI PROMET ZA GODINU ZA KOJU SE PODNOSI ZAHTJEV ZA PAUŠALNO
OPOREZIVANJE

Red. br.	Opis	Iznos u Eurima
8.1	Promet od prodaje proizvoda	
8.2	Promet od izvršenih usluga	
8.3	UKUPNO PLANIRANI PROMET (8.1 + 8.2)	

9. PODACI O LICU KOJE PODNOSI ZAHTJEV

9.1 Prezime i ime _____

9.2 Potpis lica koje podnosi zahtjev _____

9.3 Datum _____ Godina _____

9.4 Poreski identifikacioni broj

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

10. PODACI O PREDAJI ZAHTJEVA

10.1 Zahtjev podnesen u _____
(mjesto)

10.2 Datum podnošenja _____

10.3 Potpis podnosioca zahtjeva _____

11. PODACI O PRIJEMU I OBRADI ZAHTJEVA (popunjava poreski organ)

11.1 Primljeno dana _____

11.2 Broj prijema zahtjeva _____

11.3 Napomena _____

11.4 Potpis ovlašćenog lica _____

M.P.

PODACI O PORESKOM OBVEZNIKU

KPP

Prezime i ime _____
M j e s t o _____
Djelatnost i grupa _____
PIB (JMBG) _____

KNJIGA PROMETA

Redni broj	Datum knjiženja	Opis knjiženja	PRIHODI OD				Ukupno (4+5+6+7)	Napomena u vezi poreza na prometa na prometu, odnosno PDV-a	Iznos poreza na promet, odnosno PDV
			Prodaje proizvoda	Prodaje trgovacke robe	Izvršenih roba	Ostali prihodi			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Upustvo za popunjavanje obrasca KPP

U kolonu 1 unosi se redni broj poslovne promjene
U kolonu 1 unosi se datum knjiženja poslovnih promjena hronoloskim redom
U kolonu 1 unosi se opis knjiženja
U kolonu 4, 5, 6 and 7 unose se prihodi od prodaje proizvoda i trgovacke robe, Izvršenih usluga i ostalih prihoda
U kolonu 8 upisuju se ukupno dnevno ostvareni prihodi
U kolonu 9 upisuje se napomena u vezi poreza na promet da li je poreski obveznik
U kolonu 10 unosi se podaci o iznosu poreza na promet, odnosno PDV

**CRNA GORA
MINISTARSTVO FINANSIJA
PORESKA UPRAVA**

**GODIŠNJA PRIJAVA
POREZA NA DOHODAK FIZIČKIH LICA**

April, 2015. godine

PRILOG 8

Poreska uprava
Područna jedinica

GODIŠNJA PRIJAVA POREZA NA DOHODAK FIZIČKIH LICA

ZA I _ I _ I _ I _ I GODINU

0.1. OSNOVNA	
0.2. IZMIJENJENA	
0.3. REZIDENT	
0.4. NEREZIDENT	

1. PODACI O PORESKOM OBVEZNIKU

1.1 Poreski identifikacioni broj (JMBG)

1.2 Prezime, očevo ime i ime

1.3 Stručna sprema i zanimanje

1.4 Zaposlen kod

2. ADRESA PREBIVALIŠTA / BORAVIŠTA

2.1 Opština / / / / / / / / / / / / / / / /

2.2 PTT broj i mjesto / / / / / / / / / / / / / / / /

2.3 Ulica i broj

2.4 Broj telefona

3. PODACI O SAMOSTALNOJ DJELATNOSTI

DJELATNOST	NAZIV RADNJE	BROJ ZAPOSLENIH RADNIKA	SJEDIŠTE I ADRESA	BROJ RJEŠENJA O REGISTRACIJI
1	2	3	4	5

4. BANKOVNI RAČUNI

Naziv banke

Broj računa

5. PRILOZI UZ

PRIJAVU

1. Dodatak A

3. Dodatak A1

5. Dodatak B1

7. Dodatak D

9. Obrazac OPD2

2. Dodatak PPG

4. Dodatak B

6. Dodatak C

8. Dodatak E

6. NAPOMENA

UTVRĐIVANJE PORESKE OBAVEZE

REDNI BROJ	OPIS	IZNOS U EURIMA
I OPOREZIVI DOHODAK		
1.	Dohodak od samostalne djelatnosti - Dodatak A, redni broj 8	
2.	Prihod od imovine i imovinskih prava - Dodatak B, redni broj 6	
3.	Kapitalni dobitak - Dodatak C, redni broj 9	
4.	Dohodak ostvaren izvan Crne Gore - Dodatak D, redni broj 6	
5.	Ukupan oporezivi dohodak (1+2+3+4)	
6.	Poreska stopa	9%
7.	Utvrđeni porez	
II OLAKŠICE I AKONTATIVNO PLAĆENI POREZ		
8.	Akontativno plaćeni porez na dohodak od samostalne djelatnosti	
9.	Iznos poreza na dohodak po osnovu obavljanja proizvodne djelatnosti u privredno nedovoljno razvijenim opštinama	
10.	Akontativno plaćeni porez na dohodak od imovine i imovinskih prava - Dodatak B, redni broj 7	
11.	Priznati porez koji je plaćen izvan Crne Gore - Dodatak D, redni broj 9	
12.	Ukupne olakšice i akontativno plaćeni porez (8+9+10+11)	
III IZNOS ZA UPLATU ILI POVRAĆAJ		
13.	Porez koji se duguje (7-12)	
14.	Preplaćeni porez (12-7)	
15.	Iznos preplaćenog poreza koji se traži za povraćaj	
16.	Iznos kojim se želi kreditirati akontativno plaćanje poreza u narednoj godini	

Izjavljujem, pod krivičnom i materijalnom odgovornošću, da su navedeni podaci u prijavi i prilogima uz prijavu tačni.

Potpis poreskog obveznika ili ovlašćenog lica..... PIB: / / / / / / / / / / / / / / / /
Datum:

MP

POPUNJAVA PORESKA UPRAVA

Broj dokumenta: / Datum prijema: Datum obrade:
Prezime i ime ovlašćenog službenika: Potpis:

OD DO GODINE

A. Prezime i ime:	B.Poreski identifikacioni broj (JMBG):
-------------------	--

Red. broj	OPIS	IZNOS U EURIMA
1.	Dobit (ili gubitak) po bilansu uspjeha prije oporezivanja (+ ili -)	
2.	Trošak amortizacije iz bilansa uspjeha	
3.	Trošak amortizacije koji se priznaju u poreske svrhe	
4.	Rashodi koji su uključeni u bilans uspjeha, ali koji se ne priznaju u poreske svrhe: a) troškovi koji nisu nastali pri obavljanju poslovnih djelatnosti, b) troškovi koji ne mogu biti dokumentovani, c) kamata na neplaćene poreze i doprinose, d) kamata plaćena nerezidentima po stopi većoj od uobičajene komercijalne stope, e) administrativni troškovi plaćeni od strane stalne poslovne jedinice nerezidentnoj centrali, f) primanja zaposlenih ili drugih lica po osnovu raspodjele dobiti, g) novčane kazne i penali, h) prilozi političkim organizacijama, i) razlika troškova materijala i nabavne cijene prodate robe obračunate iznad prosječne cijene ili FIFO metode, j) prilozi za zdravstvene, obrazovne, naučne, vjerske, kulturne, humanitarne, sportske i svrhe zaštite životne sredine iznad 3% ukupnog prihoda, k) troškovi reprezentacije nastali u svrhu unapređivanja posla u iznosu iznad 1% ukupnog prihoda između lica koja nisu povezana, l) članarine komorama, savezima i udruženjima iznad 0,1% ukupnog prihoda, m) otpis vrijednosti sumnjivih potraživanja koja nisu dokumentovana, n) kamata plaćena povezanim licima iznad iznosa van dohvata ruke,	
5.	Prihodi od dividendi i učešća (udjela) u dobiti pravnih lica	
6.	Dobit (ili gubitak) od samostalne djelatnosti (1+2+4) – (3+5)	
7.	Iznos poslovnih gubitaka iz prethodnih pet godina (Dodatak PPG, redni broj 3)	
8.	Oporezivi dohodak od samostalne djelatnosti (6 – 7)	
9.	Iznos poslovnog gubitka koji se može prenijeti na račun dobiti tokom narednih pet godina	

DODATAK PPG : PRENOS POSLOVNIH GUBITAKA

A. Prezime i ime:	B. Poreski identifikacioni broj:
-------------------	----------------------------------

Red.br.	O P I S	IZNOS U EURIMA
1.	Iznos dobiti iskazane pod rednim brojem 6 Dodatka A	
2.	Iznos gubitka iz prethodnih pet godina: _____ god. _____ € _____ god. _____ € _____ god. _____ € _____ god. _____ € _____ god. _____ €	
3.	Iznos gubitka za pokriće (manji iznos od iznosa iskazaninih pod rednim brojevima 1 i 2)	

DODATAK A1: OBRAČUN DOPRINOSA ZA OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE PO OSNOVU DOHOTKA OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI

OD _____ DO _____ GODINE

A. Prezime i ime	B. Poreski identifikacioni broj
------------------	---------------------------------

Redni broj	OPIS	IZNOS U EURIMA
1.	Ostvareni godišnji promet	
1.1.	Osnovica za plaćanje doprinosa za obavezno socijalno osiguranje	
2.	Obračunati doprinosi	
2.1.	Obračunati doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje	
2.2.	Obračunati doprinos za zdravstveno osiguranje	
2.3.	Obračunati doprinos za osiguranje od nezaposlenosti	
3.	Akontativno plaćeni doprinosi	
3.1.	Akontativno plaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje	
3.2.	Akontativno plaćen doprinos za zdravstveno osiguranje	
3.3.	Akontativno plaćen doprinos za osiguranje od nezaposlenosti	
4.	Preplaćeni doprinosi	
4.1.	Preplaćeni doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje	
4.2.	Preplaćeni doprinos za zdravstveno osiguranje	
4.3.	Preplaćeni doprinos za osiguranje od nezaposlenosti	
5.	Dugovani doprinosi	
5.1.	Dugovani doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje	
5.2.	Dugovani doprinosi za zdravstveno osiguranje	
5.3.	Dugovani doprinos za osiguranje od nezaposlenosti	

DODATAK B: DOHODAK OD IMOVINE I IMOVINSKIH PRAVA

A. Prezime i ime	B. Poreski identifikacioni broj
------------------	---------------------------------

IZRAČUNAVANJE DOHOTKA OD IMOVINE I IMOVINSKIH PRAVA

Redni broj	OPIS	IZNOS U EURIMA
Dohodak od imovine i imovinskih prava		
1.	Dohodak od zakupnine pokretne i nepokretne imovine (a+b+c) a) prihodi od iznajmljivanja soba, apartmana, kuća i stanova za odmor putnicima i turistima, ako je plaćena boravišna taksa b) prihodi od iznajmljivanja soba, apartmana, kuća i stanova za odmor putnicima i turistima, ako je zaključen ugovor o zakupu sa turističkom agencijom ili lokalnom turističkom organizacijom, i po tom osnovu ostvarena prosječna popunjenost kapaciteta od najmanje 60 dana na godišnjem nivou c) ostali prihodi	
2.	Dohodak od vremenski ograničenog ustupanja autorskih prava, prava industrijske svojine i drugih imovinskih prava	
3.	Ukupan dohodak od imovine i imovinskih prava (1+2)	
Troškovi		
4.	Stvarni troškovi, koji moraju biti dokumentovani	
5.	Standardni troškovi (a+b+c+d) a) 50% od rednog broja 1.a b) 70% od rednog broja 1.b c) 30% od rednog broja 1.c d) 30% od rednog broja 2	
Oporezivi prihod od imovine i imovinskih prava		
6.	Oporezivi prihod od imovine i imovinskih prava (3-4) ili (3-5)	
Akontativno plaćeni porez na dohodak od imovine i imovinskih prava		
7.	Iznos akontativno plaćenog poreza	

8.	Vrsta imovine i imovinskih prava
A	
B	
C	
D	
E	
F	

DODATAK B1: IZVJEŠTAJ O AKONTATIVNO PLAĆENOM POREZU PO ODBITKU OD IMOVINE I IMOVINSKIH PRAVA

A. Naziv isplatioca	B. Poreski identifikacioni broj isplatioca
---------------------	--

C. Prezime i ime ostvarioca prihoda	D. Poreski identifikacioni broj ostvarioca prihoda (JMBG)
-------------------------------------	---

REDNI BROJ	OPIS	IZNOS U EURIMA
1.	Ostvareni bruto prihod od imovine i imovinskih prava	
2.	Osnovica za oporezivanje	
3.	Iznos akontativno plaćenog poreza na prihode od imovine i imovinskih prava	

Datum i mjesto

MP

Potpis isplatioca

DODATAK C: KAPITALNI DOBITCI I GUBICI

A. Prezime i ime poreskog obveznika	B. Poreski identifikacioni broj (JMBG)
-------------------------------------	--

IZRAČUNAVANJE KAPITALNIH DOBITAKA I GUBITAKA

Podaci o imovini		Podaci o cijeni				Razlika (3-(4+5))	
1. Opis imovine	2. Ime i prezime i poreski identifikacioni broj kupca	3. Prodajna cijena	4. Troškovi prodaje i rekonstrukcije	5. Nabavna cijena		6. Kapitalni dobitak	7. Kapitalni gubitak
				5a. Dokumentovana cijena	5b. Cijena koja nije dokumentovana		
8. Ukupan kapitalni dobitak (gubitak)							
9. Iznos kapitalnog dobitka (6-7)							

DODATAK D: DOHODAK OSTVAREN IZVAN CRNE GORE

A. Prezime i ime poreskog obveznika	B. Poreski identifikacioni broj (JMBG)
-------------------------------------	--

IZRAČUNAVANJE DOHOTKA OSTVARENOG IZVAN CRNE GORE

DOHODAK OSTVAREN IZVAN CRNE GORE					
Izvor dohotka (prihoda)	I Zemlja	II Zemlja	III Zemlja	Ukupan prihod	Plaćeni porez
1	2	3	4	5	6
1. Lična primanja					
2.Samostalna djelatnost					
3. Imovina i imovinska prava					
4. Kapital					
5. Kapitalni dobici					
6. Ukupan dohodak ostvaren izvan Crne Gore, kolona 5 (1+2+3+4+5)					XXXXXXXXXXXXXX
7. Ukupan plaćen porez izvan Crne Gore, kolona 6 (1+2+3+4+5)				XXXXXXXXXXXXXX	
8. Iznos poreza koji bi se platio da je dohodak ostvaren u Crnoj Gori					
9. Iznos priznatog poreza koji je plaćen izvan Crne Gore (manji iznos od iznosa iskazanih pod rednim brojevima 7 i 8)					

DODATAK E: LIČNA PRIMANJA KOD DVA ILI VIŠE POSLODAVACA

Naziv Poslodavca/Isplatioca	PIB Poslodavca/Isplatioca	Bruto lično primanje	Porez
1	2	3	4
Ukupno:			

OBRAZAC PD

Crna Gora
Poreska uprava
Područna jedinica

PRIJAVA POREZA NA DOBIT

0.1. Osnovna	
0.2. Izmijenjena	

0.3. Rezident	
0.4. Nerezident	

PODACI O PORESKOM OBVEZNIKU	
1. Naziv poreskog obveznika	
PIB	
2. Adresa glavnog mjesta poslovanja	
- Opština _____	
- Ulica i broj _____	
- Broj telefona _____	
dan/mjesec/godina dan/mjesec/godina	
3. Poreski period	_____
	od do
4. Bankovni računi	
Naziv banke	Broj računa

UTVRĐIVANJE PORESKE OBAVEZE

Red. broj	O P I S	IZNOS u €
1	2	3
	A. Poslovna dobit i gubici	
	<i>I. Finasijski rezultat iz bilansa uspjeha</i>	
1.	Dobit poslovne godine	
2.	Gubitak poslovne godine	
	<i>II. Kapitalni dobiti i gubici</i>	
3.	Kapitalni dobiti	
4.	Kapitalni gubici	
	<i>III. Usklađivanje rashoda</i>	
5.	Troškovi amortizacije iskazani u bilansu uspjeha	
6.	Troškovi amortizacije koji se priznaju u poreske svrhe	
7.	Troškovi koji nijesu nastali u svrhu obavljanja poslovnih aktivnosti	
8.	Troškovi koji se ne mogu dokumentovati	
9.	Kamata za neblagovremeno plaćene poreze i doprinose	
10.	Kamata plaćena nerezidentima po stopi većoj od uobičajene komercijalne stope	
11.	Administrativni troškovi plaćeni od strane stalne poslovne jedinice nerezidentnoj centrali	
12.	Primanja zaposlenih ili drugih lica po osnovu raspodjele dobiti	
13.	Novčane kazne i penali	

14.	Ispravka vrijednosti pojedinačnih potraživanja od lica kojima se istovremeno duguje	
15.	Prilozi dati političkim organizacijama	
16.	Troškovi materijala i nabavna vrijednost prodate robe iznad iznosa obračunatog primjenom metode prosječne cijene ili FIFO metode	
17.	Izdaci za zdravstvene, obrazovne, naučne, vjerske, kulturne, humanitarne, sportske i svrhe zaštite životne sredine iznad 3,5% ukupnog prihoda	
18.	Troškovi reprezentacije iznad 1% ukupnog prihoda	
19.	Članarine komorama, savezima i udruženjima iznad 0,1% ukupnog prihoda	
20.	Otpisana sumnjiva potraživanja koja se ne priznaju u poreske svrhe	
21.	Rezervisanja koja se ne priznaju u poreske svrhe	
22.	Kamata i pripadajući troškovi plaćeni povezanim licima iznad tržišnih iznosa	
	<i>IV. Korekcija rashoda po osnovu transfernih cijena između povezanih lica</i>	
23.	Obračunati troškovi primjenom transfernih cijena	
24.	Obračunati troškovi primjenom tržišnih cijena	
25.	Razlika obračunatih troškova (red.br.23 - 24>0)	
	<i>V. Usklađivanje prihoda</i>	
26.	Iznos poreza po odbitku na dividende i udjele u dobiti koji je platila nerezidentna filijala rezidentnog poreskog obveznika	
27.	Iznos kamata između povezanih lica koje su manje od tržišnih kamata	
	<i>VI. Korekcija prihoda po osnovu transfernih cijena između povezanih lica</i>	
28.	Obračunati prihodi primjenom transfernih cijena	

29.	Obračunati prihodi primjenom tržišnih cijena	
30.	Razlika obračunatih prihoda (red.br.29 - 28)>0	
	<i>VII. Oporeziva dobit</i>	
31.	Oporeziva dobit (1-3+4+5-6+7 do 22+25+26+27+30) >0 (ili negativan iznos sa rednog broja 32)	
32.	Gubitak (2+3-4-5+6-7do 22 -25-26-27-30)>0 (ili negativan iznos sa rednog broja 31)	
33.	Iznos gubitka u poreskoj prijavi iz prethodnih godina, do visine oporezive dobiti	
34.	Ostatak oporezive dobiti (red. br.31-33) >0	
	B. Kapitalni dobici i gubici	
35.	Ukupni kapitalni dobici tekuće godine (redni broj 3)	
36.	Ukupni kapitalni gubici tekuće godine (redni broj 4)	
37.	Kapitalni dobici (red. br.35-36) >0	
38.	Kapitalni gubici (red. br.36-35) >0	
39.	Prenijeti kapitalni gubici iz ranijih godina do visne iznosa pod rednim brojem 37	
40.	Ostatak kapitalnog dobitka (red. br.37-39) ≥0	
	C. Poreska osnovica	
41.	Poreska osnovica (red. br.34+100% od red.br 40) >0	
	<i>Umanjenje poreske osnovice</i>	
42.	Prihodi po osnovu dividendi i udjela u dobiti rezidentnih pravnih lica	
43.	Umanjena poreska osnovica (red. br.41-42)	
44.	Iznos poreza (red. br.43 x 9%)	
	<i>Umanjenje poreza</i>	
45.	Iznos poreza na dobit ostvarenu u nedovoljno razvijenim opštinama	
46.	Utvrđena poreska obaveza (red. br.44 –45)	
47.	Iznos akontativno plaćenog poreza	
48.	Iznos poreza plaćen u drugoj državi	
49.	Ukupno plaćeni porez (red. br.47+ 48)	
50.	Iznos poreza koji se duguje (red. br.46 - 49)	
51.	Preplaćeni porez	
52.	Iznos poreza za koji se traži povraćaj preplaćenog poreza	

53.	Iznos poreza koji se želi koristiti za akontativno plaćanje poreza u narednoj godini	
54.	Iznos mjesečne akontacije (1/12 rednog broja sa 46)	

Izjavljujem, pod krivičnom i materijalnom odgovornošću, da su navedeni podaci u prijavi i prilogima uz prijavu tačni.

Potpis ovlašćenog lica: PIB: / / / / / / / / / /
Datum:

MP

POPUNJAVA PORESKA UPRAVA

Broj dokumenta: Datum prijema: Datum obrade:

Prezime i ime ovlašćenog službenika: Potpis:

DODATAK PG 1 : PRENOS POSLOVNIH GUBITAKA

Redni broj	O P I S	IZNOS U €
1.	Iznos dobiti iskazane pod rednim brojem 31 Poreske prijave	
2.	Iznos gubitka iz prethodnih pet godina: ____ god. _____ € ____ god. _____ € ____ god. _____ € ____ god. _____ € ____ god. _____ €	
3.	Iznos gubitka za pokriće (upisuje se manji od iznosa pod rednim brojem 1 ili 2)	

DODATAK PG 2 : PRENOS KAPITALNIH GUBITAKA

Redni broj	O P I S	IZNOS U €
1.	Iznos kap.dobiti iskazane pod rednim brojem 37 Poreske prijave	
2.	Iznos kap.gubitka iz prethodnih pet godina: _____ god. _____ € _____ god. _____ € _____ god. _____ € _____ god. _____ € _____ god. _____ €	
3.	Iznos gubitka za pokriće (upisuje se manji od iznosa pod rednim brojem 1 ili 2)	

